

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200546

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. **K 81.6** Accession No. **K 1185**

Author **K H 6 K**
శిరియ్యల వేమంతు.

Title **కావ్య సామగ్రి**

This book should be returned on or before the date
last marked below.

‘ಶೊದಲ್ಪುಡಿ’ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ—ನುಡಿ ೫

ಕಾವ್ಯಸಾವ್ರಾಜ್ಯ

ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕದ
ಆಧುನಿಕ ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠರು

ಕಿರಿಯರ ಪ್ರಪಂಚ
ಉಡುಪಿ

೧೯೩೪

ತುಳುನಾಡ್ ಭಾಷಾಸಾಹಿತ್ಯ, ಉಡುಪಿ

ಮುನ್ನುಡಿ

ಗೀತಾಚಾರ್ಯನಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣದೇವನ ಕಣ್ಣು ಬೆಳದಿಂಗಳೂ, ಕೊಳಲಿನ
ಇಂಪು ಹಾಡೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಉರುತ್ತಿರುವ ಉಡುಪಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ
“ಕಿರಿಯರ ಪ್ರಪಂಚ”ದವರು ಈ ಕವನಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅರುಣವಾಯಿತು, ಉದಯವಾಯಿತು. ಕತ್ತಲೆಯ ಹೆಸರು ಕೂಡ
ಮರೆತು ಹೋಯಿತು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಉರುಗಳಲ್ಲಿ, ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ, ಬಯಲು
ಗಳಲ್ಲಿ, ತೊಪ್ಪುಗಳಲ್ಲಿ—ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹಾಡಿನ ಸವಿಯುಲಿ ಕೆಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ
ಕಡೆಯ ಕಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳು, ಹಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಕನ್ನಡಮ್ಮನ ಸಾದದಲ್ಲಿ
(ಅವಳಲ್ಲಿ ಭಾರತಮ್ಮನೂ ಒಂದೇ ಆಗಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ) ಭಕ್ತಿಯ
ಅರಳುಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆನಂದವ ಸುಗ್ಗಿ!

ರಸಪ್ರಸಾದ! ಪ್ರಕೃತಿಯ ಚಿಂದ, ನಲ್ಲೆಯ ಒಲುನು, ತಾಯ ಸೇವೆ,
ವಿರಗನಸು, ಭಕ್ತಿಯ ಮಡಿತ, ದಯೆ, ವಿಶ್ವದೊಕ್ಕಟ್ಟು, ಹೊಸ ಹುಟ್ಟಿನ
ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಹೆಮ್ಮೆ.

ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹಿತವಾಗಿ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ತಿಳಿನುಡಿ, ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ಸವಿ
ಹಾಡು, ಅಚ್ಚಗನ್ನಡಿಗರ ಬಾಳುಬದುಕು. ಕನ್ನಡದ ಹೊಮ್ಮಳೆ.

ಈ ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ “ಕಿರಿಯ” ಕವಿಗಳ ಕವನ
ಗಳಿಂದಲೇ ಕೂಡಿಸಿರುವ ಕಿರಿಯರ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಗರು ಮಣಿಗಳು.
ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಓದುವರು.

ಸಿರಿಗನ್ನಡಂ ಗೆಲೆ.

ಚಿಂಗಳೂರು, }
೧೨-೫-೨೦೧೪ }

ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ.

ಕವನಗಳೂ ಕವಿಕುಲವೂ

ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು

ಶ್ರೀ|| ಬೆಳಗಾಂವಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ರಾಯರು, ಬಿ.ಎ., ಧಾರವಾಡ

ಕಹಳೆ

ಶ್ರೀ|| ಕಡೆಂಗೋಡ್ಲು ಶಂಕರ ಭಟ್ಟರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಮಂಗಳೂರು

ತರುಣರ ದಸರೆ

ದೀನಗಿಂತ ದೇವ ಬಡವ

ಶ್ರೀ|| ದಿನಕರ ದೇವಾಯಿಯವರು, ಎಂ.ಎ., ಅಂಕೋಲಾ

ನಮ್ಮೂರ ನಂಜ

ಶ್ರೀ|| ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ರಾಯರು, ಬಿ.ಎ., ಬೆಂಗಳೂರು.

ಮೊದಲಗಿತ್ತಿ

ಶ್ರೀ|| ಡ. ರಾ. ಬೆಂದ್ರೆಯವರು, ಬಿ.ಎ., ಧಾರವಾಡ.

ಮಾಯಕದ ಮಸಣ

ಶ್ರೀ|| ಪೇಜಾವರ ಸದಾಶಿವ ರಾಯರು, ಕಾಶಿ.

ಭರತಮಾತೆಯ ಪಾಳೆ

ಶ್ರೀ|| ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು, ಎಂ.ಎ., ಬಿ.ಎಲ್. ಬೆಂಗಳೂರು

ರೈತನ ಗೋಳು

ಶ್ರೀ|| ಸ. ಪ. ಗಾಂವಕರ ಅವರು, ಬಿ.ಎ., ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.

ನಿಟ್ಟುಸಿರು

ಶ್ರೀ|| ಬೆಟಗೇರಿ ಕಣ್ಣಶರ್ಮಾ ಅವರು, ಧಾರವಾಡ.

ಹುತ್ತರಿ ಹಾಡು

ಶ್ರೀ|| ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶ ರಾಯರು, ಬಿ.ಎ., ಎಲ್.ಟಿ. ಮಂಗಳೂರು.

ಬೈಗು

ಶ್ರೀ|| ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ ಅವರು, ಎಂ.ಎ., ಮೈಸೂರು.

ಕವನಗಳೂ ಕವಿಕುಲವೂ

ಮಾಸ್ತಿ

ಶ್ರೀ|| ಗಣೇಶ ರಾಮಯಾಜಿಗಳು, ಕುಮಠಾ.

ಧನೈ ಸೀತೆ

ಶ್ರೀ|| ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಪ್ಪ ಗಲಗಲಿ ಅವರು, ಹಲಸಂಗಿ.

ಮಿಂಚುಳ್ಳಿ

ಶ್ರೀ|| ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರು, ಬಿ.ಎ., ಮಂಜೇಶ್ವರ.

ಮೂಹೂ

ಶ್ರೀ|| ರಂಗನಾಥ ಮಂಗಳಯವರು, ಎಂ.ಎ., ಧಾರವಾಡ.

ಕೋಗಿಲೆ

ಶ್ರೀ|| ಎಸ್. ವೆಂಕಟರಾಜರು, ಉಡುಪಿ.

ತಾಯಿ

ಶ್ರೀ|| ವಿ. ಕೃ. ಗೋಕಾಕರು, ಎಂ.ಎ., ಪೂನೆ.

ನೀನು ನನ್ನ ಭಾವನೆಯಲಿ

ಅವನೇ

ಶ್ರೀ|| ಕೈಯ್ಯಾರ ಕಿಚ್ಚಣ್ಣ ರೈಗಳು, ಪರಡಾಲ.

ಮಾಂಬಿ

ಶ್ರೀ|| ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರು, ಎಂ.ಎ., ಬೆಂಗಳೂರು.

ಜೀವನ

ಶ್ರೀ|| ಮೊವುಂಡಿ ಮಲ್ಲಾರಿ ಅವರು, ಧಾರವಾಡ.

ಬಲಿದಾನ

ಶ್ರೀ|| ರಘುಪತಿ ಶೇಣೈ ಅವರು, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ.

ಪ್ರೇಮಭೈರವ

ಶ್ರೀ|| ತಿ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು, ಬೆಂಗಳೂರು.

ದಾನ

ಶ್ರೀ|| ಸಂಡಿತ ಕೆ. ರಾಘವಾಚಾರ್ಯರು, ಮಂಗಳೂರು.

ಕವನಗಳೂ ಕವಿಕುಲವೂ

ಭರತಾರ್ಪಣ, ಸ್ಪಂದನ

ಶ್ರೀ|| ನರೇಗಲ್ಲ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ರಾಯರು, ಧಾರವಾಡ.

ಗೀತೆಗೆ

ಶ್ರೀ|| ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯನವರು, ಎಂ.ಎ., ಬೆಂಗಳೂರು

ಎನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಗಿಣಿಯೆ!

ಶ್ರೀ|| ಉಗ್ರಾಣ ಮಂಗಳರಾಯರು, ಪುತ್ತೂರು.

ನಾನೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ

ಶ್ರೀ|| ಆರ್ಗನ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ರಾಯರು, ದಾವಣಗೆರೆ.

ಯಾವಕಾಲದ ಶಾಸ್ತ್ರವೇನು ಹೇಳಿದರೇನು?

ನೇಗಿಲಯೋಗಿ

ಶ್ರೀ|| ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರು, ಎಂ.ಎ., ಮೈಸೂರು.

ಬನದ ಕುಸುಮ, ಜಗನ್ನಾತೆ

ಶ್ರೀ|| ದೇವೇಂದ್ರ ಶೇಣೈ, ಚೆಂಡಿಯೆ.

‘ಅದ್ವೋ’

ಶ್ರೀ|| ಕೊರಡ್ಕಲ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಾಯರು, ಉಡುಪಿ.

ನೀರಗುಳ್ಳಿ

ಶ್ರೀ|| ಸಾಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ರಾಯರು, ಬಿ.ಎ., ಧಾರವಾಡ.

ಗುರಿ

ಶ್ರೀ|| ಹೇಜೀಬ ರಾಮಚಂದ್ರ ಅವರು, ಧಾರವಾಡ.

ಒಂದು ಕಾಗದ

ಶ್ರೀ|| ಎಂ. ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಅವರು, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಅವಳಿಜವಳಿ

ಶ್ರೀ|| ‘ವಿಠು’, ‘ಕಿರಿಯರ ಪ್ರಪಂಚ’, ಉಡುಪಿ.

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಶ್ರೀ|| ಎಂ. ಎನ್. ಕಾಮತ್ ಅವರು, ಮಂಗಳೂರು.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಅರಳಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ಸುನುದಿ
ಅವಳ ರೂಪು ಬಿಂಬಿಸಿಹುದು,
ತಂಪು ಸುಗ್ಗಿ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಉಸಿರು ತುಂಬಿದೆ,
ಹಕ್ಕಿಯೊಂದು ಚಿಲಿಪಿಲಿಯಲಿ
ಅವಳ ಸ್ವರನೆ ಧ್ವನಿಸುತ್ತಿಹುದು,
ಸಂಜೆ ತಾರೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಕಾಂತಿಗಿಂಬಿದೆ.

ಇರುಳ ಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ
ಮೌನವೊಂದೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿಹುದು,
ನದಿಯ ಕಲಕಲದಲಿ ಅವಳ ಗಾನವೊಂದೆ ಪುಟದಿದೆ,
ತಿಳಿಯ ತಿಂಗಳಿಂಪಿನೊಡನೆ
ಅವಳ ಕಾಂತಿ ಕರೆಯುತ್ತಿಹುದು,
ಭವದ ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಚಿಂತೆಯೊಂದೆ ಇಡುಗಿದೆ.

ಜನದ ಎದೆಯ ಮಂಟಪದಲಿ
ಕಾವ್ಯರಾಣಿಯವಳ ಸೀತ,
ಕಲೆಯ ರತ್ನದೊಸಪನ್ನಾಂತು ಮೇಲಕೆತ್ತರಿಸಿದೆ,
ಧರೆಯೊಳಲ್ಲಿ, ಆಗಸದಲಿ,
ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ, ತಾರೆಗಳಲಿ,
ಎತ್ತನೋಡೆ ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಬಿತ್ತರಿಸಿದೆ.

ವೆಂಕಟರಮಣಾಚಾರ್ಯ.

ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು

ನಿನ್ನೆ ರಕದರಕವನೆ ಹೊಯ್ದು ನನ್ನನು ಮಾಡಿ

ತನ್ನತನವನು ತೋರಿ ನನ್ನ ಪೊರೆದಿ!

—ಕರುಳ ಕರುಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮೋಹಮಮತೆಯ ತಾಯಿ

ಕರುಳ ಕುಡಿಯನು ಇರದೆ ಕಾಯ್ದು ತೆರದಿ!

ಗುಬ್ಬಿ ಗುಬ್ಬಿಗೆ ಗುಟುಕು ಕೊಟ್ಟು ಸಲಹುವ ತೆರದಿ

ಅಬ್ಬೆ! ಮಮತೆಯ ಮೊಲೆಯನುಣ್ಣಿಸಿದೆಯಾ!

ಕಯ್ಯ ತೊಟ್ಟೆಲ ಕಟ್ಟಿ ಪ್ರೀತಿಗೀತಿಯ ಪಾಡಿ

ಒಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಉಯ್ಯಲಾಡಿಸಿದೆಯಾ!

ಕಟ್ಟಿ ಜೀವವ ತಮಗೆ ಜವನಟ್ಟುತಿರೆ, ನಿನ್ನ

ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳು ಬಂದು ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು ಕಂಡೆ!

ಅಮ್ಮ! ನಲ್ಲೊಲೆಗಳೆಂ ತೊರೆಯಾಗಿ ಹರಿಯುತಿಹ

ಇಮ್ಮತೊರೆಯನು ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಉಂಡೆ!

ಹುಟ್ಟುಗುರುಡನಿಗೆ ಹೊಸದಿಟ್ಟೆಯನೆ ಕೊಟ್ಟಂತೆ,

ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿನ ಮುದ್ದು ಮುದ್ದಿನಂತೆ,

ಬುದ್ಧಿಗಂದಿನಿಸಿತಾ—ಬೆಳಗು ಮುಂಜಾವದಲಿ

ನಿದ್ದೆಯನು ತಿಳಿದೆದ್ದ ಕೂಸಿನಂತೆ!

ಮೈಗೊಂದು ಹುಟ್ಟುಂಟು, ಮನಕೊಂದು ಹುಟ್ಟುಂಟು!

ಹೀಗುಂಟು ಗಂಟಿನೊಳಗೊಂದು ಗಂಟು!

ತನುವೆಂಬ ಕೀಳುಹುಳು ನೆಲದಲ್ಲ ಹರಿಯುತಿರೆ,

ಮನದ ಪಾತರಗಿತ್ತಿ ಪಾರ್ವುದುಂಟು!

— ಬೆಳಗಾಂವಿ ರಾಮಚಂದ್ರ.

ಕಹಳೆ

ಕಹಳೆಯದೊ ಮೊಳಗಿತ್ತು ಜೀವಕಳೆಹೊಂಚಿತ್ತು
ಯುಗಯುಗಗಳಾ ಜಾಡ್ಯ ಹರಿದತ್ತ ಹೋಯ್ತು;
ದುರ್ಭವವದಿರಿದುಮು; ದುರ್ಭೂತ ಬೆದರಿದುಮು;
ಪೌರುಷದ ಧಾಟಿಯಲಿ ಧಾತ್ರಿ ಹಿಳುಗಿತ್ತು!

ಸತ್ತುಹುಟ್ಟಿದ ಜನರೆ! ಸುಮ್ಮನೆ ಬರಡಾಯ್ತು
ನಿಮ್ಮ ಜನ್ಮವು; ಬನ್ನಿ! ಹೊಸಜನ್ಮ ತಾಳಿ!
ಹಿಂದೆಂದು ಕೇಳದಿಹ ಮುಂದೆಂದು ಕಾಣದಿಹ
ವೀರವಿಲಸಿತವಿದನು ನೋಡಿ ಸೊಗಬಾಳಿ!

ಉಗ್ಗಡಿಸುತಿಹ ಜಿಂವ ನೆಗ್ಗಿ ಕೀರ್ತಿಧ್ವಜವ
ಭವಿತವ್ಯತೆಯನೆತ್ತಿ ಹತ್ತಿವುದು ನೋಡಿ!
ಶತಮಾನಗಳಗತಿಯ ಒಂಜೊಂದೆ ಪದಹತಿಯ
ರಭಸದಲಿ ದೂಡುವರು ನೋಡಿವರ ಮೋಡಿ!

ಇಂದಿನಾಪೊಶವಿದು! ಹಿಂದಿನಾ ಪರಿಯಲ್ಲ;
ಒಡೆತನಕೆ ತಲೆಬಾಗಿ ಮುರುಟಲಿಹುದಲ್ಲ;
ರಾಜಪದಪೀಠಕ್ಕೆ ಹಣೆಯ ಹಚ್ಚುವುದಲ್ಲ;
ಒದೆತಕ್ಕೆ ಮೈಚಾಚಿ ಹುಡಿಯಪ್ಪುದಲ್ಲ

ಒಂದುಕಾಲಕೆ ಸೊಬಗ ತಂದುಸಂದುಮ ನಮ್ಮ
ಹಳೆಯಕಾಲದ ಧರ್ಮ-ಆನಿ-ಗೀತಿ.
ದೇವರಿನಲಿಕೆ, ಈ ನೆಲದವರು ಆ ನೆಲಕೆ
ಹೋಗಿ, ಬರುತ್ತಿದ್ದರಂದಿಗೆ ಅದೇಗೀತಿ.

ಇಂದೇನ ಕೇಳುವಿರಿ? ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಭಾಂಡದಲಿ
ಸಕಲಕುಲ ಜಾತಿಧರ್ಮಗಳ ತೊಳಸುವನು

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಕಾಲನೆಂಬಡುವಳನು; ಎಲ್ಲರಿಗು ಕುದಿಯೊಂದೆ
ತಮಗೆ ತಾವಾಗಲಿಹ ಉಚ್ಚಗದ ಹದನು

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಮರ ಸೌಖ್ಯವ ಕಂಡರಿವರಲ್ಲ;
ಜನನದೊಳೆ ಬೇರ್ಬಿಟ್ಟು ಬೆಳೆದಿಹುದು ದಾಸ್ಯ;
ನೂರು ವರ್ಷದ ಬಾಳ ಹರಕೆ ಹೆತ್ತರ ಮೊಗದಿ
ಕಾಣಿದೆ ಅಕಾಲಮೃತ್ಯುವ ವಿಕಟಲಾಸ್ಯ?

ವೀರಪೂಜೆಯ ಕಹಳೆಯಿವರ ಹೊಡೆದಬ್ಬಿಸಿತು
ಆತ್ಮವಿಜಯಧ್ವಾನ ದೆಸೆಗೆ ಹಬ್ಬಿದುದು.
ಎಷ್ಟು ದಿನವೂರಗಿಸಿತು ಮೊಹನದ್ರಾಲಸ್ಯ
ಇವರಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಸ ಸೊಗವ ಕಂಡಿಹುದು.

ನಮಗಷ್ಟು ದಿನವಿಹುದೋ ಅಷ್ಟು ದಿನ ತಲೆಯತ್ತಿ
ಮನುಜರಂದದಿ ಬಾಳೆ ಸಾಯಲಿರಬೇಕು.
ಒಂದೆ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳೂರಗಿ ಬಳೆದ ಮಕ್ಕಳು ನಮಗೆ
ಇಸಿತೆಕೆ ಭದವೆಂಬುದ ನೋಡಬೇಕು.

ಎಂದು ಸಿಡಿಗುಂಡ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂತೆ ಧರಿಸುವರು;
ಹೊಡೆಯುವ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆದೆಯನೊಡ್ಡುವರು;
ಮೃತ್ಯುವಿನ ದಾಡೆಗಳ ಕೈತೂಂಕಿ ಕಳಚುವರು;
ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ಇವರನಾರಿಂದು ತಡೆಯುವರು?

ಹುಟ್ಟಿದಂದೇ ಚಂಡ ಪುರುಷಕಾರನ ತಳವ
ನವಘಟೋತ್ಕಚಿವರೆ? ರುದ್ರವಿಕ್ರಮರೆ?
ಸುರಿಯೆ ಸತ್ತರ ಬಿಂದು ಸಾವಿರದೆ ಎದೆಗೊಡುವ
ರಕ್ತಬೀಜರೆ? ಏನು ಶಕ್ತಿಸಾಧಕರೆ?

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಮರುಳೋ ಹುರುಳೋ ಸೋಲೋ ಗೆಲವೋ ಬಲ್ಲವರಾರು?
ವಿರರಸ ರೋಮರಂಧ್ರದಲಿ ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರೆ;
ಅಶನಿ ನಿರ್ಘೋಷವೆನೆ ಜಯಕಾರಗಳ ಮಾಡಿ
ಮುಂದೆ ಮುಂದೊತ್ತುವರು ಭಾಪು ಭಳಿರೆ!

ಬಾನ ತಳೆಗೆಯಲಿಟ್ಟು ನಕ್ಷತ್ರ ಕುಸುಮಗಳ
ಹಾರೈಸಿ ನೋಡುವಳದೋ ದಿಗ್ವಿಧೂತಿ!
ಸೋಲಿನಲಿ ಗೆಲವಿನಲಿ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಗಳೆವೆ
ಕಹಳೆ ಕೆರಳಿಸಿತಿವರ ಜೀವಕ್ಕೆ ನಾಟಿ!

— ಕಡೆಂಗೋಡ್ಲು ಶಂಕರಭಟ್ಟ.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ತರುಣರ ದಸರೆ

ಹೆಜ್ಜೆಯ ಹಾಕುತ ಬನ್ನಿರಿ ಮುಂದೆ
ಸೊಡಲು ದಸರೆಯ ಹಬ್ಬವನು
ಉತ್ಸಾಹದ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಯ ಕಟ್ಟೆ
ಹಾಡಿರಿ ನಾಡಿನ ಕಬ್ಬವನು.
ಹಬ್ಬಗಳೆಲ್ಲಾ ದಸರೆಯ ಹಬ್ಬ;
ಕಬ್ಬಗಳೆಲ್ಲಾ ರನ್ನನ ಕಬ್ಬ;
ತಂಡಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಬುಂದಿಯ ಲಾಡು
ಫರೆಯೊಳಗೆಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡನಾಡು
ನಾಡಿನ ಹಾಡನು ಹಾಡುತ ಬನ್ನಿ!
ದಸರೆಯ ಹಬ್ಬವ ಸೊಡಲು ತನ್ನಿ!

ಮೋಡಗಳೆಲ್ಲವು ಸರಿದವು ಹಿಂದೆ
ಅಗಸವೆಲ್ಲಾ ಬಿಳುಪಾಯ್ತು.
ಚಳಿಗಾಲೆಂಬುವ ಸಗ್ಗದ ಅಗಸ
ಗಗನವ ತೊಳೆದನು! ನೆನಪಾಯ್ತು!
ಬೆಳಕೆ ಇಲ್ಲದ ಮಳೆಗಾಲ
ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಿತು ಆ ಕಾಲ
ಮೂಡಿದ ಬೆಳಕಿನ ಚಳಿಗಾಲ
ಜ್ಞಾನವ ಬಿರುವ ನವಕಾಲ
'ಮುಗಿಲಿನ ಮಳೆ ಮುಗಿಯಿತು' ಅನ್ನಿ
ನಗು ಮಳೆಯನು ಸುರಿವುತ ಬನ್ನಿ!

'ಸೀನೊಲ್ಲಂಘನ' ಮಾಡಿರಿ ಇಂದು
ಭೀತಿಯ ಸೀಮೆಯ ದಾಟುತಲೆ,
ಧೈರ್ಯಧ್ವಜವನು ಮೆರಸುತ ಮುಂದು
ನಡೆಯಿರಿ ನೀತಿಯ ನಾಡಿನಲಿ.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಧರ್ಮದ ಗಡಿಯನು ದಾಟಲು ಬೇಡಿ,
ಕರ್ಮದ ಕೋಲನು ಬಿಡದಲೆ ಓದಿ,
ಮರ್ಮವ ತಿಳಿದೆಲ್ಲರು ಹಾರಾಡಿ
ಚರ್ಮದ ದೇಹದ ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿ.
'ಬನ್ನಿಯ ಗಿಡ ಬಂದಿತು' ಅನ್ನಿ
ಚಿಣ್ಣರೆ, ನೀವೆಲ್ಲರು ತನ್ನಿ.

'ಹಿಂದಿನ ಕಾಲವು ಹಿಂದಕ್ಕೆ' ಅನ್ನಿ,
ಮುಂದಿನ ಕಾಲವು ನಮ್ಮಂದೆ,
ನಾಡಿನ ಯುವಕರೆ, ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ
ಮುದುಕರು ನಿಲ್ಲಲಿ ಹಿಂದಿಂದೆ,
ಹೊಸಹೊಸ ಮತಗಳ ಬಗೆಬಗೆ ಹುರುಪಿನ
ಚೆನ್ನ ಚೆಟಾಕಿಯ ಹಾರಿಸುವ,
ಕೆಂಪಿನ ವರ್ಣದ ಕೆಚ್ಚಿದೆ ಬಣ್ಣದ
ಕಿಡಿಗಳನವರಿಗೆ ತೋರಿಸುವ.
ಮುದುಕರು ನಿಲ್ಲಲಿ ತುಸು ಹಿಂದೆ
ಹುಡುಗರ ಸಾಹಸ ಏನೆಂಬೆ!
ಮುದುಕರು ಪಾಪ! ಕಂಗಳು ಮಂದ
ಮುಂದಿನ ನೋಟವ ನೋಡಲು ಅಂಧ,
ಹೊಸಹೊಸ ರೀತಿಯ ದೂರುವರು
ಹಳೆಯ ಪುರಾಣವ ಹೇಳುವರು.

ಅಂಧ ಭಕ್ತಿಗೆ ಉರಿಯನು ಒಡ್ಡಿ
ನಿಲ್ಲಿರಿ ಎಲ್ಲರು ಗೋಲಾಗಿ,
ಚಂದನಿಂದ ಚಪ್ಪಾಳೆಯ ತಟ್ಟತ
ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೆಯಿರಿ ಸಾಲಾಗಿ.
ದೊಡ್ಡ ಮನಸಿನ ಕುದುರೆಯ ಹತ್ತಿ,
ಕೈಯಲಿ ಹಿಡಿಯಿರಿ ಧೈರ್ಯದ ಕತ್ತಿ;

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಹಿಂದು ಧರ್ಮದಾ ಘೇಠಾ ಸುತ್ತಿ
‘ಆತ್ಮಸಂಯಮನ’—ಲಗಾಮು ಜಗ್ಗಿ,
ಮಗುಡವ ಬಗ್ಗಿಸಿ, ಹಿರಿಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಿ,
ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳ ಗುಂಪನು ನುಗ್ಗಿ,
ಭೇದವನೊಡೆಯಿರಿ ತಲೆಯನು ಬಗ್ಗಿ;
ಆಗ ನಲಿಯುವದು ಸಂತಸ ಸುಗ್ಗಿ
ಭಾರತ ಭೂಮಿಯ ಅಬಲತೆ ಕುಗ್ಗಿ.
ಅಂದು ಮೂಡುವನು ದಸರೆಯ ಅರುಣ
ಅಜ್ಞಾನದ ಕತ್ತಲೆಗದು ಮರಣ.

ಮಾನವ ಧರ್ಮದ ದಸರೆಯ ಮಾಡಿ
ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಹಾಡನು ಹಾಡಿ.

ನವೀನ ಆಸೆಯ ಹೊಸ ಚಿಗುರುಗಳೇ
ನಮ್ಮ ಕುದುರೆಗೆ ಆಹಾರ;
ನಾವು ಹೊರಡುವುದು ವಿಜಯಾದಶಮಿ
ಅಂದಿನ ದಿನವೇ ರವಿವಾರ.
ಸೀಮೋಲ್ಲಂಘನ ಮಾಡಿರಿ ಬನ್ನಿ.
ಸುಗುಣಗಳೆಂಬಾಯುಧಗಳ ತನ್ನಿ,
ಬನ್ನಿಯ ಗಿಡವನು ಸೇರಲು ಬನ್ನಿ
ಹಾಡುತ ಬನ್ನಿರಿ, ಸ್ವರ್ಣವ ತನ್ನಿ;
ಒಂಟಿಯ ಮೇಲಿನ ಯಾರೋ ಜಾಣ
ಒಡಕು ನಗಾರಿಯ ಬಾರಿಸಿ, ಅವನ
ರುಂಡವ ಬೀಳಿಸಿ, ಹೋಗಲಿ ಪ್ರಾಣ
ಮುಂದೆ ಸಾಗಲಿ ಶೂರಗಣ.
ರನ್ನನ ಕಾವ್ಯದ ಕೊಂಬನು ಊದಿ,
ದೇಹದಲಿಲ್ಲಾ ಶೌರ್ಯವ ತುಂಬಿ,
ಪಂಪನ ಹೆಸರನು ಸೊಂಟಕೆ ಸುತ್ತಿ,

ಕಾಷ್ಠಸಾಧ್ವಾಜ್ಯ

ರನ್ನನ ಭೀಮನ ಗಡೆಯನು ಎತ್ತಿ,
ಹುಕ್ಕನ, ಬುಕ್ಕನ ಶಸ್ತ್ರವ ಹೂಡಿ,
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ ಚರಿತೆಯ ಹಾಡಿ,
ದಸರಿಯ ಹಬ್ಬವ ಹಬ್ಬಿಸಿರಿ,
ಕನ್ನಡ ನಾಡನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿರಿ.

ಬನ್ನಿಯ ಗಿಡದಡಿ ಬೆಂಗಳೆ ಬಂದು
ಕೃಪಣತೆಯೆಂಬಾ ಕುನ್ನಿಯ ಕೊಂದು
ಬನ್ನಿಯ ಎಲೆಗಳ ತುಂಬಾ ಕುಯ್ಯ
ತನ್ನಿರಿ ನವರಾತ್ರಿಯ ಫಲವೆಂದು
ಅಂದು ಅಡಗುವುದು ಕುಂದು.

‘ಪೂರ್ವದು ಬೇಕು ಪೂರ್ವದು’ ಎಂದು
ಎಕೆ ಬೊಗಳುವಿರಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಸಿಂದು!
ಹಿರಿಯರ ಹೆಸರು ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೆ ಸಾಕು,
ಹೊಸ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಸಿಂಗರ ಬೇಕು;
‘ಹಳೆಯದು’ ಎಂದು ಕುಳ್ಳಿರ ಬೇಡಿ;
ಹಳಬರ ನೆನೆದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ನೋಡಿ,
ದಸರಿಯ ಹೊಸಪರಿ ಹೊಡಲು ಬೇಕು
ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ‘ರೂಢಿಯು’ ಸಾಕು.

ಹಿರಿಯರದ್ದೆಲ್ಲವು ಬಲು ಚೆನ್ನ,
ಆದರೆ ಏನೈ! ಆ ಚೆನ್ನ,
ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿದೆ ಮಣ್ಣು,
ಇಂದಿಗೆ ಇಹುದೇ ಹೆಳಣ್ಣ!

ನಮ್ಮಾ ಹಿರಿಯರು ಎರಡಡಿಯ
ನಡೆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಗಡಿಯ
ಮುಟ್ಟಿದರಲ್ಲವೆ? ಇಲ್ಲಿಂದ
ಮುಂದಡಿಯಿಡುವುದು ನಾವೆಲ್ಲಾ

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಅಂದು ಬೆಳಗುವದು 'ನವರಾತ್ರಿ'
ಬೆಳಕಿಂ ಯೊಳೆವುದು ಈ ಧಾತ್ರಿ.
ಅಂದಿನ ದಸರೆಯು ನಿಜ ದಸರೆ!
ಇಂದಿನ ದಸರೆಯು ಬರಿ ಹೆಸರೆ!

ಏಳಿರಿ! ಏಳಿರಿ! ಸೊಂಟವ ಸುತ್ತಿ,
ಧೈರ್ಯದ ಕತ್ತಿಯ ಶೌರ್ಯದಿ ಎತ್ತಿ,
ಉತ್ಸಾಹದ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಯ ಕಟ್ಟಿ,
ಅಂಧ ಭಕ್ತಿಯನು ತಟ್ಟನೆ ಮುತ್ತು,
ಕೊಂದು ಹಾಕಿ, ಅದು ಅರಿವಿಗೆ ಬುತ್ತಿ!
ವಿಶ್ವಧರ್ಮದಾ ಬೈಲನು ಸುತ್ತಿ,
ಜಾತಿಗಳೆಂಬಾ ಮೃಗಗಳ ಕೆತ್ತಿ,
ಭಾರತ ಭೂಮಿಯ ದೀಪವನೆತ್ತಿ,
ದಸರೆಯ ಹಬ್ಬದ ಜ್ಯೋತಿಯ ಹಚ್ಚಿ,
ವಾಸ್ಯವೆಂಬುವ ಕುನ್ನಿಯನೊತ್ತಿ,

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಸಿಂಹಗದು ಅರಿವಿನ ಬುತ್ತಿ!
ವಿಶ್ವಧರ್ಮದಾ ಬೈಲನು ಸುತ್ತಿ,
ಬೈಲು ಮುಗಿಯೆ, ಹಾ! ಕುಂದುರೆಯನೆತ್ತಿ,
ಅಕಾಶದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಹತ್ತಿ,
ಮುಂಜಿ ಸಾಗಿ ತಲೆ ಮೇಲಕೆ ಎತ್ತಿ!
ಸೀಮೋಲ್ಲಂಘನ ತೀರಿತು ಅಂದು
ಭಾರತ ಭೂಮಿಯ ಅಬಲತೆ ಕುಂದು.

ಇಂತು ಮಾಡಲದು ನಿಜ ದಸರೆ!
ಇಂದಿನ 'ದಸರೆಯು' ಬರಿ ಹೆಸರೆ!

— ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ.

ನಮ್ಮೂರ ನಂಜ

ನಮ್ಮೂರ ಬಾಗಿಲೊಳಿರುವನು ನಂಜ;
ನಮ್ಮೂರ ಹಿರಿಯನು ಮುತ್ತಜ್ಜ, ನಂಜ
ನಂಜನಿಗಿರುವಳು ಓರ್ವ ಮೊಮ್ಮಗಳು;
ನಂಜಿಯೆ ನಂಜನ ಜೀವದ ಕರುಳು.

ನಂಜನಿಗಾಯಿತು ಅರವತ್ತು ವರ್ಷ;
ನಂಜಿಗಿನ್ನೂ ಇಲ್ಲ, ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ.
ನಂಜನಿಗಿರುವುದು ಒಂದೇ ಚಿಂತೆ;
ನಂಜಿಯ ನೊಡ್ಕೊಳ್ಳೊರಾರಿಂಬ ಚಿಂತೆ.

ತಬ್ಬಲಿಯಾದಳು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೆ;
ಒಬ್ಬರು ಎಳೆಮಗುಗೆ ಹಾಲುಣಿಸಲಿಲ್ಲೆ!
ಅಜ್ಜನೆ ತಾಯಾಗಿ, ತಂದೆಯು ಆಗಿ,
ಅಕ್ಕರೆಯಲಿ ಪೊರೆದ ದುಗುಡವ ನಿಗಿ.

ನಂಜಿಗೆ ದೊಹವು ಕುಗ್ಗುತಲಿರಲು,
ಸಾವಿನ ಹಂತವು ಕಾಣುತ್ತ ಬರಲು;
ನಂಜಿಯು ಪ್ರಾಯವ ತುಂಬುತ್ತಲಿಹಳು,
ನಂಜನ ಬಳಸಿತು ಮದುವೆಯ ಬಿಳಲು.

ನಂಜನಿಗಿದೊಬ್ಬ ಸೋದರ ಅಳಿಯ,
ಮೈಸೂರ ಸೇರಿದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮರಿಯ,
ಮರಿಯನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವನು ಎಂಬ
ಅಸೆಯು ಬಳಸಿದೆ ಅಜ್ಜಿಗೆ ತುಂಬ.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಅಜ್ಜನ ಮನೆಮಾರು ಮರಿಯನಿಗಿಂದು,
ಅಜ್ಜನ ಮೊಮ್ಮಗಳ ಕೈಹಿಡಿಯಲೆಂದು,
ಒಕ್ಕಣೆ ಬರೆಸಿದ ಮರಿಯನಿಗಿಂದು;
ಒಕ್ಕಣೆ ಬಂದಿತು ಹಿಂತಿರುಗನೆಂದು.

“ಇನ್ನಾರ ತರುವುದು, ಇನ್ನಾರು ಇಹರು?
ಇನ್ನೇನು ಗತಿ”—ಎಂದು ಕೊರಗಿದ ನಂಜ;
ನಂಜಿಗೆ ತಿಳಿಸದೆ, ಸುಳಿವನು ಸಿಗಿಸದೆ.
ಮನದಲ್ಲೆ ಮನೆ ಮಾಡಿ ಕೊರಗಿದ ನಂಜ.

ನಂಜಿಯ ಒಡನಾಡಿಯಾಗಿದ್ದ ಮರಿಯ,
ನಂಜಿಯ ಕೈಹಿಡಿವೆನೆಂದಿದ್ದ ಮರಿಯ,
ನಂಜಿಗೆ ಹಗಲಿರಳ ಕನಸಾಗೆ ಮರಿಯ,
ನಂಜಿಗೆ ತಿಳಿದರೆ, ಇನ್ನೇನೋ ಅರಿಯ!

ಸಂಜೆಯಾಯಿತಿನ್ನು ಹಸುಗಳ ಕೂಡಿ,
ನಂಜಿಯು ಹೊಲದಿಂದ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಓಡಿ,
ಹುಲ್ಲಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ತಲೆಯಿಂದ ತೆಗೆದು,
ಹುಲ್ಲೆಯಂತೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು ನೆಗೆದು.

ಮನೆಯಲ್ಲೆ ಕಂಡಳು ಮೂಲೆಲಿ ಅಜ್ಜ,
“ಏತಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತೆಯೋ, ಅಜ್ಜ?
ಮಾತಾಡು ಮುತ್ತಜ್ಜ, ಎನ್ನೊಳು ಅಜ್ಜ,
ಮಾತಾಡದಿರೆ ನೋಡು, ಅಳು ಬಂತು, ಅಜ್ಜ.”

ಅಜ್ಜನ ಕಾಲ್ಗಲ ಅಪ್ಪಿದಳಂಜಿ,
ಅಜ್ಜನ ಮೊಗವೆತ್ತಿ ನುಡಿದಳು ನಂಜಿ,
“ಏನಾಯ್ತು ಪೇಳಜ್ಜ, ನಾ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ,
ಆರು ಬಂದಿದ್ದರು, ಅಳುವುದು ಏಕೆ?”

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಅಜ್ಜ ನುಡಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಹೊರಟನು ಹೊರಗೆ,
ಹಾಲನ್ನು ಹಿಂಡುವೆನೆಂದು ಹಟ್ಟಿಗೆ.
ಹಟ್ಟಿಯೊಳೇನಿಂದು ಒರಗಿದನಯ್ಯೋ!
ಹಸುವೆಲ್ಲ ಜಾಡಿಸಿತೊ, ಮರೆತನು ಮೈಯ್ಯೋ!

ಹಿಡಿದನು ಹಾಸಿಗೆ ಪಟ್ಟನೆ ಅಜ್ಜ,
ಪಟ್ಟಿನ ಬಾಧೆಗೆ ತಡೆಯದೆ ಅಜ್ಜ;
ಮನಕಂದು ಪಟ್ಟಾಯ್ತು, ದೇಹಕ್ಕು ಪೆಟ್ಟು!
ಮತ್ತೆಂತು ಚಿಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳನೊತ್ತಿಟ್ಟು!

ಹಗಲಿರಳು ನಂಜಗೆ ಅಜ್ಜನುಪಹಾರ,
ಯೋಚನೆ ತುಂಬಲು ಬಿಟ್ಟಳಾಹಾರ;
ಮರಿಯನ ನೆನಪೊಂದು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರಲು,
ಕರೆಕಳಿಸಿದಳವನನೊಡನೆಂದು ಬರಲು

ಮರಿಯನು ಬರುವನು ಎಂದೆಂಬ ವಾತ್ಸ-
ಅಜ್ಜನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಹರುಷವ ಬಿತ್ತ,
ಚಿಂತಿಸಿ ಕೊಂಡೆದ್ದ ನೊಡನೆ ಮುತ್ತಜ್ಜ,
ಕಾಯುತಲಿರುವುದೆ ಆದುವು ಕಜ್ಜ.

ಹಾಸಿಗೆ ಬಳಿಗಾಗ ನಂಜಿಯ ಕರೆದು,
ಮಾತಾಡ ತೊಡಗಿವ ಚಿಂತೆಯ ತೊರೆದು—
“ಮರಿಯನು ಬಂದೊಡನೆ ಧಾರೆಯನರೆದು,
ನೀಗುವೆ ಜೀವವ ಶಾಂತಿಯ ಪಡೆದು.”

“ಸುಖದಿಂದ ಬಾಳಿರಿ ನೀವಿವರಿನ್ನು,
ಮೈಸೂರು ಏತಕ್ಕೆ ಮರಿಯನಿಗಿನ್ನು.
ನೆನೆಯಿರಿ ಅಜ್ಜನ ನಿಮಗಾಗೆ ಕುವರ,
ಇರಿಸಿರಿ ಅವನಿಗೆ ಅಜ್ಜನ ಹೆಸರ.”

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಕೆನಸನು ಕಾಣುತಲಿರುವನು ನಂಜ,
ಬಣ್ಣಿಸುತೀರ್ವರ ಭಾವಿಪ್ರಪಂಚ
ನಾಚಿಕೆಯಲಿ ನಂಜ ತಗ್ಗಿಸಿ ತಲೆಯ,
ಅಲಿಸುತಿರುವಳು ಅಜ್ಜನ ನುಡಿಯ.

ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಿತು, ಬಂದವರಾರು?
ಎಚ್ಚಿತ್ತು ಎದ್ದರು, ಮರಿಯನೆ ನೋಡು!
ಮರಿಯನ ಜೊತೆಯೊಳಗಿರುವವಳಾರು?
ಅಶೀರ್ವದಿಸೆಂದು ಮಣಿದರು ಜೊಡು!

“ಕರೆಕಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಲೆ ಇಲ್ಲ,
ನಿನ್ನೆಗೆ ಮುಗಿಯಿತು ಮದುವೆಯು ಎಲ್ಲ,
ನಾವಿರ್ವರೊಡನೆಯೆ ಹೊರಟು ಬಂದೆವು,
ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವೆಲ್ಲ ಅಜ್ಜನ ಕೃಪೆಯು!”

ಮರಿಯನ ನುಡಿಕೇಳುತ್ತಜ್ಜನು ಮಲಗೆ,
ನಂಜಯ ಕಂಗಳು ಕಂಬನಿ ಕರೆಯೆ,
ಮರಿಯಂಗೆ ಮಡದಿಗೆ ದಿಗ್ಗ್ರಮೆ ಹಿಡಿಯೆ,
ಕತ್ತಲು ಕವಿಯಿತು ನಂಜನ ಮನೆಗೆ.

ನಮ್ಮೂರ ಬಾಗಿಲೊಳಿದ್ದನು ನಂಜ,
ನಮ್ಮೂರ ಹಿರಿಯನು ಮುತ್ತಜ್ಜ, ನಂಜ,
ನಂಜನಿದ್ದಳು ಓರ್ವ ಮೊಮ್ಮಗಳು;
ನಂಜಯ ಚಿಂತೆಯಲಿ ನಂದಿತಾ ಬಾಳು.

— ಕೆ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣರಾಯ.

ಮೊದಲಗಿತ್ತಿ

ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯಂತೆ ಮೆರೆಯುವಿಯೆ ತಾಯಿ
ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯಂತೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಿಹೆ!

ಹಿಂದಾಗಿ ಪುಂಡರು ಅಂಡಲೆಯಲು ನಿನ್ನ
ನೆತ್ತರು ಒರೆ ಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿರುವೆ.
ಪಾತಾಳ ಕಂಡರು ಕೆಲ ತಾಯಿ ಗಂಡರು
ಅವರನ್ನು ಮಡಿಲಾಗ ಮಡಗಿಸಿಹೆ.
ಹದಿನಾರು ರಾಜರು ತಲೆ ಕೆಳಗಾದರು
ಅದರು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಂತಿರುವೆ.
ನಿನ್ನ ತೇಜದ ಮುಂದೆ ರಾಜತೇಜವು ಕೂಸು
ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯು ನೀನು
ಮೆರೆಯುತ್ತಿಹೆ!

ಒಕ್ಕುಡಿತೆ, ಅರೆಮುಕ್ಕು ಎನುತೆನುತ ಹಲಕೆಲವು
ಪಾನಿಸತ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಕ್ಕುಳಿಸುವೆ.
ಕೊಡಲಿರಾಮನು ಎರೆದ ಕೆನ್ನೀರ ಜಳಕಕ್ಕೆ
ಕೂದಲು ನನೆಯಲ್ಲಿನ್ನುತಿಹೆ.
ಅವತಾರಕ್ಕೊಂದೊಂದು ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು
ಎಣ್ಣೆಮಜ್ಜನ ಬೇರೆ ಬೇಕೆನುವೆ.
ನೆತ್ತರ ನಿಯಾಸುವ ಕೆಂಚರ ಕೈಯಿಳಿಸಿ
ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯೆ! ನೀನು
ಮೆರೆಯುತ್ತಿಹೆ.

ಹಾಲಿನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಕುಬ್ಜಸವನು ತೊಡಿಸಿ
ಹೂಮುಡಿಸಿಕೊಂಡೆಂದು ನೀ ನಲಿವೆ?

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಬಸಿರು ತುಂಬಲು ಹಸಿರುಡಿಗೆಯನುಟ್ಟೆಂದು
ವನವಾಸ ನವಮಾಸ ತಿರಿಸುವೆ?
ಮುನ್ನಿಲ್ಲ ಇನ್ನಾರೆ ಮಕ್ಕಳ ದಿನವೆಂದು
ಮೂಡಿತ್ತು ಹೇಳವ್ವ! ಬಿನ್ನವಿಸುವೆ.
ಎಂದು ಮಂಗಲ ನಿನ್ನ ದೇವಗರ್ಭಕೆ - ಇನ್ನೂ
ಮೊದಲಗಿತ್ತಿಯಂತೆ
ಮೆರೆಯುತ್ತಿಹೇ!

— ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ.

ನಾಯಕದ ಮಸಣ

ನರರ ಜೀವಿತ ನದಿಗಳಲೆಯುತ
ಮಸಣ ಶರಧಿಯ ಹೊಗುವವು
ಜಗದ ವಿಭವಗಳೆಲ್ಲ ಭಂಕರ
ತೆರೆಯ ಹೊಡೆತಕೆ ಸಿಗುವವು
ಹರಿವ ಹೊಳೆಗಳು ತೊಂಡು ತೊರೆಗಳು
ಚಿಗಿದು ಚಿಮ್ಮುತ ಬರುವವು
ದಿನ ಧನಿಕನ ಭಂದವೆಣಿಸದೆ
ಸಾವ ಸಮತೆಯ ತರುವವು!

ಲೋಕವೆಂಬುದು ನಾಕಕೆರುವ
ಕಠಿನತರ ಕಿರುದಾರಿಯು
ಸಾರಿಯೋಗಲು ಕಠಿನವಾದರು
ವಾರಿ ತಪ್ಪದ ಕೊರಿಯು
ಬುವಿಯ ಮಾಗದಿ ನರನ ಜೀವಿತ
ನಿಲ್ಲಲಾಗದ ಓಟವು
ಓಡುತ್ತೋಡುತ ಮತ್ತೆ ಮಸಣದಿ
ಅಂತ್ಯವಾಗುವ ಆಟವು!

ಚಿಲುನ ಕೆಂದುಟಿ ಸೊಗದ ಕೃಶಕಟೆ
ನುಡಿದ ನುಡಿಗಳ ಮಧುರತೆ
ನಡೆಯ ಸಡಗರ ಬೆಡಗ ನುಣ್ಣೊಗ
ಹಾಡು ಕೊರಳಿನ ಮಧುರತೆ
ಕಣ್ಣನೋಟವು ಕುರುಳಿನಾಟವು
ಬಣ್ಣವೇರುವ ಮೋರೆಯು
ಮಸಣದೇಣಿಯ ಮೆಲ್ಲನೇರಲು
ಕಣ್ಣ ಕುಕ್ಕುವ ಕೋರೆಯು!

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಕಾಮಕಾಂಚನ ಬಯಕೆ ಮಸಣವು
ತೆಗೆದು ತೋರುವ ಆಸೆಯು
ಸಗ್ಗ ಕೇರುವ ಬಿಡದೆ ಮಸಣಕೆ
ಜಗ್ಗಿ, ಕಟ್ಟುವ ಪಾಶವು.
ನರನ ಓಟದಿ ನರಕವೆಂಬುದು
ಮಸಣವೊಡ್ಡಿಹ ಜಾಲವು.
ಹೆಜ್ಜೆ ತಪ್ಪುತ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳಲು
ಲೋಭ ಮೋಹವೆ ಮೂಲವು!

ಭವದ ಜೀವನ ನದಿಯ ದಾಟಲು
ಕಡವಿನಂತಿದೆ ಮಸಣವು
ಕಡವ ದಾಟುತ ದಡವ ಸೇರಲು
ಮೋಣಿಯಾಗಿದೆ ದಾನವು
ಸತ್ಯ, ಸಾಧನ, ಶ್ರದ್ಧೆ ಪಾತಿಗ
ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಸುಂಕವು
ಮಣ್ಣು ಹೊನ್ನಿನ ತುಚ್ಛ ತಳಕಿನ
ಲೋಕೆ ಲೋಕಕೆ ಬಿಂಕವು?

ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲ ಮಂದಿ ಮಾರ್ಬಲ
ಬೀರ ಬಂಟರ ತೋಳ್ಬಲ
ನೂರು ಜೋದರ ಎದುರು ಜಗ್ಗದೆ
ಕಾದಿ ಬೀಳುವ ಆ ಭಲ!
ಶೌರ್ಯ ಸಾಹಸ ನಿಶಿತ ಕೂರಸಿ
ಸಾವಿನೆದುರಿಗೆ ನಿಷ್ಫಲ!
ಮಸಣದಾಳಿನ ಕರೆಯ ಕೂಗಿಗೆ
ಎದುರು ನಿಂತರೆ ಏಂ ಫಲ?

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ನೂರು ವರುಷದ ದಾರಿಯಾಚೆಯ
ಮಸಣ ಸಂತೆಗೆ ಪಯಣವು!
ಪಯಣದಂತ್ಯಕೆ ಶೋಕ ಸಂಶಯ
ಶರದ ಮಂಚದಿ ಶಯನವು!
ಬೆಂಸೆ ಬೆಂಘದಿ ಜನಸು ಕೊಳ್ಳಲು
ಸಾವಿನಂಗಡಿ ಸುಲಭವು!
ಕೊಂಡ ಜನಸನು ಹಿಂದೆ ದೂಡಲು
ಕೊಳ್ಳುವವರಾರಿಲ್ಲವು!

ಮಸಣವೆಂಬುದು ದಾರಿತೋರದ
ಮಾಯದರಮನೆಯಾಗಿದೆ!
ಯಾತ್ರೆಗೆದ್ದಿಹ ಜನರು ತಂಗುವ
ಧರ್ಮಭತ್ತದ ಹಾಗಿದೆ!
ಮಡಿದ ಮಾನವ ಕುಲವು ಕೂಡುವ
ಸಭೆಯ ಮಂಟಪವಾಗಿದೆ
ಲೋಕದಿಂದಲಿ ನಾಕನರಕಕೆ
ಸಂಕ ತೂಗಿದ ಹಾಗಿದೆ.

—ಪೀಞಾವರ ಸದಾಶಿವರಾಜ್.

ಮಿತ್ರಮಂಡಲಿ.

ಭರತಮಾತೆಯ ನಾಕ್ಯ

(೧೯೧೪)

ಭರತಮಾತೆಯೆ, ಭರತಮಾತೆಯೆ ಎಂದು ನೀ ತಲೆಯೆತ್ತುವೆ?
ಎಂದು ಲೋಕದ ಜನರ ಹೃದಯದಿ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯ ಬಿತ್ತುವೆ?

ಎಂದು ಮಲಿನತೆ ನಿಗುವೆ—ಮಗು
ಳೆಂದು ನಗುಮುಖವಾಗುವೆ?

ಯಾರು ಮುಸುಕಿದ ಕಣ್ಣು ಮಂಜನು ತೆಗೆದು ಬೆಳಕನು ಬಿಟ್ಟರೋ,
ಯಾರು ಜಾಡ್ಯವ ಹರಿಸಿ ನಮ್ಮಲಿ ಹೊಸದು ಜೀವನಿಟ್ಟರೋ,

ಅವರೆ ಕಣ್ಣನು ಹಿರಿವರೆ—ಕುದಿ
ದವರೆ ಕೊರಳನು ಮುರಿವರೆ!

ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮವ ಕಂಡು ಸಾರಿದ ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವದ ಋಷಿಗಳು?
ಎಲ್ಲ ಘನತೆಯ ಬದುಕ ಹಾಡಿದ ನಿನ್ನ ಸತ್ಯದ ಕವಿಗಳು?

ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮದ ಧಣಿಗಳು—ಅವ
ರೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನದ ಕಣಿಗಳು?

ಎಲ್ಲ ಕಲೆಗಳ ಬೆಳಸಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನೊಲಿಸಿ ನಿಲಿಸಿದ ಧೀರರು?
ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯವ ಕಟ್ಟಿ, ಶಾಂತಿಯ ಪ್ರಜೆಗೆ ಬಿರಿದ ವೀರರು?

ಎಲ್ಲ ಆರೈರ ರಾಜರು—ಈ
ಗೆಲ್ಲ ಸಾಹಸ ತೆಜರು?

ಭರತಮಾತೆಯೆ, ಭರತಮಾತೆಯೆ, ನಮ್ಮ ಹಂಬಲು ಕೇಳಿದೆ?
ದೇವಿ, ಮೌನವಿದೇವಿ, ಭಕ್ತರು ನಮಗೆ ನಿಂತಿಯ ಹೇಳಿದೆ?

ಎಂದು ಮಕ್ಕಳಿಗೊಲಿಯುವೆ—ನುಡಿ,
ಎಂದು ನಮ್ಮಲಿ ನಲಿಯುವೆ?

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ನಿನ್ನ ಧರ್ಮದ ದಿವ್ಯಪಥದಲಿ ಬದುಕ ತಿದ್ದದೆ ಹೋದೆವು;
ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯ ಮರೆತು ನಮ್ಮಲಿ ಹೋರಿ ಸೋತವರಾದೆವು;
ನಿನ್ನ ಹೆರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆವು—ನೀ
ನಿನ್ನ ಸಾಕದೆ ಕೆಟ್ಟೆವು.

ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲಿ ನಾವು ಹೆರರಿಗೆ ದುಡಿದ ತೊತ್ತುಗಳಾದೆವು;
ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಯನುಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದೆವು;
ನಮ್ಮ ಬಾಳಿಸು, ಕೂಡಿಸು—ಸಲ
ಹಮ್ಮು, ಸದ್ಗತಿ ನೋಡಿಸು.

—ಮಕ್ಕಳಿರ, ಅಕ್ಕರೆಯ ಮಕ್ಕಳ, ಹೆತ್ತ ಕರುಳನು ಮರೆವೆನೆ?
ಸೊಕ್ಕಿ ಸೆಡೆದವರಿಗ ತಿಳಿದಿರಿ, ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮನು ತೊರೆವೆನೆ?
ಕಂಠ, ಎದೆಯಲಿ ಹದಿಯಿರಿ—ಹೊಸ
ಆಳ ಬಾಳಲಿ ಹುದಿಯಿರಿ.

ವೇವಸನ್ನಿಧಿಯಿಂದ, ಮಕ್ಕಳ, ಮೊದಲು ಧರ್ಮವ ತಂದೆನು;
ಜೀವಕಲೆಗಳ ಕಲಿಸಿ ಸುಖದಲಿ ಸೊಬಗ ಬೆಳಸುತ್ತ ಬಂದೆನು;
ಹಿಮದ ಗಿರಿಯಲಿ ಸುಳಿದನು—ಕುಡಿ
ನಿಮಿರಿ ತೆರೆಗಳ ತುಳಿದನು.

ಹೊಳೆದ ಸತ್ಯವ ಹಿಡಿದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ನೂಕಲಮ್ಮದೆ ಸೆಡೆದಿರಿ;
ಹಳದನೆಮ್ಮತ ಜಾತಿಮತಗಳ ಮದದ ಗುಹೆಯಲಿ ಕೆಡೆದಿರಿ;
ಬಯಲ ಬೆಳಕಿಗೆ ಮುಳಿದಿರಿ—ಸಮ
ದಯದ ನಡತೆಯ ಹಳಿದಿರಿ.

ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೊಡಹುಟ್ಟಿನೊಲುಮೆಯನೊರೆವ ಗುರುಗಳನಿಳುಹಿದೆ;
ಒತ್ತಿ ಗಡಿಗಳ ಹಲವು ನಾಡನು ಬೆಸೆವ ರಾಜರ ಕಳುಹಿದೆ;
ಮರುಗಿ ಆಗೆಚ್ಚತ್ತಿರಿ—ಮ
ತ್ತೊರಗಿ ಮುಸುಕನು ಹೊತ್ತಿರಿ.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಕಾವಲೊಡೆದೆನು, ಪಡುವ ಕಣಿವೆಯ ತೆರೆದು ಸುರಿದೆನು ದಳವನು
ದೈವಭಕ್ತಿಯ, ಭ್ರಾತೃಧರ್ಮದ, ಧೀರ ಮುಸ್ಲಮ ಕುಳವನು—

ಚಿಮ್ಮಿ, ಕೆರಳಿಸಿ, ಕಲಿತರು—ಅಹ!

ನಿಮ್ಮ ಸಮಕೇ ಮಲಿತರು.

ಕಡೆಗೆ ನೆನೆದೆನು ನನ್ನ ಮನೆತನ ನೆರವಾಗುವ ತೆರವನು,
ಕಡಲರಾಣಿ ಬ್ರಿಟಾನಿಯಳ, ನನ್ನಿನಿಯ ತಂಗಿಯ ನೆರವನು:—

ಗೆಲಿದು ನಾಡನು ಬೆಸೆದಳು—ನೆಲ

ದೊಲುಮೆ ಕಟ್ಟನು ಹೊಸೆದಳು.

ಸಕಲ ಧರ್ಮದ ತಿರುಳ ಹೊರೆದಳು, ಸಕಲ ಜ್ಞಾನವ ತೆರೆದಳು,
ಸಕಲ ಸೀಮೆಯ ಬಳಕೆಗೆಳಿದಳು, ಸಕಲ ಕುಶಲವನೊರೆದಳು:—

ಅವಳ ಗುಣವನು ಮೆರೆಯಿರಿ—ಕಳೆ

ದವಳ ಕೊರತೆಯ ಮೆರೆಯಿರಿ.

ಮುರಿಯಲಾಕೆಯ ವ್ರತವನಸುರರ ಮಕ್ಕಳುರಿದುರಿದಿದ್ದರು;
ಹರಡಿ ನೆಲಿಸಿದ ಮಗಳ್ಳಿರಣುಗರು ತಾಯ ಕಾಯುತ ಬಿದ್ದರು;

ಅವರು ಮಡಿದೆಡೆ ಮಡಿಯಿರಿ—ಬಿಡ

ದವರು ಹಿಡಿದುದ ಹಿಡಿಯಿರಿ.

ಹಿರಿಯ ಸಿರಿಯೊಕ್ಕಲಲಿ ಹೊಕ್ಕಿರಿ, ನಂಟನಳಿಯದೆ ಬಲಿಯಿರಿ;
ಅರುಹಿ, ನಯದಲಿ ಹೊಂರಿ, ನಂಬಿಸಿ, ಮನೆಯನಾಳಲು ಕಲಿಯಿರಿ:

ಶಿಷ್ಯಮಾರ್ಗದಿ ನಡೆಯಿರಿ—ನಿ

ಮಿಷ್ಯಸಿದ್ಧಿಯ ಪಡೆಯಿರಿ.

ಮರಳ ಸುಗುಣರ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷರ ಹೆತ್ತು ಕೊರಗನು ತಳ್ಳುವೆ;
ಮರಳ ಮಹಿಮೆಯ ತೊಂರಿ ಲೊಂಕದ ಜನದ ಪೂಜೆಯಕೊಳ್ಳುವೆ;

ಮಕ್ಕಳರ, ನಿಮಗೊಲಿಯುವೆ—ನಿ

ಮೃಕ್ಕರೆಗೆ ಮಿಗೆ ನಲಿಯುವೆ.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಧರ್ಮ ಶಾಂತಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಲ್ಲವೆ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ನುಡಿಗಳು?
ಧರ್ಮ ಶಾಂತಿ ಸ್ವತಂತ್ರವೆ ನನ್ನಿನಿಯ ತಂಗಿಯ ಮುಡಿಗಳು.
ಕೂಡ ಲೋಕವ ಕಾಯುವ—ಯಶ
ಗೂಡಿ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಹಾಯುವ!

ಭರತಮಾತೆಯೆ, ಭರತಮಾತೆಯೆ, ನಿನ್ನ ಮಾತನು ಮರೆಯೆವು:—
ಹಿರಿಯಬಳಗದ ಕಾರ್ಯಚತುರೆಯ ಸಾಕು ತಾಯಿಯ ತೊರೆಯೆವು;
ಒಂದೆ ಜನವಾಗಿರುವೆವು—ಒಲೆ
ದೊಂದೆ ಭಾರವ ಹೊರುವೆವು.

ನಿನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಭಾಗ್ಯವೆಲ್ಲವ ಮರಳೆ ಸಾಧಿಸಿ ಮರೆಯೆವು;
ನಿನ್ನ ಧರ್ಮಾಮೃತವ ಶೋಧಿಸಿ ಬರಡುಲೋಕಕ್ಕೆ ರವೆವು;
ದೈವಚಿತ್ತದಿ ನಿಲುವೆವು—ಸ
ತ್ಸೇವೆಗೆಯ್ಯುತ್ತ ಸಲುವೆವು.

ಶ್ರೀ:— ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗೀತಗಳು.

ರೈತನ ಗೋಳು.

ವೇಳುವುದಾರಿಗೆ ಗೋಳನ್ನು!
ಕೇಳುವ ಜನರನು ನಾ ಕಾಣೆ!!
ತಿರೆಯೊಳು ಸಿರಿಯಿಂ ಬೆರೆತಿಹರು
ಮಲೆತಿಹ ಮದಗಜದಂತಿಹರು
ತುಳಿಯುತ ಒಕ್ಕಲ ಮಕ್ಕಳನು
ಗಲಪುತ ಸೆಳೆಯುತ ಭೂಮಿಯನು
ಒಕ್ಕಲ ಮಕ್ಕಳು ಹೆಕ್ಕಳದೆ
ಕಳೆಯುವ ಬಾಳುವೆ ಬೈತಿಹುದು
ಸೆಸರ ಬೆಂಗೆಗೆ ಬಳಲಿದಹ
ಕಾಯವು ಕೊರಗಿತು ಸಿರಿಸೆರೆಗೆ
ಹಳ್ಳಿಯ ಪಳ್ಳಿಯ ಸುಖಜನವು
ಸಾಲದ ಶೂಲದ ನೆಳಲಿಲ್ಲ
ನೆಲಸಲು ನೆಲಪೆ ಕಾಣದಿರೆ
ಹೊಟ್ಟೆಯ ಬಟ್ಟೆಯು ತೋರದಿರೆ
ಮನಕದು ಮನ್ನಣೆ ಮಾಡದಿರೆ
ಸಿರಿವನೆ ಸೆರೆವನೆ ಸೊರಿದನು
ತಿರೆಯನು ಕೊಂಗೆಗೆ ಕೊಂದನು.
ಗೇಣಿಗೆ ಗೊಣನು ಕಟ್ಟಿದನು
ಮಾರಿಯ ಮೋರೆಯ ಮೆಟ್ಟಿದನು
ವೇಳುವುದಾರಿಗೆ ಗೋಳನ್ನು!
ಕೇಳುವ ಜನರನು ನಾ ಕಾಣೆ!!

ಮೆಲುನುಡಿ ಬಿರುನುಡಿ ಬಿಡುವಿನಲಿ
ನೀಡಿದ ಬೇಟೆದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ
ಎರೆಯನು ಸೇರಿಸೆ ರೈತನನು

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಮರಳಿದ ಮನದನುತಾಪದಲಿ
ಮುಂದಿನ ಬೆಳೆಯನು ಮುಡುಪಿಟ್ಟು
ಇಂದಿನ ಕಾಳಿನ ಇರ್ನುಡಿಗೇ
ತಂದುಣ್ಣುವ ಸೊಗ ಬಗೆಬಗೆದು
ಸಂದಿತು ಸಮಯವು ಎಂದೆನದೆ
ಇಂದಿನ ಸಾವನು ಮುಂದೊತ್ತಿ
ಒಂದಕೆ ಎರಡನು ಬರೆದಿತ್ತು
ಮರುಗುವ ರೈತನ ನೋಡುತ್ತ!

ಬಾಳಿಕೆ ಬಾರದ ಆವುಗಳು
ಬಾಳಿನ ಕೊರಳನು ಕೊಯ್ಯುತ್ತಿರೆ
ತುರುಗಳ ತರುತಿಹ ಧನನಿಧಿಗೆ
ತರಳನ ತರಳೆಯ ಲಗುನಕ್ಕೆ
ತನ್ನಯ ಹೊಲವನು ಅಡವಿಟ್ಟು
ನೀಗದ ಸಾಲದ ಹೊರೆಹೊತ್ತು
ತೀರದ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಹಣತೆತ್ತು
ಸಾಲದ ಬೇಗೆಗೆ ಬೇಯುತಿಹ
ಕೊನೆಯಲಿ ಹೊಲವನು ಮಾರುತಿಹ
ಸಾವಿನ ಬರವನು ಬಯಸುತಿಹ
ಮಿಡುಕುವ ರೈತನ ನೋಡಲ್ಲಿ!

ಸ್ವೈರಣೆಗೊಳ್ಳುವ ಸತಿಮಣಿಯು
ಮುದ್ದಿನ ಮಕ್ಕಳ ಮೈಸಿರಿಯು
ಹೊಲಬಿಗ ಬಾಲೆಯ ಮೈಸೊಬಗ
ನಾಣನು ಮುಚ್ಚಲು ಬಟ್ಟೆಗಳ
ಮೇಣದೊ ಕಾಣದೆ ಕೊರಗುತಿಹ
ಹೂಣಿಗೆ ರೈತನ ಕಾಣಲ್ಲಿ!

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಹಡೆದಿಹ ಹಿರಿಯರ ಕೋಟಲೆಗೆ
ಮಡದಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಮದ್ದಿಗೆ
ದೂರದೆ ಇರುತಿಹ ವೈದ್ಯನನು
ಸಾರುತ ಮೊರೆಯಿಡೆ ಹಣವನ್ನು
ಸೂರೆಯ ಗೆಯ್ಯಲು ಬರುತಿಹನು
ಕರುಳಿನ ಪಾಶವ ಬಿಟ್ಟಹನು
ಕುಳಿತರೆ ನಿಂತರೆ ದುಡ್ಡಿಹುದು
ಮಡ್ಡಿಗೆ ಮಾರುವ ಮದ್ದಿಹುದು
ಬಡ್ಡಿಯ ದುಡ್ಡಿಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ
ಬಾಳಿನ ಕೂಳಿಗೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲ
ಅದರಿಂ ಕೋಟಲೆ ಕುತ್ತುಗಳ
ತುದಿಮೊದಲಿಲ್ಲದ ತೊಳಲಿಕೆಗೆ
ನರಳುವ ಹೊರಳುವ ಒಕ್ಕಲನು
ನಡೆನಡೆ ನೋಡಮೊ ದೂರದಲಿ!

ಹಳ್ಳಿಯ ಮುರುಕರು ಹಳ್ಳಿಗರ
ಸದನದ ಸಿರಿಸಂಪತ್ತುಗಳ
ಸೆಳೆವ ವಕೀಲರ ದೇಸೆಗಳ
ಸವಿಸವಿ ಮಾತಿನ ಜೋಡಣೆಯ
ಕಲಿಯುತ ಹಳ್ಳಿಗಳಲೆಯುತಲಿ
ಕಲಹವ ಬೀರುತ ಬೆಳ್ಳಗೆಯೊಳ್
ನಾಡಲಿ ನಟ್ಟಹ ನಂಬುಗೆಯ
ನೆಗೆನೆಗೆದೋಡಿಸಿ ಕದನದಲಿ
ಮಿಗಿಮಿಗಿ ನ್ಯಾಯದ ಸದನದಲಿ
ಬಾಳುವೆ ಬದುಕನು ಬಲಿಗೊಳ್ಳ
ಒಕ್ಕಲ ತಂಡವ ನೋಡಲ್ಲಿ!

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಪುರಜನ ವ್ಯಸನವು ಬಳಸಾರಿ
ಹರಡುತ ಹಳ್ಳಿಗರನು ಕೂಡಿ
ಹಿಂದಣ ಹಿಡಿತದ ವೆಚ್ಚವನು
ಮುಂದೆಳೆದೋಡಿಸಿ ಒಡನಾಡಿ
ನಾಡಿನ ಸಗ್ಗವ ಪಾಳ್ಗೆಯ್ದು
ಬೇಡಿಪ ರೈತನ ನೋಡಲ್ಲಿ!

ಶಿಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿದ ಕೆಲಜನವು
ನೀತಿಯ ನೇಮವ ತೆಗೆದೊಗೆದು
ಸತಿಸುತೆಹಿತೆಯರ ಶೀಲವನು
ಬಿರುದಿಗೆ ಸೂರೆಯ ಗೆಯ್ಯವೊಲು
ಬಿರುದಿನ ಸಿರಿಗರ ಸೆಳವಿನೊಳು
ಸತಿಸುತೆಹಿತೆಯರ ಮಾನವದು
ಮಸಣವ ಕಾಣಲು ಬಲುಮೆಯೊಳು
ಮಿಡುಕುವ ಮಣ್ಣಿನ ಮನುಜನಿಗೆ
ಸದನವ ಸೇರಲು ಸರೆಯಾಯ್ತು
ಪೇಳುವುದಾರಿಗೆ ಗೋಳನ್ನು!
ಕೇಳುವ ಜನರನು ನಾ ಕಾಣೆ!!

ಸಮತಾವಾದಿಯ ದಿನವೊಲಿದು
ಸಮನಿಸ ಜಂಬೂದ್ವೀಪಕದು
ಒಕ್ಕಲ ಸಂಘಗಳೊತ್ತರದೆ
ಒತ್ತುವ ಬೇಗೆಗೆ ಭೋರ್ಗರೆದು
ಮೊಳೆಯಲು ಬೆಳೆಯಲು ಕಳೆವೆತ್ತು
ಗಳಿಕೆಯ ಬಾಳಿಗೆ ಬೆಲೆವೆತ್ತು
ಉಚಿತದ ಬಲುಮೆಯ ಶಿಕ್ಷಣದೆ
ಮುಕುತಿಯ ಮಾರ್ಗವ ಮನಕಿತ್ತು

ಕಾವ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಕೀಳ್ಮೆಲೆನ್ನುವ ಭಾವನೆಯು
ಕೇಳಿಯ ಬೇಗೊಲೆ ಗೆಯ್ಯುತಲಿ
ಬವರದ ಬಯಕೆಯ ಕೂರ್ಮೆಯಲಿ
ಹಾರಿಸಿ ಹಳೆಯುತ ಗೆಯ್ಯೆಯಲಿ
ಜೀವನ ಧರ್ಮವು ನೇಹದಲಿ
ನೆಲಸಿರೆ ನಾಡಿನ ಜನರೆಲ್ಲ
ನಾಡಿನ ಜೀವಿಗೆ ಪಾಡುತಲಿ
ಜೀವಿಯು ನಾಡಿಗೆ ಆಡುತಲಿ
ವಿಾಸಲವೀಯುತ ಮನವೊಲಿದು
ಹಳ್ಳಿಯ ಸದನವ ಸುಮನಸರ
ಸದನಕೆ ಸಾಸಿರ್ಮಡಿಮಾಡಿ
ಸಗ್ಗಿವೆ ಹಿಗ್ಗಿದ ಹಳ್ಳಿಯಿದೊ
ಮುಗ್ಗಿತು ಮೊದಲಿನ ತಾಪವದೊ
ಎನುತಲಿ ಸಾರುತ ಬರುತಿರುವ
ದಿನಗಳ ಬರವನೆ ಹಾರೈದು
ಮರುಗುತ ಮಿಡುಕುತ ಮೈಮರಿದೆ
ಪೇಳುವುದಾರಿಗೆ ಗೋಳನ್ನು!
ಕೇಳುವ ಜನರನು ನಾ ಕಾಣೆ!

—ಸ. ಪ. ಗಾಂಧಿಕಾರ.

ನಿಟ್ಟುಸಿರು

ಚಿಂತೆಯು ಮುಡಿದಿಹ ವಿಧವಿಧ ಸುಮಗಳ
ಸಂತೆಯೊಳ್ಳಿಯು ಸುಳಿಸುಳಿದು,
ಎಂತಹುದೋ ಹೊಸಕಂಪನು ಹರಡುತೆ
ಬಂತ್ಯೆ ಗಾಳಿಯ ತೆರೆಯೊಂದು;
ಅದಕೆಂದಿತು ಜನ 'ನಿಟ್ಟುಸಿರು'
ಶಾಂತಿಯ ಮೊಳೆಗಾಯ್ದು ಕಸರು.

ಕೆಡಲಿನ ಕಡೆಹದ ಸಮಯದಿ ಹಾವುಗ-
ಳೊಡೆಯನು-ವಾಸುಕಿ-ಬಲುನೊಂದು
ಬಿಡದೆ ಫೂತ್‌ಕರಿಸೆ ಅದನಾಶಾವಧು
ಹಿಡಿದು ಕೊಳಲ ಮಾಡಿದಳಂದು;
ಆ ಕೊಳಲುಲಿಯೇ 'ನಿಟ್ಟುಸಿರು'
ನಲಿವಿನ ಬೆಳೆಗೆರೆವುದು ಎಸರು.

ಹಸಿವೆಯ ರಾಣಿಯು ಹಗೆಗಳ ಗೆಲ್ಲುತೆ
ವಶಗೊಳ್ಳುತೆ ದಶದಿಶೆಗಳನು,
ಜಸವರೆ ಬಾಜಿಸಿ ಬಿನದಿಸುತಿರುವಳು
ಪಸರಿಸಿ ನಗೆ-ಬೆಳುದಿಂಗಳನು;
ಹಸಿವೆಯ ನಗೆಯಿದು 'ನಿಟ್ಟುಸಿರು'
ಬಾಳಿನ ಬೇಹಾರದ ಕೊಸರು.

ಕೆಳವಳಗಬ್ಬಿಗ ಕರುಣಾರಸವದೆ
ತುಳುಕುವ ಕವನವ ಬರೆದಿರುವ,
ತಿಳಿದವರೆಂಬರ ತಿಳಿಯದರೆಂಬರ
ಹೃದಯವ ಹಿಡಿದಲುಗಾಡಿಸುವ;

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಆ ಕವನಕೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಕುಸುರು
ಹಾಕಿದೆ ಇದೆ ಈ 'ನಿಟ್ಟುಸಿರು.'

ಅನ್ನದ ಧೈವವ ಮೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ-

ನೆನ್ನುತೆ ಜೀವರ ಬಳಗವದು

ಬಿನ್ನಾಣದ ಮಂತ್ರಗಳಲಿ ಪೂಜಿಸಿ

ತನ್ನಯ ಮೈ ಸವೆಯಿಸುತ್ತಿಹುದು.

ಪೂಜೆಯ ಮಂತ್ರದ ಕೊನೆಯುಸಿರು

ಸಾಜವು ಅಹುದಿದೆ 'ನಿಟ್ಟುಸಿರು!'

— ಅನಂದಕಂದ.

ಹುತ್ತರಿ ಹಾಡು

ಎಲ್ಲಿ ಭೂರಮೆ ದೇವಸನ್ನಿಧಿ ಬಯಸಿ ಬಿಮ್ಮನೆ ಬಂದಳೋ?
ಎಲ್ಲಿ ಮೋಹನ ಗಿರಿಯ ಬೆರಗಿನ ರೂಪಿನಿಂದಲಿ ನಿನದಳೋ?
ಎಲ್ಲಿ ಮುಗಿಲಲಿ ಮಿಂಚಿನೋಲ್ ಕಾವೇರಿ ಹೊಳೆ ಹೊಳೆಹೊಳೆವಳೋ?
ಎಲ್ಲಿ ನೆಲವನು ತಣಿಸಿ ಜನಮನ ಹೊಲದ ಕಳೆ ಕಳೆಕಳೆವಳೋ?
ಅಲ್ಲಿ ಆ ಕಡೆ ನೋಡಲಾ!
ಅಲ್ಲಿ ಕೊಡಗರ ನಾಡಲಾ!
ಅಲ್ಲಿ ಕೊಡವರ ಬಿಂಡಲಾ!

ಸವಿದು ಮೆದ್ದರೊ ಯಾರು ಪೂರ್ವದಿ ಹುಲಿಯ ಹಾಲಿನ ಮೆವನು?
ಕವಣೆ ತಿರಿ ಕಲ್ಲಾಟ ಹಗ್ಗಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದರೋ ಹೆಬ್ಬಾವನು?
ಸವರಿ ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲಿನ ರಣಕೊಂಬನಾರ್ ಭೋರ್ಗರೆದರೋ?
ಸವೆದು ಸವೆಯದ ಸಾಹಸತ್ವದ ಕ್ಷಾತ್ರ ಬೇಟೆಯ ಮೆರೆದರೋ?
ಅವರು ಸೋಲ್ ಸಾವರಿಯರು!
ಅವರೆ ಕಡುಗಲಿ ಗರಿಯರು!
ಅವರೆ ಕೊಡಗಿನ ಹಿರಿಯರು!

ತಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಕೊರಳು ದಾಸ್ಯದ ನೋಗದ ಭಾರಕ್ಕೆ ಬಗ್ಗದೋಲ್,
ಹೆಮ್ಮೆ ಹಗೆಗಳ ಹೊಡೆದು ಹಿರಿಯರು ಹಸಿದು ಹಾರುವ ಬಗ್ಗದೋಲ್.
ಬೊಮ್ಮಗಿರಿಯಿಂ ಪುಷ್ಪಗಿರಿಪರ್ಯಂತ ಬೆಳೆದೀ ದೇಶವು
ಧರ್ಮದಾನದ ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆ ರೀತಿನೀತಿಯ ಕೋಶವು!
ನಮ್ಮ ಕೊಡಗಿದು ಜಮ್ಮದು;
ಜಮ್ಮ ಕೊಡಗಿದು ನಮ್ಮದು;
ನಮ್ಮೊಡಲ್ ಬಿಡಲಮ್ಮದು!

ಇದು ಅಗಸ್ತ್ಯನ ತಪದ ಮಣೆ, ಕಾವೇರಿ ತಾಯ ತನಮನೆ,
ಕದನಸಿರಿಗುಯ್ಯಾಲೆ ತೂಗಿದನಿಲ್ಲ ಚಂದರವರಮನೆ!

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಇದಕೋ! ಚಿಂಗಾಳ್ವರಸರಾಡಂಬರವು ಕುಣಿದ ಶ್ರೀರಂಗವು!
ಇದೋ! ಇದೋ! ಇಲ್ಲುರುಳ್ಳ ಹಾಲೇರಿಯರ ಬಲಗಿರಿ ಶೃಂಗವು!
ವಿದಿಯ ಮಾಟದ ಕೊಡಗಿದು!
ಮೊದಲೆ ನಮ್ಮದು, ಕಡೆಗಿದು
ಕದಲದೆಮ್ಮನು; ಬೆಡಗಿದು!

ಒಮ್ಮತವು ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಒಂದೇ ಮನವು ಎಲ್ಲಿದೆ ಹೇಳಿರಿ?
ಸುಮ್ಮನಿತ್ತರೊ ದಟ್ಟೆಕುಪ್ಪಸ? ಹಾಡು ಹುತ್ತರಿಗೇಳಿರಿ!
ಚಿಮ್ಮಿ ಪಾತುರೆಕೋಲ ಹೊಯ್ಲಿಗೆ ಕುಣೆವ ಪದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಲಿ!
ಅಮ್ಮೆ ಹರಸಿದ ಸೀಮೆ ನಮಗಿದು ಇರಲಿ ನಮ್ಮದೆ ನಮ್ಮಲಿ!
ನೆಮ್ಮದಿಯನಿದು ತಾಳಲಿ!
ಅಮ್ಮೆಯಾ ಬಲ ತೋಳಲಿ
ನಮ್ಮ ಕೊಡಗಿದು ಬಾಳಲಿ!

ಕವಿತಿಸ್ತು—ಮೂರನೆಯ ಪದ್ಯಪುಸ್ತಕ.

ಬೈಗು

ಬೈಗು ಬರುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ
ಲ ಪಡುವ ದಿಕ್ಕಿನಂಚಿನಲ್ಲಿ
ಬಾನು ಬುವಿಯ ಮುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ
ಚಿಲುಮೆ ಚಿಮ್ಮಿತು.
ಚಿಮ್ಮಿ ಚಿಗಿದು ಸಂಜೆಗೆಂಪ
ನೆರಚಿ ಸುರಿಸಿತು.

ಮೇಲೆ ಮುಗಿಲು ಸುಳಿಯುವನ್ನ
ಸುತ್ತ ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವನ್ನ
ಚಿಲುಮೆ ಚಿಗಿದು ಚಿಲ್ಲಿದರುಣ
ಜಲವು ತಾಗಿತು.
ಗಗನ ಬಾಯ ತೆರೆದುಕೊಂಡು
ಅದನೆ ಕುಡಿಯಿತು.

ಕೆರಿಯ ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ
ಬೆಳ್ಳಿಯಂಚ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿ
ಹೊನ್ನ ಸರಿಗೆ ಹೊಸೆದು ಕಟ್ಟಿ
ಉಟ್ಟ ಮುಗಿಲುಗಳ
ಬೈಗು ಬಸಿವ ಸೊಬಗನೂಡಿ
ಹರಿಸದಿಂದಿರಲೆ

ಚಿಲುಮೆ ಚಿಮ್ಮಿ ತುದಿಯ ತಗುಲಿ
ಮರಳಿ ತಳಕೆ ಧುಮುಕುವಲ್ಲಿ
ಸೊಬಗ ಸೋನೆ ಸುರಿದು ಹರಿದು
ಧರಣಿ ನೆನೆಯಿತು.
ವಿಶ್ವವೆಲ್ಲ ಹೊನ್ನ ಸಲಿಲ
ದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿತು.

ಕಾವ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಬೇಗ ಎಲ್ಲ ಮುಗಿದು ಹೋಯ್ತು.
ಕಳೆಯ ಮಳೆಯು ನಿಂತು ಹೋಯ್ತು.
ಸೊಗದ ಕಣೆಯ ಚಿಲುಮೆ ಬತ್ತಿ
ಬರಿಯದಾಯಿತು.
ಸುತ್ತ ಹರಿದ ಚಿಲುವು ಹೊನಲು
ಮರೆಯಲಡಗಿತು.

ಮರೆಗೆ ಸರಿದ ಸಿರಿಯ ನೆನೆದು
ಅದನೆ ಮನದ ಸವಿಯುತಿರಲು
ಇರುಳ ಕುರುಳ ಕರಿಯ ನೆರಳು
ಇಳೆಯಲುರುಳಿತು.
ಅಲೆಯು ಕಡಲೊಳುರುಳುವಂತೆ
ಹೊರಳುತ್ತರಳಿತು.

ನಿದ್ದೆಗಳೆದು ಬಂದು ನಿಶಿಯು
ಕಣ್ಣು ಹೊಸಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲು
ಮರೆಯ ತೊರೆದ ಚುಕ್ಕಿಯಂತೆ
ನಯನ ತೋರಲು
ವೈದ್ಯಮಭಾಗದಲ್ಲ ತಾರೆ
ಮೂಡಿತೆಂದರು.

ನಿಂತೆನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಾಲ
ತಾರೆಯೆನಿತೊ ಜನಿಸಿತಾಗ
ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನೊಲಿಸಿ ನಲಿಸಿ
ಶಶಿಯು ಬಂದನು.
ಆದರೆನ್ನ ಮನದ ಮಾತ್ರ
ಸಂಜೆ ಮೆರೆಯಿತು.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

‘ಬೈಗು’ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದರೆಯೆ
ಚೆಲುವು ಚಿತ್ರವಿದಿರಿಗಹುದು.
ಕಾಣಬಲ್ಲೆ ಸವಿಯಬಲ್ಲೆ
ಸಂಜೆ ಸಿರಿಯನು.
ಒರೆಯಲಾರೆ ಬರೆಯಲಾರೆ
ಬೈಗ ಸೊಬಗನು.

— ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ.

ಮಾಸ್ತಿ (ಮಹಾ ಸತಿ)

ಮಾನ್ಯೆ, ನೀನಾವ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಿಸಿದೆ?
ಯಾವ ವೀರನ ಮಡದಿಯಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿದೆ?
ನಿನ್ನ ಮಾಸತಿಯೆಂದು ಪೂಜಿಸುವರೆಲ್ಲ
ನಿನ್ನ ಹೆಸರನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುವವರಿಲ್ಲ.
ನೀನಾವ ವೀರನನು ಮಂಗಲಾಕ್ಷತೆಯುಡಿಸಿ,
ಹೂಮಾಲೆಯನು ತೊಡಿಸಿ ಆರತಿಯ ಬೆಳಗಿ,
ಎಂದು ಕಳುಹಿದೆ ರಣಕೆ? ಯಾವ ಅರಿಗಳ ಮುಂದೆ?
ಯಾರ ರಕ್ಷಣೆಗೆಂದು? ಯಾರನುದ್ಧರಿಸೆ?

ಶತ್ರುಗಳು ಅಬಲೆಯರ ಮಾನವನು ಕಳೆದರೆ?
ಶತ್ರುಗಳು ಪ್ರಜೆಗಳನು ಕಡು ಹಿಂಸಿಸಿದರೆ?
ಶತ್ರುಗಳು ಧರ್ಮವನು ಕೆಡಿಸಿ ಪೀಡಿಸಿದರೆ?
ಶತ್ರುಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹರಣ ಮಾಡಿದರೆ?
ಏತಕ್ಕೋಸುಗ ರಮಣ ಸಾರಿದನು ರಣಕೆ?
ಎನಿತು ವೀರರನಾತ ಕೆಡವಿದನು ನೆಲಕೆ?
ಯಾರೊಡನೆ ಘನಘೋರ ಸಮರವನು ಗೈದ?
ಯಾರ ಬಾಣಕೆ ಅವನು ವೀರಬಲಿಯಾದೆ?

ವೀರಸ್ವರ್ಗವನೇರುವಾಗ ಅವನಂದು
ನಿನ್ನ ಕರೆದನೆ-‘ಬಾರೆ ಪ್ರಿಯರಮಣಿ’ ಎಂದು?
ಏನ ಹೇಳಿದನವನು? ಏತಕ್ಕೋಸುಗ ನೀನು
ವೀರಸತಿಯೊಡನೆ ಚಿತೆಯೇರಲನುವಾದೆ?
ಹಸುಗೂಸುಗಳು ಬಂದು-‘ಅಮ್ಮ ಅಮ್ಮಾ’ ಎಂದು
ಕರೆಯಲಿಲ್ಲವೆ,-‘ಅಮ್ಮ ಹಾಲನುಣಿಸೆ’ಂದು?

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

‘ಎಲ್ಲಿಗೈದುವೆಯಮ್ಮ? ಏಕೆ ಹೋಗುವೆಯಮ್ಮ?
ಅಪ್ಪ ಬರುವನು ಇಂದು ಹೋಗಬೇಡಮ್ಮ’

ಎಂದು ಅಳಲಿಲ್ಲವೇ? ಯಾರು ತಡೆದಿಲ್ಲವೆ?
ಅಂದಾರು ನಿನ್ನ ಮಾತಾಡಿಸಲೆ ಇಲ್ಲವೆ?
ನೀನು ನೀನೇಯಾಗಿ ರಣಭೂಮಿಯನು ಸೇರಿ
ಪತಿಯನನುಸರಿಸಿದೆಯೆ ದೇಹವನು ತೂರಿ?
ವೈಧವ್ಯ ಜೀವನಕೆ ಬೆದರಿದೆಯೆ ನೀನು?
ವೈರಿಗಳ ಕಾಟಕ್ಕೆ ಭಯಪಟ್ಟೆಯೇನು?
‘ಪತಿವುತ್ರರಿರದ ಜಗದಲಿ ಮಾಡಲೇನು?’
ಎನುತ ಚಿತೆಯೇರಿ ಶಾಂತಿಯ ಪಡೆದೆಯೇನು?

—ಗಣೇಶರಾಮಯಾಜಿ.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಧನ್ಯೆ ಸೀತೆ

ಯಾರ ಮಾಸ್ತಿಯ ಕಲ್ಲು
ರಾಮಾಯಣದ ಸೊಲ್ಲು
ನಾಡ ನಾರಿಯರ ಗೆಲ್ಲು

ಯಾರ ಹೆಸರಿನ ಸದ್ದು
ಕವಿಯ ತುಟಿಗಳ ಮುದ್ದು
ಮನದ ಮೈಲಿಗೆಯ ಮದ್ದು

ಯಾರ ಲೀಲೆಯ ನೆನಸು
ದೇವಲೋಕದ ಕನಸು
ನಲ್ಲನಲ್ಲಿಯರ ಮನಸು

ಯಾರ ಕೀರ್ತಿಯ ಹಾಡು
ಕವಿಯ ನಾಲಿಗೆಗೀಡು
ರಾಗರಸಗಳಿಗೆ ಬೀಡು

ಯಾರ ಬಾಳ್ವೆಯ ತೋಡು
ಯೋಗಭೋಗದ ಜೋಡು
ಸಮಸಿರಿಯ ಕಾಡುನಾಡು

ಸೀತೆ ನಿನ್ನೀ ಪಾಡು
ನನ್ನೆದೆಯ ಸವಿಹಾಡು
ನೀನೆ ಕಡು ಧನ್ಯೆ ನೋಡು

—ಮಧುರಜಿನ್ನು.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಮಿಂಚುಳ್ಳಿ

ಬಿಣ್ಣದ ಬಳ್ಳಿ,
ಮರಿ ಮಿಂಚುಳ್ಳಿ,
ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲೆ?
ನೀಲಿಯೊ ಹಸುರೊ
ಹಳದಿಯೊ ಕಿಸುರೊ
ನಿನಗೀ ಮಿನುಗಾಕೆಯಿನಲ್ಲೆ?

ಚಂಚಲವಾಡುವೆ,
ಮಿಂಚಿನೆ ಹಾಡುವೆ,
ಹಾಡೆನೆ ಮಿಂಚುವಿದೇನನುವೊ!
ನೆಟ್ಟನೆ ಹಾರೆ,
ಚೆಟ್ಟನೆ ಚೀರೆ,
ದನಿಯೊ? ಮಿನುಗೊ? ವಿಹಗವೊ? ನೆನವೊ!

ಎಲೆಯ ಕದಲ್ಕೆಯೊ,
ಹಗಲಿನೊಳುಲ್ಕೆಯೊ,
ನೀನೆರಗುವೆ ಬಣ್ಣವ ಬೀರಿ;
ಪುಲಕಿತ ಸಲಿಲವೊ,
ನೆಗೆತಹ ಕಮಲವೊ,
ನೀನೆಗರುವೆ ತಿರನೆ ತೇರಿ.

ಪವಳದ ಪಥದಲಿ
ರಜತದ ರಥದಲಿ
ಹಕ್ಕಿಗಳಿಬ್ಬನಿ ಹಬ್ಬದಲಿ
ಬರವಿನ ರವಿಯ
ಶಬಲಚ್ಛವಿಯ
ಕುದುರೆಯೊ ಕಿಳಿರುವೆ ಕೊಬ್ಬಿನಲಿ.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ನೆಡುಹಗಲನ್ನ
ಕಾಣದ ನಿನ್ನ
ಕೇಳುವ ಕೇಳಿಯ ಕರ್ಕರವೋ?
ಹಗಲಲಿ ಹೊಂಚು
ಹಾಕದೆ ಮಿಂಚು
ಮರಸಿರೆ ಮೊಳಗುವ ಮರ್ಮರವೋ?

ಕರಗುವ ಹಗಲಿನ
ಮಿರುಗುವ ಮುಗಲಿನ
ಬೆರಕೆಯ ಬಣ್ಣದ ಬೆಂಕೆಯಲಿ
ಸಿಡಿಹ ಮಿಣ್ಣನೆ
ಕಿಡಿಯನೆ ನುಣ್ಣನೆ
ಲಹರಿವೆ ವಿಹರಿಪೆ ರೆಂಕೆಯಲಿ.

ಸತತ ಯುವತಿಯ
ವಸುವತಿ ಸತಿಯ
ನವರತ್ನದ ನತ್ತಿನೆ ನಲಿವೆ;
ಗಗನದಿ ಚಚ್ಚರ
ನಗುನುಡಿವಚ್ಚರ
ಲಲನೆಯರುಲಿವೊಲು ಕಿಲಕಿಲಿವೆ.

ನೀರವ ನೀರಂ
ಗನೆಗೆ ಸಮಾರಂ
ಮಂಚೆ ದೃಗಂಚಲ ಬಾಣವೊ ನೀ?
ಭಾವ ತ್ವರಿತದ
ತಾರ ಸ್ವರಿತದ
ದಕ್ಷರ ಯಕ್ಷರ ವೀಣೆಯೊ ನೀ?

ಕಾವ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ರಿತುರಿತು ನಿನ್ನ
ಗುರುತಿಸೆ ಬೆನ್ನ
ಕಾಲನ ಲೋಲ ಪತಾಕೆಯೊ ನೀ?
ಹಳುವದ ಹೆಣ್ಣಿನ
ತಿಳಿಗೊಳ ಕಣ್ಣಿನ
ಬಣ್ಣದ ಸಣ್ಣ ಸಲಾಕೆಯೊ ನೀ?

ಮರಕತ ರಂಗದಿ
ಹರುಷ ತರಂಗದಿ
ರಿಂಗಣಗುಣವಭಿನೇತನೊ ನೀ?
ಬೆಂಚಿಯ ಬೇಟೆಯ
ಚಂಚುವಿನೀಟೆಯ
ಕುರುಹಿನ ಕಿರಿಯ ಕಿರಾತನೊ ನೀ?

ಜಾಚಿಯೊ ಬೆರಳೊ
ಸೂಚಿಯೊ ಸುರುಳೊ
ಕನಸೊ ನನಸೊ ರಚಿಸಿತು ನಿನ್ನ?
ಕರೆಯಾ ಕಾಕವ
ಬಿಳಿಯ ಬಲಾಕವ
ಮಾಡಿದನೆ ಮಾಡಿದನೆ ಚನ್ನ?

ಹಾರುವೆ, ತೊಳಗುವೆ,
ಹಾಡುವೆ, ಮುಳುಗುವೆ,
ಕಳವಳಿಸುವುದೇನ್ನಿನ್ನೆದೆಯಂ?
ನೆನಸಿನ ನೋವೊ?
ಕನಸಿನ ಕಾವೊ?
ಸಾಕುವೆ ಸಾಕೆನದೇಂ ಬೆದೆಯಂ?

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ನಿಭೃತ ನಿಕುಂಜದ
ಪುಷ್ಪಿತ ಪುಂಜದ
ಸರಸಿಯೆ ಸರಿಸದ ಸನ್ನೆಯೆನೆ,
ಓಕುಳಿಸುವೆಯೋ,
ವ್ಯಾಕುಳಿಸುವೆಯೋ,
ವಿಜನ ವನದ ಜಲಕನ್ನೆಯೆನೆ?

ವಿರಹದೊಳವಿತೆಯ?
ಒಗೆತಹ ಕವಿತೆಯ
ಗರಿಗೊಳಿಸಲೋ? ಬರಿದೇಕವಿಯೆ?
ನಿರರ್ಗಲ ಮನವ
ಪರರ್ಗಿರೆವನವ
ವಿರಹಿಯೆ? ಕವಿಯಲ್ಲವೆ? ಕವಿಯೆ!

ಕವಿತಹ ಗುಲ್ಲದು
ಕವಿತೆಗೆ ಸಲ್ಲದು,
ಕವನದ ಭವನವದೇಕಾಂತಂ
ಎಂದದನಾಂತಂ
ದಂದು ನಿಶಾಂತಂ
ಕವನವ ಸವನಿಸುವೇ ಕಾಂತಂ?

ಹರಣವನಿತ್ಯವೋ?
ಮರಣವೆ ಸತ್ಯವೋ?
ಎಂದೆಮಗೊಂದಿರಲೀ ಭೀತಿ,
ಕಾವೊಳು ಹೂತು
ಹೂವೊಳೆ ಜೋತು
ಹುಸಿಹೂವಹವೆಮ್ಮಯ ಗೀತಿ!

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಈಣ್ಣಿಗೆ ಸೊಂಪೆನೆ,
ಕಿವಿಗಳಿಗಿಂಪೆನೆ,
ಸೊಬಗಿನ ಸಾರಸ್ವತೆ ಸಂದು
ತಳೆದಿಹ ನನ್ನಯ
ತಿಳಿದವೆ ನನ್ನಯ-
ಬದುಕಿನ ಬೆದಕನೆ ಸೊಬಗೆಂದು?

ಸೊಬಗಿನೆ ಸೋಹಂ
ಬಗೆದಗೆ ಮೋಹಂ
ಮುಸುಕದು, ಮಿಸುಕದು ಕಾತರತೆ;
ಬದುಕಿನ ನನ್ನಯ
ಬದುಕುವ ನನ್ನಯ
ಕವಿತೆಯೊಳವಿತಿರದಾತುರತೆ.

ಮಿನುಗುವ ದನಿಯೆನೆ,
ದನಿಸುವ ಮಿನುಗೆನೆ,
ಚಂದವೆಲ್ಲವೊಂದನೆ ನಿನ್ನೀ
ಬಣ್ಣದ ಗಾನದ
ತಣ್ಣನೆ ತಾನದ
ಲುಗುಮಿಗುತಿದೆ ಬದುಕಿನ ನಿನ್ನಿ.

ನಾಂದದೆ ಎಂತು
ಮಿಂದವೆಯಂತು
ನಿಜ ಬಾಳ್ವೆಯ ಬಾಳ್ವೆಯಲೇಶಂ;
ನಂದಲಿ ಇಂದೊ
ಮುಂದೆಯೊ ಎಂದೊ
ಸುರಿವೆ ಮೆರೆವೆ ಮಧುರಾವೇಶಂ.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಇಂಗದ ಕನಸೆನೆ,
ತಂಗುವ ನೆನಸೆನೆ;
ಮಿರುಮೊಳಗೆನ್ನೆ ದುರಲಿ ಸವಿಯೆ!
ಸೊಗಸೆನೆ ಬಾರೆ!
ಸೊಗಮಿರು! ತಾರ
ಸ್ವರ ಕವಿಯೆ! ಭಾಸ್ವರ ಕವಿಯೆ!

—ಗೋವಿಂದ ಪೈ.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಮೂಹೂ!

ಮಲ್ಲಿಕಾ ಬಕುಲ ಚಂಪಕಾ
ಸಾಕು ನನಗೆ ಈ ಸುಕಾ
ಇಲ್ಲಿನಾ ಸಕಲ ಶಾಂತಿಯಾ
ಉಂಡೆ ಕೈವಲ್ಯ ಕಾಂತಿಯಾ
ಎಲ್ಲ ಈ ಜಗವನಳಿಯಿಸಿ
ಹೂವ ಸೌರಭ್ಯವುಳಿಯಿಸಿ
ಜೀವತಾ ಮರೆಯೆ ಆದರೂ
ಅವನ ಕಾರುಣ್ಯ ಹೋದರೂ
ಮಲ್ಲಿಕಾಲತೆಯ ಮನೆಯಲಿ
ಮೊಗ್ಗಿ ಹೂವುಗಳ ನೆರಳಲಿ
ಚಂಪಕಾವಳಿಯ ಹಸೆಯೊಳು
ಬಕುಲ ಮಾನಿನಿಯ ಕೆಲದೊಳು
ಸಿಕ್ಕುವಾ ನಲಿವನುಣ್ಣುವೆ
ಸಿಡಿಲನೂ ಸವಿಯ ಮಾಡುವೆ
ಅಲ್ಲವೊ ಬರಿಯ ವಾಸನೆ
ಸೊಬಗಿನಾ ಕಣ್ಣ ಪಾರಣೆ
ಜೀವಹೂವೆನುವ ಗೆಳೆಯರು
ಸಾವು ಮೈಯಳಿದ ಎಳೆಯರು
ಗಾಳಿ ಮಂಚದಲಿ ಬೆರೆಯುತ
ತಾವುನಾವೆಂದು ಮರೆಯುತ
ಹಿಗ್ಗಿನಾ ತುದಿಯನೇರುತ
ಸೇವ್ಯನಾಪದವ ಸೇರುತ
ಸೆಖ್ಯದಾ ಕಂಪು ತರುತಿಹಾ
ನಿತ್ಯ ಯಾತ್ರಿಕರ ಗಮಗಮಾ!
— ರಂಗನಾಥ ಮುಗಳ.

ಕಾವ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಕೋಗಿಲೆ

ಲಿವ ಕಬ್ಬಿಗನಿವನು?

ಮಾಮರದ ಕೆಂದಳಿರ

ತೂಗುಮುಯ್ಯಲೆಯೊಳೊರಗಿ

ಜೀವಿಗಳ ಬಗೆವನೆಯ

ನೋವಿನುರಿಯನು ತವಿಸಿ,

ನೋಡದಕೊ! ಹಾಡುತಿಹನು?

ಇವನ ಕಬ್ಬದಮೈಮೆ

ಯೆನಿತೊ! ಜಡತರ ವಿಶ್ವ

ವನೆ ತೀವಿ ತುಳುಕುತಿಹುದು!

ಹೊನಲು, ಕಲಕಲರವ

ನುಳಿದದಕೆ ಮರುಳಾಗಿ

ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುತಿಹುದು!

ಒಂದೆಭಾವಕೆ ಹಲವು

ಬಣ್ಣಗಳ ಮಿರುಗಿಟ್ಟು

ಹಾಡುತಿಹರೆನಿತೊ ಮಂದಿ.

ಒಂದೆಹಾಡಿನೊಳತುಲ

ಭಾವಗಳು ತುಂಬಿರಲು

ಹಾಡುತಿಹರೆನಿತು ಮಂದಿ?

ಹಾಡಲೆಂದುಸಿರೆತ್ತಿ,

ಭಾವಗಳನೆಳೆದೆಳೆದು

ಕೂಡಿಸುವ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲಿ!

ಮೂಡಿತುವ ಭಾವಗಳೆ

ಹಾಡಾಗಿ ಹರಿಯುತಿರ

ಲಿವನ ಬಿನ್ನಾಣವೆಲ್ಲಿ!

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ನೇಸರನು ಮೂಡುತಿರ
ಲಿವನೆದೆಯಮಲರರಳಿ,
ತನಿಸೊದೆಯ ಸೂಸುತಿಹುದೆ?
ಬಾಸೆವೆಣ್ಣಿನ ಕೈಯ
ಬೀಣೆಯದು ಕೆಳಗುರುಳು
ತಿವನೆದೆಯನೊಂದಿರುವುದೆ?

ಅವ ಕಬ್ಬಿಗನಿವನು?
ನರುಗಂಪಿನ್ನೈಸಿರಿಯಿ
ನೆಸೆವ ವನಕುಸುಮದಂತೆ;
ಜಸದಮಾಳ್ಕೆಯನೆಣಿಸ
ದೆಳದಳಿರ ಹಿಂದುಳಿದು
ನೋಡದಕೊ! ಹಾಡುತಿಹನು?

— ಯಸ್. ವೆಂಕಟರಾಜ.

ತಾಯಿ

ಕರುಣೆಯೆಂಬುದನರಿಯೆ; ಬಲ್ಲೆ ನಿಯಮವನೊಂದ;
ಆಳುವದು ಎಂದಿನೊಲು ಇಳೆಯನಿಂದು.

ಅದರಾಳ್ಗೆ ಗೊಳಪಟ್ಟು ಸಾಗಿರುವ ಪಿಶ್ವದಲಿ
ಬವಣೆ ಬಟ್ಟರೆ ಬಾರದಿರದೆ ಕುಂದು?

ಮುಳ್ಳುಗಂಟೆಯು ಒಂದು; ಹೂವಿಹವು ನೂರೊಂದು;
ಇದರಂತೆ ನಡೆದಿಹುದು ಸೃಷ್ಟಿಕೃತವು.

ಶುದ್ಧ ಕಲ್ಪನೆಯೊಂದು; ಚಿತ್ರಗಳು ನೂರೊಂದು;
ಇದನ್ನೆಲ್ಲಗಳೆಯುವದು ಬರಿಯ ಭ್ರಮವು.

ಸತಿಯಾದ ಮಾನಿಸಳು ಮಾತೆಯಾಗದೆ ನಿಲಲು
ಬಾಳುವೆಗೆ ಮುಕುಟವನು ತೊಡಿಸದಂತೆ;
ಜೀವವನೆ ಧಾರೆಯೆರೆದಿರುವಂಥ ಸರಸತಿಗೆ
ತನ್ನ ಮನದಲರುಗಳ ಮುಡಿಸದಂತೆ.

ಯಾವ ಧೈಯವೆ ಇರಲಿ-ಅದಕ್ಕೊಂದು ರೂಪವಿದೆ,
ರೂಪವನು ತಳೆಯದಲೆ ಬಾಳ್ವೆಯಿಲ್ಲ.
ಮಣ್ಣಿನಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಮೈಗಣ್ಣನಾಸರವ-
ನರಸುತ್ತ ಮಾನವರು ನಡೆದರಲ್ಲ!

ಪ್ರೇಮವೆನಗಾರಾಧ್ಯವಿರಲದಕೆ ನೈವೇದ್ಯ-
ವಲ್ಲವೇ ನನ್ನಣುಗರೆಳೆಯ ನಗೆಯು?
ಅವರ ಮೃದು ಮಧುರ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲವೇ ಘನಮಂತ್ರ?
ಇದನುಳಿದುಪಾಸನೆಯು ಯಾವ ಬಗೆಯು?

ಆತ್ಮನೊಳಗಂಕುರಿಸಿ ಧೈಯ ಮನದಲಿ ಕೊನರ್ತು
ಕಾಯದಲಿ ಕಾಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಲೇನು?

ಋಷಿಯ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿ, ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯಸುವೃಷ್ಟಿ,
ಪ್ರೀತಿಸುವವಳ ಸೃಷ್ಟಿ-ಇಂತೆ ತಾನು

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಸುಖಕೆ ಮೇಲ್ಬೀಳುವರು ನನ್ನ ಗೆಳತಿಯರಲ್ಲ;
ಸುಖದುಃಖಗಳ ಭೇದವರಿದು ನನಗೆ.
ಒಂದು ಮಗು ಸುಖವೇನು? ಎರಡು ಮಗುಗಳು ಸುಖವೋ?
ಏನು ಮಗುವಿರದಿಹುದೆ ಸುಖವೋ ತಮಗೆ?

ಯಾರು ಇಹುದನು ತೊರೆದು ಯಾವ ಬೆಳಕನು ಕಂಡು
ಧನ್ಯತೆಯ ಹೊಂದಿದರೊ ನಾನು ತಿಳಿಯೆ!
ವಿಶ್ವಚಕ್ರವು ಕೇಳಿ ತೆರಿಗೆಯನು ಪೂರೈಸಿ
ಮನೆಗೆ ನಡೆವರಿವೊಂದು ನನ್ನ ಬಳಿಯೆ.

ಬುದ್ಧಿವೈಭವಕೆಂದು ತಾಯ್ತನವ ಮೆಟ್ಟುವರು;
ಬುದ್ಧಿ ಯೊಳಗಾವಮ್ಮ ತಕಲಶವಿದೆಯೋ?
ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲೇನಿಹುದು? ಯಾವುದರಲೇನಿಹುದು?
ಇಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯ ಕಾಂಬುದಾವ ಎದೆಯೋ?

ಬಾಲ್ಯಕೆಯ ಒಗಟಕ್ಕೆ ಬಾಳುವೆಯೆ ಉತ್ತರವು.
'ಎಂತಿರಲಿ?' 'ನಿನ್ನರವು ಎಂತೊ ಅಂತೆ.'
ಇದ್ದುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದರ ಕುಂದಣವ ಬಳಸದಿರು,-
ವಿದ್ಯೆ, ಸಂಪದ, ಬುದ್ಧಿ, ಎಲ್ಲ ಕಂತೆ!

ಜೀವನವು ಕಲಮನಂಟಿಸದೆ ನಿಲ್ಲುವ ಮರವು.
ಬೇವಿರಲಿ, ಮಾವಿರಲಿ-ಅಷ್ಟೆ ತಾನೆ!
ಸುಖದುಃಖಗಳ ಗಾಳಿ ಸೋಂಕಿದರೆ ಸೋಂಕುವದು
ಮರವು ಧೇನಿಸುತಿಹುದು ತನಗೆ ತಾನೆ!

ಜೀವನವನಾವ ಚಿನ್ನದ ಕವಚದಲಿ ಹೊಗಿಸಿ
ವಿದ್ಯೆಬುದ್ಧಿಗಳೊಡನೆ ಶೃಂಗರಿಸುತ
ಜೀವಕಳೆ ಕೊಡಬಹುದು? ಕಂಡಾ ಕಳೇವರವ
ಸುರರು ತೆರಳುವರು ಕಂಬನಿ ಸುರಿಸುತ.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಅದಕಂತೆ ತಿಳಿದಿಹೆನು ಬಾಳುವೆಯ ಪಥದಲ್ಲಿ
ಒಮ್ಮನದಿ ಮುಂಬರಿದು ನಡೆವುದೆಂದು.
ದಾರಿಯಲಿ ಹಿಗ್ಗಲಿಹ ಸ್ವಾನುಭೂತಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲ
ಜ್ಞಾನಸಂಪಾದನೆಯ ಪಡೆವುದೆಂದು.

ಶ್ರಿಸ್ತನ ಪುರಾಣದರ್ಥವ ಮಥಿಸುವದಕಿಂತ
ಶ್ರಿಸ್ತಮಾತೆಯ ಮೋದವಲ್ಲೆ ಮೇಲು?
ಕೃಷ್ಣನನು ಸಲುಹಿದ ಯಶೋಧರೆಯ ಬಾಳುವೆಗೆ
ಯಾವ ಹವ್ಯಾಸವಿದೆ, ಯಾವ ಸೋಲು?

ಶಿಶುವಾಗಿ ನೋಟವನು ಸತಿಯಾಗಿ ಬೇಟವನು
ತಾಯ್ತನದಿ ಆಟವನು ಕಂಡು ಮುಂದೆ
ಎಲ್ಲ ನಿನ್ನಯ ಮಾಟವೆಂದರಿತು ಪದತಲದಿ
ನನ್ನ ಮುಡಿಯಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ, ತಂದೆ!

— ವಿನಾಯಕ.

ನೀನು ನನ್ನ ಭಾವನೆಯಲಿ

ಪ್ರೇಮ ಜಲತರಂಗದಲ್ಲಿ;
ಅದರೊಳವಿತ ಭಾವನೆಯಲಿ,
ಭಾವಿಸಿಪ್ ಎದೆಯ ತಳದಿ,
ರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟಿ ನೆಲೆಸಿಹೆ!
ಅಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅಮರಗಾನ;
ಇಂದು ಕಾಂಬೆನದರತಾಣ.

ಎಂತೋ, ಏನೋ ಯಾತಕೆಂದು,
ತಿಳಿಯದೇ ಮುಂದರಿಯಲಂದು;
ದಾರಿ ಕಂಡು ಕಾಣದಾಗಿ,
ಕುಗ್ಗಿ ಬಗ್ಗಿ ವೃಥೆಯನಾಂತೆ.
ಆಗ ಕಂಡಿತೊಂದು ಭಳಕು.
ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯದೆಡೆಯ ಬಿಳಕು.

ಮನದೊಳಾಸೆ ಮೂಡಲಾಗಿ,
ಬಿಳಕು ಕಂಡ ಕಡೆಯ ಸಾಗಿ;
ದಿಟ್ಟೆಯಿಟ್ಟು-ನೋಡುವಲ್ಲಿ,
ಕಾಣದಾಯ್ತು ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ.
ಎದೆಯೊಳಾಸೆ ಮೂಡಿತು.
ನೋಡಲೊಡನೆ ಬಾಡಿತು!

ಇಂತು ಬಹಳ ದಿನವ ಕಳೆಯೆ;
ಜೀವಿತವ, ನಿರಾಶೆ ತನ್ನ-
ಚಿಂತೆಗೋಲಿನಿಂದಲಳೆಯೆ,
ಇಂದು ಕಂಡೆ ನಿಜವ ನಿನ್ನ.
ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಾಟದಾಟ-
ವೆನ್ನ ಬಗೆಯ ಬೆರೆಸದಿರಲಿ.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಎನ್ನೆದೆಯೊಳು ನಿನ್ನ ಕಂಡೆ--

ನೀಗ ನಿನ್ನೊಳಾನೆ ಬೆರೆತೆ;

ನೀನು ನನ್ನ ಭಾವನೆಯಲಿ!

ನಾನು ಜಲತರಂಗದಲ್ಲೆ!!

ಮನದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆ ಸುಖಿಪ

ಧನ್ಯ ನಾನು ನಿನ್ನ ವೇಣು.

--ದುರ್ಗಾಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಮಾಂಬಿ

ಮಾಂಬಿ ನಮ್ಮ ನಾಯ ಹೆಸರು.

ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಹತ್ತು ದಿನಸ
ತುಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಅದನ್ನು

ಕೊಂಗರವನು ಕರಿಯನೊಬ್ಬ
ನಾಯಿ ಮರಿ ಬೇಕೆ ಎಂದು

ನಮ್ಮ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ತಂದ.
ತಾಯಮೂಲೆಯ ಬಿಡಿಸಿ ಇಷ್ಟ
ಚಿಕ್ಕಮರಿಯ ತರುವರೇನೊ
ಎಂದು ಅವನ ಬಯ್ಯು ಅಮ್ಮ
ನಾಲ್ಕು ಹಣಕೆ ಕೊಂಡಳದನು.

ಅಂದು ಮಾಂಬಿ ನಮ್ಮದಾಯ್ತು;
ನಮ್ಮ ಮಾಂಬಿ ಮುದ್ದು ಮಾಂಬಿ.

ಮಾಂಬಿ ಹೆಸರು ಮಾಂಬಿ ಅಲ್ಲ;

ರೂಬಿ. ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ಅಣ್ಣ
ಸಾಂಬಮೂರ್ತಿ ಅದನ್ನು ಅಂದೆ
ರೂಬಿ ಎಂದು ಕರೆದ; ತಾತ
ನಾಯಿಗೇಕೊ ನಾಮಕರಣ

ಎಂದು ಕೋಪಿಸಿದರು. ಶುಂಡಿ,
ಬಾಯಿ ತಿರುಗದಿರುವ ಕೂಸು,

-ನಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಮಾತು ಬರದು-
ತೊದಲಿ ಮಾಂಬಿ ಎಂದಳದನು.

ಅವಳಿಗಾಗಿ ನಾವು ಕೂಡ

ಮೊದಲು ಆಟಕಂತೆ ಕರೆಯೆ
ಮಾಂಬಿ ನಿಂತು ರೂಬಿ ಹೋಯ್ತು.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಬಂದ ದಿವಸ ನಮ್ಮ ಮಾಂಬಿ,
ತಾಯ ನೆನೆದುಕೊಂಡೊ ಏನೊ,
ಕಂದನಲ್ಲೆ, ಮಂಕನಂತೆ
ಸುಮ್ಮನಿತ್ತು. ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ
ಇಳಿಸಿದೊಡನೆ ಬಹಳ ದಿವಸ
ಮನೆಯ ಕಂಡ ನಾಯಿಯಂತೆ
ಚಳಿಗೆ ಅಡಕವಾದ ಒಂದು
ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿತು. ಇದು
ಏಕೊ ಎಂದು ನಾವು ಹೋಗಿ
ಎಬ್ಬಿಸೋಣೆ ಎನಲು, ಅಮ್ಮ,
ಸಾಕು ಬಿಡಿರೆ ಹೊಸದು, ಪಾಪ,
ಇರಲಿ, ಎಂದು ಗದರಿಸಿದಳು.

ನಮ್ಮ ಮುದ್ದು ಮಾಂಬಿ ಅಂದು
ಒಂದು ದಿವಸ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ
ಅಮ್ಮನನ್ನು ನೆನೆದು ಮರುಗಿ
ಬಳಿಕ ಅವಳ ಮರೆತೆಹೋಯ್ತು
ಮಾರಸೆ ದಿನ ನಾವು ಎಲ್ಲಿ
ಏಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಎದ್ದು
ತಾರಮಾರ ಮನೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ
ಅಲೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಎದ್ದು
ಹಾಸಿಗೆಯಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳಲು,
ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಬಾಲವನ್ನು
ಕಾಸಿನಷ್ಟು ಆಡಿಸುತ್ತ
ನ್ಯಾಸ್ತಬೇಡಿ ನಿಂತಿತ್ತಲ್ಲಿ.

ಎಂತ ಮುದ್ದು ನಾಯಿ ಮಾಂಬಿ!
ಅದರ ಮೂಗು, ಅದರ ಬಾಯಿ,

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ದಂತದಂತ ಅದರ ಹಲ್ಲು,
ಕೆಂಪು ಹೊಳಪ ಅದರ ಕಣ್ಣು,
ಜೋಲು ಕಿವಿ; ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನ!
ಚೆಲುವ ನಾಯಿ ನಮ್ಮ ಮಾಂಬಿ.
ಬಾಲ ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಬಾಗಿ
ಎಲ್ಲಕಿಂತ ಬಹಳ ಚೆನ್ನ;
ಹುಬ್ಬುನೋಡೆ ಸಿಂಹದಂತೆ
ಭೀತಿಯಾಗುವಂತೆ ಇಹುದು;
ಅಬ್ಬರಿಸುವ ಕೂಗು ಬೇರೆ;
ಎಳೆಯ ಸಿಂಹ ನಮ್ಮ ಮಾಂಬಿ.

ಹಾಲಿಗೊಂದು ತಟ್ಟೆ ಅದಕ್ಕೆ;
ಕೊರಳಿಗೊಂದು ತೊಗಲಪಟ್ಟಿ;
ಮಾಲೆಯಂತೆ ಎರಡು ಅಡಿಯ
ತೆಳುವ ಕೊಂಡಿ ಸರಪಳಿ;
ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಗೋಣಿ ಪಟ್ಟಿ;
ಇರಲು ಬೀದಿ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ
ಚಳಿಗೆ ಬೆಚ್ಚಗಿರುವ ಮೂಲೆ;
ಎಲ್ಲ ನೆಟ್ಟಗಾಯಿತಂತು.
ಒಳ್ಳೆ ಸುಟೆಯ ನಾಯಿ, ಮಾಂಬಿ;
ಇದನು ನೋಡಿ ಇನ್ನು ತಾನು
ಇಲ್ಲೆ ಇಹುದ ತಿಳಿದು ಮನೆಯ
ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿತೆನ್ನದೆಂದು.

ಯಾರು ಬರಲಿ, ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ
ಗೊರ್ ಎಂದು ಹೆದರಿಸುವುದು;
ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಜನರು ನಡೆಯೆ
ಅವರ ನೋಡಿ ಬಗುಳುವುದು;

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ತಾನು ಏನೋ ಹಿರಿಯ ಕೆಲಸ
ಮಾಡಿದಂತೆ, ಜಂಭದಿಂದ
ಏನೋ ಒಂದು ರೀವಿಯಿಂದ,
ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುವುದು:
ಒಮ್ಮೆ ನಾವು ಬರಲು ಬಗುಳಿ,
ನಾವು ಎಂದು ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ
ಸುಮ್ಮನಾಗಿ ಮೂಲಗುತ್ತ
ಕ್ಷಮೆಯ ಬೆಡಿ ಎರಗುವುದು.

ಮಾಂಬಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ
ಸುಂದರಿಗೆ ಅಡುವುದಕೆ
ಗೊಂಬೆ ಬೇಡವಾಯ್ತು; ಅವಳು
ಅದರ ಬಳಿಯೆ ಕುಳಿತು ಅದರ
ಕಾಲ ಹಿಡಿದು ಎಳೆದು, ಕಿವಿಗೆ
ಕೈಯನಿಕ್ಕಿ ಆಡಿಸುವಳು;
ಬಾಲ ನುಲಿಚಿ ಗೊರಾ ಎನಲು
ನೋಡಿ ಬಹಳ ನಗುವಳು;
ಪೆಟಿಯಿಂದ ತಂದ ಗೊಂಬೆ
ಹೀಗೆ ಇಹುದೇ? ಇನ್ನು ಇವಳ
ಕಾಟ ಇಲ್ಲ ಗೊಂಬೆಗೆಂದು
ಅಮ್ಮ ಅಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ನಾವು ಅದಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಬೆಲೆ
ಬಹಳ ಕಮ್ಮಿ ಎನ್ನಬೇಕು.
ಕಾವಲಾಯ್ತು ಮನೆಗೆ ನಮಗೆ
ಜೊತೆ, ನಮ್ಮ ಸುಂದರಿಗೆ
ಗೊಂಬೆ; ಎಲ್ಲ ನೋಡಿ ತಾತ
ನಾಯಮರಿಯ ಕೊಂಡುದೇನೋ

ತುಂಬ ಒಳ್ಳೆ ಕೆಲಸವಾಯ್ತು,
 ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದರು.
 ಅಣ್ಣ ಅದಕ್ಕೆ, ಮಾಂಬಿಗಿಂದು
 ಪ್ಯಾಸು ಆಯ್ತು ಎಂದು ನಕ್ಕ
 ಸಣ್ಣ ನಾಯಿ: ಆದರೇನು?
 ಬುದ್ಧಿ ಇರಲು ಪ್ಯಾಸು ಇಲ್ಲೆ?

ಹೀಗೆ ಇರಲು, ಒಂದು ವರುಷ,
 ಮಾಂಬಿಯೊಡನೆ ಆಟದಲ್ಲಿ
 ಹೇಗೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯದಂತೆ
 ಒಂದು ವರುಷ ಕಳೆದು ಹೋಯ್ತು.
 ಎಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಮಾಂಬಿ;
 ಮನೆ ಬೀದಿ ಕೋಟಿ ಪೇಟೆ
 ಹಳ್ಳಿ-ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯು ನಮ್ಮ
 ಜತೆಯೊಳಿಹುದು; ನಮ್ಮ ಸುತ್ತ
 ಇವರ ಮನೆಯ ನಾಯಿ ಬಹಳ
 ಒಳ್ಳೆ ನಾಯಿ ಎಂದೆನುವರು;
 ಅವರು ಇವರು ಇಲ್ಲ, ಎಲ್ಲ
 ಜನವ ಮಾಂಬಿ ಮೆಚ್ಚಿಸಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿವಸ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ
 ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಹೋಗಿ, ಒಂದು
 ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ ಮಾಂಬಿ
 ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ ಎಲ್ಲೋ ಹೋಯ್ತು;
 ಸುತ್ತಲೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಿ ಅಣ್ಣ
 ಸಿಕ್ಕದಿರಲು ಚಿಂತೆಯಿಂದ
 ಎತ್ತ ಹೋಯ್ತು ಎಂದು ಮನೆಗೆ
 ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬಂದರಂದು.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಹೋದ ನೋವ ನುಂಗಿ ನಾವು,
ಮಾತನಾಡೆ ಅಣ್ಣನನ್ನು
ಬೈದ ಹಾಗೆ ಆಗೊದಂದು,
ಬಾಯತೆರೆಯದಿದ್ದೆ ನೆಲ್ಲ.

ಮೂರು ದಿವಸ ಹಿಂಗೆ ಇರಲು
ಮಾಂಬಿ, ಗ್ರಹಣ ಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟ,
ಸೂರ್ಯನಂತೆ, ನಾಲ್ಕನೆ ದಿನ
ಉದಯದಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಬಂತು.
ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲ
ಓಟದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿಹುದು;
ಎದುರಿಹುದು ಓಡಿ ಓಡಿ;
ಎನು ಅವರ ಸಂತಸವೋ!
ಎನು ಹೆಮ್ಮೆ ಎನು ಕುಣಿತ!
ಎನು ಓಟ ತಾರಾಟ!
ಮಾಸ ಇಷ್ಟು ಇಲ್ಲದಂತೆ
ಅಡಿತು ಅತಿ ಸಂತಸದಲಿ.

ನೆಮಗು ಬಹಳ ತುಸ್ಕಿಯಾಯ್ತು;
ಅದನು ಮೆಚ್ಚಿ ಮುದ್ದಿಸಿದೆವು;
ಭ್ರಮೆಗೆ ಅಮ್ಮ ಮೂರು ದಿನದ
ಕಾಲ ಒಮ್ಮೆ ಕೊಟ್ಟಳದಕೆ.
ತಾತ, ಮಾಂಬಿ ಒಳ್ಳೆ ನಾಯಿ,
ಮನೆಯರಿಯಿತು, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ
ಭಿತಿಯಿಲ್ಲ ದಾರಿತಪ್ಪಿ
ಎತ್ತ ಹೋಯ್ತೆ, ಎನೋ ಎಂದು,
ಎಂದು ಅದನು ಹೊಗಳಿದರು.
ಮೂರು ದಿವಸ ಅಳುತ್ತಲಿದ್ದ

ಕಾಡ್ಯಸಾಹಸ್ರಾಂಶ್ಚ

ಸುಂದರೀಗೆ ಅಟಕದರ
ಬಾಲ ಮತ್ತೆ ಸಿಕ್ಕಿತಂದು.

ನನಗೆ ಒಂದು ನೋವು ಈಗ.
ನಮ್ಮ ಅಳು ನರಸ, ಅವನ
ಮನೆಯಲೆರಡು ಪಾರಿವಾಳ
ಸಾಕುತಿದ್ದ. ಒಂದು ದಿವಸ
ಮಾಂಬಿ ಅವನ ಜತೆಗೆ ಹೋಗಿ
ಅಂಗಳದಲಿ ಕುಳಿತು ಇದ್ದು,
ನಂಬಿಕೆಯಲಿ ಪಾರಿವಾಳ
ಬಳಿಗೆ ಬರಲು, ಅದನು ಹಿಡಿದು
ಕೊಂದಿತಂತೆ. ನರಸ ಅದನು
ಬಿಡಿಸಲೆಷ್ಟೊ ಮಾಡಿದನು.
ಒಂದೆ ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಅದನು
ತಂದೆ ಬಿಟ್ಟಿತಂತೆ ಮಾಂಬಿ.

ಮಾಂಬಿಗಂದು ಅಣ್ಣನಿಂದ
ಬಹಳ ಎಟು. ಅವರು ಅದನು
ಕಂಬಕದರ ಸರಪಳಿಯಲಿ
ಕಟ್ಟಿ, ಅದರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ,
ಕಾಲಮೇಲೆ, ಬೆನ್ನಮೇಲೆ,
ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ನೋಡದಂತೆ,
ಸೀಳುವಂತೆ ಹೊಡೆದರದನು.
ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಎಂದು
ಹೇಳುವಂತೆ, ಮಾಂಬಿ ಬಹಳ
ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಅತ್ತಿತಂದು.

ಹಾಳು ಹಕ್ಕಿ ಬಳಿಗೆ ಬರಲು
ಮಾಂಬಿಗಿಷ್ಟು ಗಾಸಿಯಾಯ್ತು!

ಕಾಳ್ಕಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಮರಳಿ ಮಾಂಬಿಯನ್ನು ಯಾರೊ
ಕದ್ದು ಕೊಂಡು ಹೋದರೊಮ್ಮೆ.
ಅರಿತ ನಾಯಿ ಸಮಯನೋಡಿ
ಮನೆಗೆ ತಾನೆ ಬರುವುದೆಂದು
ನಮ್ಮ ತಾತ ಹೇಳಿದರು.
ಮಾರನೆದಿನ ಬಂದೆ ಬಂತು.
ಚಿಮ್ಮಿಹಾರಿ ಕುಣಿಮೆ ತನ್ನ
ಸಂತಸವನು ಸೂಚಿಸಿತು.
ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಮರಳಿ ಒಡುಡು
ಆಟವಾಯ್ತು, ನಿನಗೆ ಏನು
ಧಾಡಿ ಬಂತು, ಎಂದು ಅದನು
ಮತ್ತೆ ನಾವು ಮುದ್ದಿಸಿದೆವು.

ಎರಡನೆ ಸಲ ಹೀಗೆ ಹೋಗಿ
ಒಂದು ಮಾಂಬಿ, ಏಕೊ ಏನೊ,
ಚುರುಕು ತಪ್ಪಿ ಮಂಕನಾಯ್ತು;
ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬರಿಸಿತು;
ಏನು ಇಲ್ಲ ಎಂದೆ ಇರಲು
ಕುಡುವ ಹಾಲು ಕಡಿಮೆಯಾಯ್ತು;
ಮೌನವಾಗಿ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ
ಮಲಗಿ ಇಡುಡು ಬಹಳವಾಯ್ತು;
ದನವ ವೈದ್ಯರನ್ನು ಕೇಳಿ,
ಅದಕೆ ಏನೊ ಒಂದು ರೋಗ,
ಗುಣಕೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲ, ನಾಯಿ
ಉಳಿವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದರವರು.

ಮೂಗು ಜೀವ! ಹೇಳಬರದು;
ಆದರೇನು ನೋವು ಉಂಟು,

ಕಾವ್ಯಸಾಹಸ್ರಜ್ಯ

ರೋಗ ಹಾಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಯ್ತು;
ದಿನಕೆ ದಿನಕೆ ಹಾಲೆ ಬೇಡ.
ತಾತ, ಅದರ ಪಾಡು ನೋಡಿ,
ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ ಎಂದು ಬಹಳ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ,
ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಡಿ, ಎನ್ನವರು.
ಎನಲು ಮೊದಲು ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಕ್ಕಿ,
ಜಾಯ್ಗೆ ಬೇಡ, ಸುಮ್ಮನಿಹುದು.
ತನಗೆ ಕೃಪೆಯ ತೋರಿದುದಕೆ
ವಂದಿಸುತ್ತ ಮೂಲಗುವುದು.

ದಿನಕೆ ದಿನಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಂಜಿ
ಮರುಗಿ ಕೊರಗಿ ಕುಸಿದು ಹೋಯ್ತು;
ಕೊನೆಯ ದಿವಸ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ
ಕಲ್ಲು ಮಂಚವಡಿಗೆ ಹೋಗಿ,
ಮುನ್ನ ಕಾಲ ಚಾಚಿ, ತಲೆಯ
ನೆಲದೊಳಟ್ಟು ಮಲಗಿತ್ತಲ್ಲಿ.
ಚಿನ್ನ, ಮಾಂಜಿ, ಹೇಗಿರುವೆ,
ಎಂದು ನಾವು ಹೋಗಿ ನುಡಿಸೆ,
ಕಷ್ಟವೆಂದು ಹೇಳುವಂತೆ
ಮೂಲಗುವುದು ಮರುಗುವುದು.
ಅಪ್ಪ ದಿನವ ಆಟವ ಸುಖ
ನೋವಲೆಮಗೆ ಮರೆಯಿತೆಂದು.

ಅಂದು ಸಂಜೆ ಹೋಯ್ತು ಮಾಂಜಿ.
ನಾನು ನೋಡಲಾರದತ್ತೆ;
ಸುಂದರಿಗೆ ಇನ್ನು ಜೀವ
ಗೊಂಬೆಯಿಲ್ಲ ಎನುತ ತಾತ

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಮೋರೆಯನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ
ತಿರುಗಿಸಿವರು; ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ
ನೀರು; ಆಗ್ನಿ ಅಮ್ಮ ಎಲ್ಲ
ಕಣ್ಣಿನೀರು ಹಾಕಿವರು;
ಕೊನೆಗೆ ನರಸ ಶವವನಿತ್ತಿ
ಹೊಳುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಂಡುಹೋದ;
ನನಗೆ ಮನಸು ಮನೆಗೆ ಮನೆಯೆ
ಬರೆಯದಾದ ರೀತಿ ಇತ್ತು.

ಅಳದೊಂದು ಹೆಳುವಾಡಿ
ನಾಲ್ಕು ಹಿಡಿ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿ
ಹೂಳಿ ಅದನ್ನು ನರಸ ಮತ್ತೆ
ಬರೆಯು ಕೈಲಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ.
ದಾರಿಪ್ಪಿ ಊರಲೆಲ್ಲೊ
ಹೋಗಬಾರದೆತ್ತಿ ಮಾಂಬಿ!
ಮಾರನೆಯಲೊ ಮೂರರಲ್ಲೊ
ಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ಬರುತಲಿತ್ತು!
ಬರದೆ ಇದ್ದರೂವೆ ಸಮನೆ;
ಜೀವದಿಂದ ಇರಲು ಸಾಕು.
ಮರಳಿ ಬರದ ತೆರದಿ, ಎಲ್ಲು
ಇರದ ತೆರದಿ, ಹೋಯ್ತು ಮಾಂಬಿ.

ಅಣ್ಣ ಅದನ್ನು ಒಂದು ದಿವಸ
ಒಹಳ ಹೊಡೆದೆ, ಎಂಬರೊಮ್ಮೆ;
ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಅನ್ನಹಾಲು
ಕೊಡದೆ ಹೋದೆ ಎಂಬಳಮ್ಮ;

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಸಾಂಬಮೂರ್ತಿ, ಅದನು ಬಹಳ
ಓಡಿಸಿದನು, ಎನುತಲಿಹನು;
ಮಾಂಬಿಯನ್ನು ನಾನು ಕೂಡ
ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಕಾಣಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು
ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಯೋಚಿಸುವೆನು;
ಏನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕು ಈಗ
ಸಮಯವಲ್ಲ; ಮಿಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ.

ಮಾಂಬಿ ಹೋಗಿ ಇಂದಿಗಿಗ
ಹತ್ತು ದಿವಸವಾಗಿ ಹೋಯ್ತು;
ನಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ
ಇಷ್ಟು ದಿವಸವಾಯಿತೆನಲು;
ಮಾಂಬಿ ಎಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕ ಎಂದು
ನನ್ನ ತಂಗಿ ಇಂದು ಕೇಳಿ
ಸಾಂಬಮೂರ್ತಿ ಅಳುತ ನಿಂತ;
ಅಣ್ಣ ಅದಕ್ಕೆ, ಯಾಕೆ ಅಳು,
ಬೇರೆ ನಾಯಿ ತರುವ, ಎನಲು
ಸಾಂಬಮೂರ್ತಿ ಕೋಪದಿಂದ,
ಯಾರಿಗಣ್ಣು, ನನಗೆ ಬೇಡ,
ಎಂದೆ. ನಾನು ಹಾಗೆ ಎಂದೆ.

ಮಾಂಬಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು
ಬೇರೆ ನಾಯಿ ಏಕೆ ನಮಗೆ?
ರಂಭಿಯಂತ ನಾಯಿ ಮಾಂಬಿ,
ಇನ್ನು ಅಂತ ನಾಯಿ ಉಂಟೆ?

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ
ಮಾಂಬಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು
ನನ್ನ ಮಾಂಬಿ ಸತ್ತೆ ನೀನು
ಎಂದೆವಲ್ಲ, ಸುಳ್ಳು ಅದು!
ಎನುತ ಅದನು ಹಿಡಿಯಹೋಗಿ
ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ಕನಸನಂತೆ.
ಕನಸೆ ಸರಿ, ಇನ್ನು ಮಾಂಬಿ,
ಬರಿಯದೊಂದು ಕನಸು ನೆನವು.

— ಶ್ರೀನಿವಾಸ.

ಜೀವನ

ಬೆಟ್ಟದುದಿಯರೆಗಳನು ಹುಡಿಮಾಡಿ ಸೊರಗಿಸುವೆ
ಮಳೆಯಾಗಿ ಸುರಿದು ಸುರಿದು.
ಬೆಟ್ಟಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಯನೆ ಬಿರಿಯಿಸುವೆ ಕಸುವಿನಲಿ
ಝರಿಯಾಗಿ ಹರಿದು ಹರಿದು.

ಇಬ್ಬದಿಯ ದಂಡೆಯನು ಕರಗಿಸುವೆ ಸೆಳವಿಂದ
ಫೋರೆಂದು ಹಳ್ಳವಾಗಿ.
ದಿಬ್ಬವನು ಕೊಚ್ಚುತ್ತೆ ತಗ್ಗನ್ನು ಮುಚ್ಚುತ್ತೆ
ಸಾಗುವೆ ಹೊಚ್ಚವಾಗಿ.

ಎಡೆವಿಡದೆ ದುಡಿನೆಯಲಿ! ಹಗಲಿರುಳು ನಿನಗಿಲ್ಲೆ,
ದಣಿವಿಲ್ಲೆ, ಬೇಸರಿಲ್ಲೆ?
ಪೊಡವಿಯನು ತೊಳೆಯುತ್ತಿಹೆ, ಕಲ್ಲುಮಣ್ಣನು ಹೊರುವೆ,
ಅಭಿಮಾನವೆಂಬುದಿಲ್ಲೆ?

ಗಾಳಿಯಬ್ಬರದಿಂದ ಬಾನಿನಲಿ ಹೊಯ್ದಾಡಿ
ಬೀಳುತ್ತೆ, ಬಂಡೆಯನು ಹಾಯ್ದು, ಬಿಸಿಲಲಿ ಬಾಡಿ,
ಅಡಿದಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದು ನೂರಾರಾಳು ಕೆಳಗಡೆಗೆ,
ನಡೆಗುಂದಿಯೊಡನೇಳಲಾರದೇಳುತೆ ಸಾಗೆ,
ಜನರಿಂದೆ ಬಂಧನಂಬಟ್ಟು ನೀನಹೆ ಭಂಗಿ,
ದಿನದಿನವು ಹೊಲದೊಳಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೋಗುವೆ ಇಂಗಿ.

ತೊಳಲುವುದಿದೇಕೆ ಹೇಳು.

ಜೀವನವೆ, ಅಳಿವುದಿದರಿಂದ ಮೇಲು.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಇನಿತು ಸಾಹಸದಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಕೊರೆಮೊಯ್ದು
ಕಡಲನ್ನೆ ಹುಗಿವೆಯೇನು?
ನಿನಗಾರು ಬೆಸಸಿರುವರಿದನಿದರೊಳುದ್ದೇಶ-
ವೇನಿದಕೆ ಕೂಲಿಯೇನು?

ಬರುವುದಿಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಡ, ಇಂತು ತೊಳಲಿಕೆ ಬೇಡ,
ನನಗೇನು ಬೇಡ ತೊಡಕೆ.
ಅರಿಯದೆಯೆ ಆಗುವುದು; ಕೂಲಿಯೋ? ಬಿಟ್ಟೆಯೋ?
ಬೆಸಸಿದವರುಂಟೆ ಇದಕೆ?

— ಮಲ್ಲಾ ರಿ.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಬಲಿದಾನ

ನಾತಿ ಮನದಿ ಬಹಳ ದಿನದ ಆಸೆಯೊಂದು ಕುದಿವುದು,
ಪಡೆದು ಸಲಹಿದಾಕೆಗೇನು ಕಾಣ್ಕೆಯಿಾವೆನೆಂಬುಮು;
ಬಯಕೆ ಮನದೊಳಾಯಿತು, ತತ್
ಕೃತಿಯು ವಿಫಲವಾಯಿತು
ನಿನ್ನ ನಲಿಸಲೇನು? ಮಾಡಲೆಂಬುದರಿಯಪಾಯಿತು.

ನಿನ್ನೊಲುಮೆಯ ವಸ್ತುವೊಂದೆ ಇಹುದು ಜಗದಿ ಬಲ್ಲೆನು;
ಅದನಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಪಡೆವ ಯತ್ನ ಬೇರೆ ಕಾಣೆನು;
ಹಿಂಸೆ ಸಹಿಸಲಾರೆನು, ಮೇ-
ಣಾಸೆ ತೊರೆಯಲಾರೆನು
ಪಾರತಂತ್ರ್ಯಪಾಶವಳವ ಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು;

ಗೆಳೆಯನಾಗಿ ನೆರವನಿತ್ತು, ದಾಸನಾಗಿ ದುಡಿದನು;
ತಿರುಕನಾಗಿ ತಿರುದುತಿರಿದು ಫಲವ ಕಾಣದಾದನು;
ಕಾಲುಶತಕಗಳೆಯಿತು—ತವ
ದುಗುಡ ಮೇರೆದಪ್ಪಿತು
ಸಹಿಸನೀಗ ದೇವಿ! ದುಃಖವೇರಿ ಹೃದಯಬೆಂದಿತು.

ಎನ್ನೊಲುಮೆಯ ಭಾರತಾಂಬೆ, ಕಡೆಯ ಯತ್ನಗೈವೆನೂ;
ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುವೆ ಕರುಣದೋರಿ ನೀಡು ಕರವನೂ;
ಅಳಲಸೇವೆ ಕಾಣ್ಕೆಯೆಂದು
ಚರಣಯುಗಲದೆಡೆಯೊಳೂ
ಭಕ್ತಿಯಿಂದ 'ಆತ್ಮಪುಷ್ಪ'ವನ್ನೆ ವಿಗಾಸಲಿಡುವೆನು.

—ರಘುಪತಿ ಶೀಲೈ.

ಪ್ರೇಮಭೈರವ

ಸ್ಪೃಡುವ ಬೆಂಕಿಗೆ ಕೈಯನೊಡ್ಡಿ
ಹುಡುಗ, ನಗುನಗುತಿರುವೆಯಲ್ಲ!
ಹಡೆದವರು, ಕಾಪಾಡುವವರು
ನಿನಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆ?

ಚೆನ್ನೆಯೊಬ್ಬಳ ಕಣ್ಣು ಹೊಳಪಿನ
ಬಣ್ಣಬಣ್ಣಕೆ ಬೆರಗುಗೊಂಡು
ಚಿಣ್ಣು, ನೀನು ಪತಂಗದಂತೆ
ಹಾರಿ ನಲಿಯುತ್ತಲಿರುವೆಯೋ!

ಅವಳು ಒಲಿದಳು, ನೀನು ಒಲಿದೆ;
ಕವಲುಗೊಂಡಿತು ನಿಮ್ಮ ನಲವು.
ಸವೆಯದಮ್ಮತವು ದೊರೆಯಿತೆಂದು
ಇಷ್ಟರಿಂದಲೆ ಬಗೆದೆಯೋ!

ನಿಮ್ಮ ಇಬ್ಬರ ಪ್ರೇಮಲತೆಯನೆ
ನಿಮ್ಮ ಕೊರಳಿಗೆ ಬೀರಿ ಬಿಗಿದು,
ನೆಮ್ಮದಿಯನುಡುಗಿಸುವ ಮಾರನ
ತಂತ್ರವನು ನೀನರಿಯೆಯೋ!—

ವಿರಹವೆನ್ನುವ ಬೆಂಗೆಯೆಬ್ಬಿಸಿ
ಉರಿಗೊಳಿಸಿ ಸಂತಪಿಸಿ ತನುವನು,
ಅರೆಯುವನು ಸೌಖ್ಯವನು ಕಾಮನು;
ಅಡಗಿಸುವನುಲ್ಲಸವನು.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಒಳಗೆ ಸಂಶಯವೆಂಬ ಬೀಜವ
ಬೆಳೆಯಬಿಟ್ಟು ಮುಗಿಲ ಮುಟ್ಟಿಸಿ,
ಹಿಳಿದುಬಿಡುವನು ಶಾಂತಿರಸವನು;
ಸಾವೆ ಲೇಸೆನ್ನಿಸುವನು.

ಕಡೆಗೆ ಸಖ ಮೃತ್ಯುವನು ಕಳುಹಿ
ಒಡೆದು ನಲ್ಲರ ಜೋಡಿಬಾಳನು,
ಕೆಡಹುವನು ತಳವಿಲ್ಲದಳಲಿನ
ಕೂಪದಲಿ ಉಳಿದವನನು.—

ಉರಿವ ಬೆಂಕಿಗೆ ಕೈಯನೊಡ್ಡಿ
ತರಳ, ತಿಳಿಯದೆ ನಗುವೆಯಲ್ಲ!
ಸರಸನ್ಮತ್ಯವೆ ಪ್ರೇಮ?—ಭೀಷಣ
ಭೈರವನ ತಾಂಡವವದು!

— ೩೯. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ.

ದಾನ

ಕಮ್ಮಲರಿನ ಸಿರಿ ಬನದಲಿರಿದೆಯೊಳು
ತಂಪನು ಬೀರುವುದು
ಚಿಮ್ಮುತೆ ಚಿಗಿಯುತೆ ಹರಿಯುವ ಹೊನಲಿದು
ಪೆಂಪನು ಪಸರಿವುದು;

ಮೂಡಣ ಬಾಸಿನ ಮುಗಿಲಿನ ಮೂಗುತಿ
ಬೆಳಕಿನ ಭಿಕ್ಷೆಯನು
ಬೇಡುವ ಬೇಡದರಿಗೆ ಕೊಡುತಿರುವುದು;
ಬಾಳನು ಬೆಳಗುವುದು.

ಬಣ್ಣದ ಚಿಟ್ಟೆಗಳೊಲಿಯುತೆ ಹಾರ್ವವು,
ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬುವದು.
ತಿಣ್ಣನೆ ತೀಡುವ ತಂಬೆಲರೊಳಿಯು
ಹಣ್ಣನು ನಾಗುವುದು

ಹಚ್ಚಗೆ ಹಸುರಿನ ಮೇಲೊರಗಿರುತಿಹ
ಮಂಜನ ಮಣಿಗಳಿವು
ನಚ್ಚಿನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಗೆಳೆಯರ ತೆರದಲಿ
ರಂಜನೆ ಗೈಯುವವು.

ಬುಟ್ಟಿಯ ಪಿಡಿದೈತರುವಾ ಪೆಣ್ಣಿನ
ನಲೈಯದೆನಿತೆನಿತೋ!
ಸೃಷ್ಟಿಯ ದಾನದ ಕೈಗಳ ಗೈಮೆಯ
ಮೇಲೈಯದೆನಿತೆನಿತೋ!!

—ಕೆ. ರಾಘವಾಚಾರ್ (ಮಿತ್ರಪುಂಡರಿ.)

ಭರತಾರ್ಪಣ

ಀ ತನುಮನ
ಭರತಾರ್ಪಣ!
ಓ ಮನ್ಮನ
ಮನ್ಮಾತೆಯ
ಪುಣ್ಯಸ್ತನ
ವನ್ನಿಃ ಕ್ಷಣ
ಕುಡಿ; ತತ್ಕ್ಷಣ
ಸ್ವಲ್ಪಕ್ಷಣ
ನ ವಿಲಕ್ಷಣ
ಓ ಮನ್ಮನ
ಀ ತನುಮನ
ಭರತಾರ್ಪಣವು!

ಮಾನವ್ಯವು
ಇಹ ದಿವ್ಯವು
ನವ ನವ್ಯವು
ಅಹ ಭವ್ಯವು
ಬಹು ವಿಶ್ರುತ
ವಿಃ ಭಾರತ
ಇಲ್ಲಿಯೆ ರತ
ವಲ್ಲವೆ ಹಿತ
ತತ್ಪ್ರೀತಿತ
ಮತ್ಪ್ರೀತಿತ
ಓ ಮನ್ಮನ
ಪ್ರಿಯ ಮನ್ಮನ

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಈ ತನುಧನ
ಭರತಾರ್ಪಣವು!

ಅಲ್ಲಿಂದಲೊ
ಎಲ್ಲಿಂದಲೊ
ಇಂತಿ ಜನ
ಬಂತಿ ಕ್ಷಣ!
ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲದ
ಸೆಲೆ ಸಲ್ಲದ
ನದಿನದಗಳು
ಮುದ ಬೀರುತ
ಅದೊ ಬಂದವು
ಇದೊ ಸಂದವು
ನೀರ್ ಮಿಕ್ಕಿತು
ಕಡಲುಕ್ಕಿತು
ಓ ಮನ್ಮಥನ
ವಿಘ್ನ ತನುಮನ
ತನುಮನ ಧನ
ಭರತಾರ್ಪಣವು!

ಆರ್ಯ ಕುಲ
ದ್ರಾವಿಡ ಫಲ
ಅಕೊ ಚೀನರು
ಶಕ ಹೊಣರು
ಪಾರಸಿಕರು
ಪಾಠಾಣರು
ಮೊಗಲ್ ರಸಿಕರು
ಪ್ರಿಯ ಪ್ರಾಣರು

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಒಂದೇ ಶಿರ
ಒಂದೇ ಮನ
ಈ ತನುಮನ
ಭರತಾರ್ಪಣವು!

ಆ ಪಡುವಲ-
ದಾ ಬಾಗಿಲ
ಅಗೊ ತೆರೆಯಿತು
ಇಗೊ ನೆರೆಯಿತು
ಹೊಸ ಹೊಸ ಜನ
ಸುವಿಲಕ್ಷಣ
ಹೊಸ ಸಂಗತಿ
ಸೋಜಿಗ ಶ್ರುತಿ
ಹೊಸ ಕಾಣಿಕೆ
ಮನಗಾಣಿಕೆ!
ಒಂದೇ ಶಿರ
ಒಂದೇ ಮನ
ಈ ತನುಧನ
ಭರತಾರ್ಪಣವು!

ಒಂದೇ ಶಿರ
ಒಂದೇ ಮನ
ಭಾರತ ನರ
ನಾರಾಯಣ
ತಲೆದೂಗುವೆ
ತಲೆ ಬಾಗುವೆ
ಕೈ ಮುಗಿಯುವೆ

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಮೈಯೊಗೆಯುವೆ
ನಿನ್ನ ಡಿಯೊಳು
ನನ್ನಯ್ಯನೆ
ಕಲ್ಯಾಣವ
ಮನಗಾಣುವ
ಭಾರತ ನರ
ನಾರಾಯಣ
ತನುಮನಧನ
ನಿನಗರ್ಪಣವು!

[ಶ್ರೀ ರವೀಂದ್ರ ಗುರುದೇವನ 'ಹೆ ಮೊರ ಚಿತ್ತ
ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥ ಜಾಗೊರೆ ಧೀರೇ' ಎಂಬ ಗೀತಾಂಜ
ಲಿಯ ಬಂಗಾಲಿ ಪದದ ಕನ್ನಡ ಭಾವಾನುವಾದವು;
ಇದು ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ
ಪದವು.]

— ಪ್ರಹ್ಲಾದ.

ಗೀತೆಗೆ

ಒಂದೆ ತಂತಿಯ ನಿವಿದೇತಕೆ ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವಿ ಸುಮ್ಮನೆ?
ನಾಲ್ಕು ತಂತಿಯ ವಿಸಾಂಟೆ ಕೆರಳಿಸಿ ಎಲ್ಲ ತಾಳಕು ನುಡಿಸಿರಿ.

ನೆಯವು ನುಣುವು ಸವಿಯು ಮೆಲುವು ಬೇಸರಾಯಿತು, ನಿಲ್ಲಿಸಿ;
ಹಿರಿಯ ರಾಗದ ಮದನ ಕೆರಳಿಸಿ ಗಂಡುತಾನವ ನುಡಿಯಿಸಿ

ಸುಳಿಸಿ ಸುಯಿಸಿ ನವೆಸಿ ನೋಯಿಸಿ ಗಾಸಿಪಡಿಸುವಿರೇತಕೆ?
ಸಿಡಿನ ರೋಷವ ಚಲನ ಹರುಷವ ಗೆಲುವ ಹುರುಪನು ಹರಡಿಸಿ.

ಒಡೆದ ಸರಸವ ಮುರಿದ ಮನಗಳ ಒಲಿದ ಜೀವದ ವಿರಹವ
ಕರೆಸಿ ತೋರಿಸಿ ತರಿಸಿ ಕಂಬನಿ ಫೈರ್‌ವೆಂತ್‌ಕೆ ಮುರಿವಿರಿ?

ಸಡಿಲ್ ಮನಗಳ ಬಿಗುಪನೇರಿಪ ವೀರಭರವಸೆಯೂಡಿರಿ,
ಜೀವರಸಗಳನೆರೆದು ನೆನಸಿರಿ ಬಾಳುವಾಸೆಯ ಮೆರೆಯಿಸಿ.

ಕೈಗಳೋಡಲಿ ಬೆರಳು ಹಾರಲಿ ನಾದನೊಡೆ ಸೊಡಗರೆಯಲಿ
ನಲಿಸಿ ಕೂಗಿಸಿ ಉಳಿಸಿ ನಗಿಸುವ ಗಾನದೈಸಿರಿ ಹಾಯಿಸಿ.

ಒಂದು ತಂತಿಯನೆಳೆದು ಸೆಳೆದು ಎದೆಯ ಸೀಳುವಿರೇತಕೆ?
ಎಲ್ಲ ತಂತಿಗಳೆಲ್ಲ ರಾಗದ ಎಲ್ಲ ಸಂತಸ ಸೂಸಿರಿ.

—ಎ. ಸೀ.

ಎನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಗಿಣಿಯೆ!

ಎನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಗಿಣಿಯೆ! ಎನ್ನ ಸೊಬಗಿನ ಕಣಿಯೆ!
ಎನ್ನ ಭಾಗ್ಯದ ಸಿರಿಯೆ! ಚೆಬುವಿನ ಕುವರಿಯೆ!
ನಿನ್ನ ಜನನದ ದಿನಕೆ—(ಚೆನ್ನಾಯ್ತಲೆಗೆ! ಮನಕೆ
ಸನ್ನತವೆ? ತಡೆ ಮಗಳ ಈ ಕಿರುಕುಳಗಳ.)

ಬಾರೆನ್ನ ಮನೆ ಬೆಳಗೆ! ಸಾರುಬೆಗನೆ ಬಳಿಗೆ;
ತೋರು ನಿನ್ನಯ ಮೊಗವ; ಬೀರಿನಗೆ ಸೊಗವ.
ಮಾರಿಹುದು ಸುಖವಿಂದು—(ಯಾರೆ? ಬೆಗನೆ ಬಂದು
ನೀರ ಬಿಂದಿಗೆ ಎಳಕೊ! ಹೊ! ಕವಚಿದಳಕೊ!)

ಕೆಂವ! ಜನನದ ದಿನದ ಸಂದ ನಿನ್ನಯ ಬಿನವ
ದಿಂದ ನಲವಾಂತುದೆದೆ ಬಂದಪ್ಪ ಮುದದೆ.
ನಿಂದು ನೋಡುವುದೇಕೆ?—(ಮುಂದೊಡಿದಳು! ಜೋಕೆ!
ಸುಂದರಿಯೆ! ಪೊಂಪೊಗು! ಹಾಕಿದಳು ಲಾಗು!)

ಮಗಳೆ! ಮಾಣಿಕಗೊಂಬೆ! ತೆಗೆದು ತಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಬೆ!
ನಗುನಗುತ ಬಾರೆನ್ನ ಬಗೆಗೊಳಪ ರನ್ನ!
ಸಿಗಲಾರೆಯಾ ನನಗೆ—(ನೆಗೆವಳಿದೊ ಕಿರುಮನೆಗೆ
ತೆಗೆದನ್ನ ಮಸಿಕುಡಿಕೆ! ಬೆಗವಳ ಹುಡುಕೆ!)

ಪುಟ್ಟಮ್ಮ! ನೀ ಮುತ್ತ ಕೊಟ್ಟಿನ್ನನಪ್ಪುತ್ತ
ಹುಟ್ಟು ದಿನದುಡುಗೊರೆಯ ಪಡೆಯಬಹುವರಿಯ!
ತಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಗೆ ಬಾರೆ—(ಬೊಟ್ಟಿಟ್ಟವಳ ಮೋರೆ
ನಿಟ್ಟಸಲೆ ಮನದನ್ನೆ! ಮಸಿಗಾಯ್ತು ಸೊನ್ನೆ!)

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಅಮ್ಮಣ್ಣೆ! ಬಾ, ನಿನ್ನ ನೊಮ್ಮೆ ತಬ್ಬುವೆ, ಚಿನ್ನ!
ಸುಮ್ಮಾನವಹುದಿಂದು ಜನ್ಮದಿನವೆಂದು.
ಸಮ್ಮುಖಕೆ ಬಾ. ಪುರುಳೆ!—(ಸುಮ್ಮನಿರಳೀ ತರಳೆ;
ಗುಮ್ಮನೆಂದಿದೊ ಬಂದಳೇನದರ ಚಂದೆ!)

ಕಡುಬೆಡಗಿನೆಲೆ ಬಾಲೆ! ಇಡುವೆ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲೆ
ಬಿಡೆನಿದಕೊ ಸಿಕ್ಕಿದಳು! ಮುತ್ತನಿಕ್ಕಿದಳು!
ಒಡನೆ ಮುದ್ದಾಡಿದನು—(ಮಡದಿಮಣಿ, ನೋಡಿದನು.
ಬೆಡಗಲ್ಲವೇ ಪೇಳೆ ಮುತ್ತಿನಿ: ಮಾಲೆ?)

— ಉ. ಕು. ರಾ.

ನಾನೆಲ್ಲರು ಒಂದೆ

ಮರದಡಿ ಕೊಳದಡಿ
ನೆರಳಲಿ ಬಿಸಲಲಿ
ಹರಿದಾಡಿ ಹಾರಾಡಿ
ಹರಿಸದಿ ಬೆರೆತೆವು.

ಎಲೆಗಳು ಪಿಸುಪಿಸು
ಸುಳಿಗಾಳಿ ಸುಯಿಸುಯಿ
ಎಳೆಬಿಸಿಲ ಕಾದೆವು
ಕೊಳಲೂದಿ ಮರೆತೆವು.

ಅರ್ಥವು ಇಲ್ಲವ
ಒಡನಾಟ ಎಮ್ಮೆದು
ಅರ್ಥವು ಅಂಟದ
ಸಂಬಂಧವೆನ್ನೆದು.

ಹೆಜ್ಜೆಯ ಜಾಡಲಿ
ಹೆಜ್ಜೆಯನಿಕ್ಕುವ
ಗೆಜ್ಜೆಯ ಕಾಲಿನ
ಅಜ್ಜರು ನಾನೆಲ್ಲ.

ಎಳೆನಗು ಕಿಲಕಿಲ
ಬಳಬಳ ಕಣ್ಣೀರು
ಕಲಕಲ ಮಾತಿನ್ನು
ಗೆಲವು ಸೋಲಲ್ಲಿ.

ಕಾವ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಬಾಲರು

ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸೇರುತ

ಚೆನ್ನರೊಂದಾದೆವು

ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು.

ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ

ಸೊಲ್ಲೆಲ್ಲ ಒಂದೇ

ಅಂದದಾನಂದದ

ಚಂದುಳ್ಳ ಬಾಲರ

ಎಲ್ಲರು ಒಂದೆಂದು

ಎಂದೆಂದು ಹೇಳುವ

ಎಲ್ಲರು ಒಂದೆ

ನಾವೆಲ್ಲರು ಒಂದೆ.

— ಹೊಯಿಸಳ.

ಯಾವ ಕಾಲದ ಶಾಸ್ತ್ರವೇನು ಹೇಳಿದರೇನು?

ಯಾವ ಕಾಲದ ಶಾಸ್ತ್ರವೇನು ಹೇಳಿದರೇನು?

ಎದೆಯ ದನಿಗೂ ಮಿಗಿಲು ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹುದೇನು?

ಎಂದೂ ಮನು ಬರೆದಿಟ್ಟುದಿಂದೆಮಗೆ ಕಟ್ಟೇನು?

ನಿನ್ನೆದೆಯ ದನಿಯೆ ಋಷಿ! ಮನು ನಿನಗೆ ನೀನು!

ನೀರಡಿಸಿ ಬಂದ ಸೋವರಗೆ ನಿರನು ಕೊಡಲು

ಮನುಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವೆನೆಗೊರೆಯ ಬೇಕೇನು?

ಸೊಂದವರ ಕಂಬನಿಯನೊರಸಿ ಸಂತೈಸುವೊಡೆ

ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಮಾಣವದಕಿರಲೆ ಬೇಕೇನು?

ಪಂಚಮರ ಶಿಶುವೊಂದು ಕೆರೆಯಲ್ಲ ಮುಳುಗುತಿರೆ

ದಡದಲ್ಲಿ ವಾಯುತ್ತು ನಿಂತಿರುವ ನಾನು

ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವುದೆಂದು

ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವದೇನು?

ಅಂತು ಮನು ತಾನು ಹೇಳಿರಲಾರನಯ್ಯೋ

ಹೇಳಿದ್ದರವನನೂ ಶಾಸ್ತ್ರದೊಳೆ ಸುತ್ತಿ,

ಸ್ವರ್ಗ ಹೋಗಲಿ ಮತ್ತೆ ನರಕ ಬಂದರು ಬರಲಿ,

ಎದೆಯ ಧೈರ್ಯವ ಮಾಡಿ ಬಿಸುಡಾಚೆಗೆತ್ತಿ!

ಸ್ವರ್ಗ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ, ನರಕ ಬರುವುದು ಇಲ್ಲ;

ಸ್ವರ್ಗ ನರಕಗಳೆನು ಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಥವಲ್ಲ

ಎದೆಯ ದನಿ ಧರ್ಮನಿಧಿ! ಕರ್ತವ್ಯವದುವೆ ಎಧಿ!

ನಂಬದನು; ಅದನುಳಿದು ಋಷಿಯು ಬೇರಿಲ್ಲ!

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಹಿಂದಿನಾ ಋಷಿಗಳೂ ಮಾನವರೆ ನಮ್ಮಂತೆ,
ಅವರ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಅವರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ;
ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ,
ನಮ್ಮ ಹೃದಯವೆ ನಮಗೆ ವರಧರ್ಮಸೂತ್ರ!

—ಕೆ. ಎ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

ಬನದ ಕುಸುಮ

ಯಾರಿಗಾಗಿ ಅರಳಿನಿಂತು,
ಇಂತು ಮೆರೆಯುವೆ?
ಯಾರ ದಾರಿ ಕಾಯ್ದು ಕಾಯ್ದು,
ವಿಫಲವಾಗಿ ಮನದಿ ನೊಂದು,
ಮುಂದೆ ಬಾಳು ಸಲ್ಲದೆಂದು,
ಬಾಡಿ ಬೀಳುವೆ.
ಸತ್ಯವಾಗಿ ಪೇಳು ಬನದಿ
ಬೆಳೆದ ಕುಸುಮವೆ.

ಅಂದಿನಾಸೆ ಇಂದು ಕನಸು
ಭ್ರಾಂತಿಯಾದುದೆ?
ಬಿಸಿಲು ಗಾಳಿ ಮಳೆಯೆನ್ನದೆ,
ಕಷ್ಟನಷ್ಟ ಸುಖವೆನ್ನದೆ,
ಖಗಮಿಗಳ ಕೂಡಾಡಿದೆ,
ಇಂದು ಅರಳಿದೆ,
ಮೊಗ್ಗೆಯಿಂದ ಎಸಳು ಬಿರಿದು
ಸೊಬಗ ತೋರಿದೆ.

ಯಾವ ಕುಂದು ನಿನ್ನೊಳಿಹುದು
ಚೆನ್ನ ಕುಸುಮವೆ!
ಬಂಣಬಂಣದೊಳು ಪಡೆದು,
ಮೈದು ಪರಿಮಳ ದೆಸೆಗೆ ಮಿಡಿದು,
ಮತ್ತದುಂಬಿಗಮನ ತಡೆದು,
ವನದಿ ಮೆರೆಯುವೆ?
ಅದರೊನತ್ಯಪ್ತಬಯಕೆ

ಗಾಗಿ ಮರುಗುವೆ.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಪುರದೊಳರಳ್ಳ ಪೂವಿಗಿಂತು
ಮೆಚ್ಚಿ ಕುಣಿವರೊ!

ಅಂಗನೆಯರು ನೀರನಿತ್ತು,
ಬಳುಕೆ ಬಂದು ಗಿಡದೆ ಕಿತ್ತು,
ಒಮ್ಮೆ ಮೂಸಿ ಮುತ್ತನಿತ್ತು,
ಮುಡಿಯೊಳಿಡುವರು;

ಮತ್ತೆ ಕೆಲರು ಈಶ ಚರಣ-
ದೆಡೆಯೊಳಿಡುವರು.

ಇದುವೆ ಜನುವು ಮುಕ್ತಿ, ನಿನಗೆ
ಲಭಿಸದಾಯಿತೆ!

ಎಕಾಂತದಿ ತಪವ ಗೈದು,
ಮೂರದಾಸೆಯುಸಿರ ತಳೆದು,
ಕಾಲ ಸಮೆದುದೆಲ್ಲ ಬಿದಿಯು,
ಬಿಂಳುಗಳೆಯಿತೆ!

ಒಡನಾಡಿದ ಎಲರು ಇಂದು
ಶತ್ರುವಾಯಿತೆ!

ನಿನ್ನ ಬಾಳು ವಿಧವೆ ಬಾಳು
ಒಂದೆ, ಬಲ್ಲಿನು;
ಅದರೇನು ಸುಧೆಯ ಬಿಂದು,
ಒಂದ ನೀನು ಸವಿಯುವಂದು,
ಮಾಡಲಾಗದೇಕೆ ಎಂದು,
ಮನದೊಳೆಣೆವೆನು;

ವಿಧಿಯು ನಿನ್ನೊಳೆಕೆ ಮುನಿದ-
ನೆಂಬುದರಿಯೆನು

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಬನದ ಪೂವೆ, ಕೊರಗಬೇಡ,
ದಿನವ ಕಾಣುವೆ!

ಅಂದು ಬನದ ರಾಣಿಯಾಗಿ,
ಹರಿಯ ಕಂಠವಾಲಿಯಾಗಿ,
ರಮಣನೊಲಿದ ಸುದತಿಯಾಗಿ,
ಸುಖದಿ ಬಾಳುವೆ.

ಜಗಕೆ ಜಸದ ನೀತಿ ಪಥವೆ-
ನೊಂದ ತೋರುವೆ.

—ದೇವೇಂದ್ರ ಶೀಞ್.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

‘ಅದ್ವೈತ’

ಎಳೆದೆಂಗಿನ ಮರ ಸಿಂಗರಿಸಿಹುದೆ-
ನ್ನಂಗಳವನು, ನಾ ಬೈಗಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತನುಭವಿಸುವ ಆ ಆನಂದವ
ಪೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವೆ ಬೇರೆಲ್ಲಿ?

ಆರಾಮಾಸನದಲ್ಲೊರಗಿ ನಾ
ಮುದವೀವವು ಬಗೆಗೆಡಬಲದಿ
ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಚೊಚ್ಚಲ ಮಗುವೆತ್ತಿಹ
ಕಡುಬೆಡಗಿನ ಕಿರುನಗೆ ತಾಳ
ಅಂಗನೆಯರ ತೆರ ಗೊನೆ ಹೊತ್ತಿಹ ಕಿರು-
ದೆಂಗುಗಳಂದವನೇನೆಂಬೆ!

ಹಿಂದಿಲಿ ಸತ್ತಿಗೆ ಚಾಮರ ಸೇವೆಗೆ
ನಿಂದಿದೆ ಕೋಮಲ ಬಿಂಬತರು;
ಮುಂದಿಲಿ ಹಲಸಿದೆ ತುಂಬಿದ ಬಳಗದ
ಅಬ್ಬೆಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯವ ತಾಳಿ.

ಬಾಲಕಿಯರು ತೋಷದಿ ಬಗೆವಣ್ಣದ
ಉಡುಗೆಯೊಳೊಪ್ಪುತ್ತಲೋರಣಿಸಿ
ತಲೆದೂಗುತ್ತ ಸೊಬಗಿಂದೊಲೆದೊಲೆಯುತ
ಕೋಲಾಟವನಾಡುವ ತೆರದಿ
ಬಣ್ಣದ ತಳಿರಿನ ಅಲರಿನ ಗಿಡಗಳು
ನಲಿವವು ಸಾಲಿಂದೆಡಬಲದಿ.

ಬಳಯಲಿ ಬಾಲೆಯರೀರ್ವರು ನಾಚುತ
ಅಲರಿನ ಗೊಂಚಲ ಕಾಣಿಕೆಯ
ಅರ್ಪಿಸೆ ಕೈನೀಡುವ ಪರಿ ಬಳುಕಿವೆ
ಸುಮ-ಪೂರಿತ ಪಾರಿಜಾತ ಜಾಲಿ.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಎನ್ನಯ ಭದ್ರಾಸನಕೆದ ಸೊಂಪಿನ
ತಳಿರನ ತೋರಣ ಮೇಲ್ಗಟ್ಟು;
ಸುತ್ತಲುಮುತ್ತಲು ರಾಜಸುತಿರ್ಪುದು
ಹಸುರಿನ ಮಂಟಪವದರಲ್ಲಿ
ಹಲಸೆಳೆದೆಂಗಡಿಕೆಯು ಸಿಂಗಾರವು
ಸಹಜದೆ ಶೋಭಿವುದಲ್ಲಲ್ಲಿ.

ಚಿತ್ರಿಕ ಬರೆಯದ ಶಿಲ್ಪಿಯು ಕೊರೆಯದ
ಮಾನವ ಬುದ್ಧಿಯು ನಿರ್ಮಿಸದ
ಸೊಗಮಂ ಕಳೆಯಂ ಪೊಸತಂ ಬೀರುವ
ಕೈವಾಡವ ತೋರ್ದವನೆಲ್ಲಿ?
ಚೇತನಮಯವಾಗಿಹುದಿ ಹಸುರು—
ಇದರಲ್ಲಿದೆಯೆ ದೇವನ ಉಸಿರು?
ಜೀವಿತವಾಗಿದೆ ಮೆರೆವಿ ದೃಶ್ಯ—
ಇದುವೊ ಅತನ ಶಕ್ತಿರಹಸ್ಯ?

ಬೈಗಿನ ಗಾಳಿಯ ಸುಯಿಲ್ಲನ ಗಾನಕೆ
ತಲೆದೂಗುವ ಸೋಗಿಗಳೆಡೆಯಿಂದ
ತೋರ್ಪುದು ತಿಳಿಬಿಳಿ ಮೋಡವು ಬಾನಿಲಿ
ಮುಸ್ಸಂಜೆಯ ಪಡುವಣ ಚಂದಿರನ
ಬಳಗದು ಸಾರಲು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣ ಪರಿಪೂರ್ಣ
ವರ್ಣದೊಳದ ಮಿರುಗಿಪ ಕೈಯೆಲ್ಲಿ?

ಲೋಕಕೆ ಬಾನಿನ ಮೇಲ್ಗಟ್ಟಟ್ಟು
ಮಿಣಿಮಿಣಿಗುಟ್ಟುವ ತಾರೆಗಳಿಟ್ಟು
ನಡೆಯಿಪ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯ ಯುಕ್ತಿಯ
ಮೂರ್ತಿಯು ನೆಲೆಸಿಹ ತಾನೆಲ್ಲಿ?

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಇಂತೀ ಸುಂದರ ದೃಶ್ಯಗಳಿಂದಲಿ
ಕಣ್ಣಿನ ತೃಪ್ತಿಯಗೊಳ್ಳುತ್ತಲವುಗಳ
ಕರ್ತೃವನರಸುವ ಜಾಲದಲಿ
ಸಿಲುಕುವ ಸಮಯದಿ ಕಂದನನೆತ್ತಿಹ
ಮಡದಿಯು ಬಂದಳು ಮೆಲ್ಲಲ್ಲಿ.

ಮುಂದಿಲಿ ಕುವರಿಯು ಪಾಡುತ್ತಲಾಡುತ್ತ
ಕಿರಿತಮ್ಮನ ನಗಿಸುತ್ತ ತೋಷಗೊಳೆ,
ಹಿಂದಿಲಿ ಸೆರಗಿನ ಮರೆಯಲಿ ಕುವರನು
ತಮ್ಮಗೆ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಾಲೆಯ ಕಲಿಸುತ್ತಿರೆ,
ತೋಳಿನ ಕಂದನು 'ಅದ್ವೋ' ಎನ್ನುತ್ತ
ತಾಯಿಯ ಕಂಠವನಪ್ಪುತ್ತಲಿತ್ತಿ-
ದಿತ್ತಿಗೆ ಒಲೆಯುತ ನಲಿಯುತ್ತಿರೆ,

ಮುಮ್ಮಕ್ಕಳ ತಾಯೆಂಬುವ ಪೆರ್ನೆಯು
ಅಬ್ಬೆಯ ಎದೆಯನು ಉಬ್ಬಿಸಿ ಕಿರುನಗೆ
ನೆರಸಿದ ಮೊಗದಲಿ ಹೊರಸೂಸೆ,
ಎಳೆವರೆಯದ ಪೆಣ್ಣಿನ ಮುಗ್ಧತೆ ಬಲು
ಚೆಲುಚೆಲುವಾಗಿಯೆ ಶೋಭಿಸಿರೆ,

ದೃಶ್ಯಕೆ ದೃಶ್ಯವು ಹಿನ್ನೆಲೆಗೊಟ್ಟು
ಸೊಗವೇರಿಸಿ ನವಕಾಂತಿಯ ಬಿಟ್ಟು
ಕಳಕಳ ಕಳೆಗೊಂಡುವು ಚೆಲುವಾಗಿ.
ಪೂರ್ಣತೆ ತಳೆದೀ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಚಂದವ
ಮನಗಾಣುತ್ತ ಬಗೆಸಾಗಿತು ಮುಂದಕೆ
ದೇವನು ಎಲ್ಲಿಹ? ಸಗ್ಗವು ಎಲ್ಲಿದೆ?
ಇಲ್ಲಿಯೋ? ಎಲ್ಲಿಯೋ? ಮೇಲೆಯೋ? ಎಂದು.

ಕಾವ್ಯಸಾವ್ಯಾಜ್ಯ

‘ಅದ್ವೋ’ ಎಂದಳು ಕುವರಿಯು ಮೇಲಕೆ ನೋಡಿ,
‘ಅದ್ವೋ’ ಎಂದನು ಕಂದನು ತಾಯನು ನೋಡಿ,
‘ಅದ್ವೋ’ ಎಂದಳು ತಾಯಿಯು ಎನ್ನನು ನೋಡಿ,
‘ಅದ್ವೋ’ ಎಂದನು ನಾ ಮಗು ನಗುವುದ ನೋಡಿ.

ಸುತ್ತಲು ನೋಡಲು ಸೂಗದಿಂ ಮೆರೆಯುವ
ಗಿಡಮರ ಹೂಗಾಯಿಗಳೆಲ್ಲ
ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯ ಸುಯಿಲನ ಗಾನದಿ
‘ಅದ್ವೋ ಅದ್ವೋ’ ಎಂದಂತಾದುದು
ಒಂದನ್ನೊಂದಾನಂದದಿ ತೋರುತಲಿ.

ಮೇಲಕೆ ನೋಡಲು ಬಾಸಲಿ ತೇಲುವ
ಮೇಘವು ಚಂದಿರ ತಾರೆಗಳು
ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯ ಸುಯಿಲನ ಗಾನದಿ
‘ಅದ್ವೋ ಅದ್ವೋ ಅದ್ವೋ’ ಎಂದುವು
ಒಂದನ್ನೊಂದಾನಂದದಿ ತೋರುತಲಿ.

— ಕೊರಡ್ಕಲ್.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ನೀರಗುಳ್ಳಿ

ನೀರಗುಳ್ಳಿ ನೀರಗುಳ್ಳಿ
ನೀರ ಮೇಲೆ ತೇಲುತ್ತಿಹುವು- ಪಲ್ಲ

ಒಂದು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಹತ್ತು
ಬಂದು ದೊಡ್ಡ ಗುಳ್ಳಿಯೆಡೆಗೆ
ತಂದೆಯತ್ತ ಮಕ್ಕಳಂತೆ
ಚೆಂದವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿಹುವು.

ಓಡುತ್ತೋಡುತ್ತೊಂದನೊಂದು
ಕೂಡುತ್ತೇಳು ಬಣ್ಣಗಳನು
ಮಾಡಿ ತೋರುತ್ತಿಹುವು, ಮತ್ತೆ
ಆಡಿಯಾಡಿ ನಲಿಯುತ್ತಿಹುವು.

ನೀರೊಳಾಗಿ ನೀರೊಳಲೆದು
ನೀರೊಳಡಗಿ ಹೋಯ್ದೆತ್ತೊ!
ತೋರದದರ ಗುರುತು! ಗುಳ್ಳಿ
ದೂರ ದೂರ ದೂರ ಹೋಯ್ತು.

ದೇವನೊಡಲೊಳಿಂತು ಜಗದ
ಜೀವರಾಶಿ ತೋರಿ ಮತ್ತೆ
ದೇವನಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿಹುವು
ಸಾವು ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳಲೇ!
— ಸಾಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯ.

ಗುರಿ

ಹುಟ್ಟು ಹುಟ್ಟು ಹುಟ್ಟು ನೋಡೆ
ಹುಟ್ಟು ಬೆಳೆದ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ
ಅಟ್ಟಹಾಸ ಪಟ್ಟ ಸಗ್ಗ ಸೊಗದ ಸವಿಯದು
ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದುದೇಕೆ ಹುಟ್ಟುಗುರಿಯೆ ತೋರದು.

ಹಿರಿಯನಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಜನುಮ
ಗುರಿಯನರಿತು ಬಾಳಲೆಂದು
ಗುರಿಯನರಿಯಲೆನ್ನ ಮನದಿ ಕುರಿಯಲೆಣಿಸುವೆ
ಕುರಿಯ ಹೋಗಿ ಹುಚ್ಚನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಜರಿಯುವೆ.

ಹಗೆಗಳನ್ನು ಅಟ್ಟಿಮೆಟ್ಟಿ
ಜಗದೊಳೆಲ್ಲ ಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟಿ
ಜಗದ ಪುರುಷನಾಗಿ ಧೀರವೀರನಾಗಲೆ?
ಬಗಿವ ಹಗೆಯ ಅಡಿಯ ಹಿಡಿದ ಹೇಡಿಯಾಗಲೆ?

ನಾಡ ಜನರ ಜೀವಿತವನು
ಹಾಡಿ ನಾಡಿನಮರನಾಗಿ
ನಾಡ ಜೀವಗಳೆಯ ತೋರ್ಪ ಕವಿಯೆ ಆಗಲೆ?
ಮೂಢನಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಾಡ ಗೂಬೆಯಾಗಲೆ?

ಕುತಲೆಲ್ಲ ಜಗವ ನೋಡೆ
ಕತ್ತಲನ್ನೆ ತೋರುತಿಹುದು
ಕತ್ತನೆತ್ತಿ ನೋಡೆ ಮಿರುಗಲಿರುವ ಸಾಗರ
ಎತ್ತನೋಡಿದತ್ತ ನಗುವ ಚಿಕ್ಕೆಯಾಗರ.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಸಾವಿಗಾಗಿ
ಬರುವ ಜನರ ಬಾಳಿಗಾಗಿ
ಜರಿದು ನಗುವ ತಾರೆಗಾಗಿ ಮನದಿ ಮರುಗಲೆ?
ತೀರಿಯ ತಾರೆಯಾಗಿ ಜಸದೆ ಮಿರುಗಿ ಬಾಳಲೆ?

ಮನವಿದೊಂದು ಕನಸಿನೊಟ್ಟು
ಮನುಜನೊಬ್ಬನದರ ಹುಟ್ಟು
ಜನುಮ ಗುರಿಯನೇನನಿಟ್ಟು ಎನ ಮಾಡುವೆ!
ಕೊನೆಗಳಿಲ್ಲದೆಣಿಕೆಗಳಲಿ ಕನಸ ಕಾಣುವೆ.

ಹುಟ್ಟು ಹುಟ್ಟು ಹುಟ್ಟು ಕೂಡಿ
ಹುಟ್ಟು ಬಂದು ಬಾಳ್ವೆ ಮಾಡಿ
ಹುಟ್ಟು ಗುರಿಯ ಹುಡುಕಲೆಣಿಸಿ ಬರಿದೆ ದಣಿವುದೆ?
ಹುಟ್ಟುಗುರಿಯ ಗುಟ್ಟು ಮರಳಿ ಹುಟ್ಟಿದಿರುವದೆ?

— ಹೇಚೇಬ.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಅವನೇ!

ಪ್ರವನೊಂದರಿವಿಕೆಗೆ,
ಜೀವಜಾಲಗಳೆಲ್ಲ,
ಸಾವು-ನೋವುಗಳೆಲ್ಲ-
ದಲೆಯುತಿಹವೋ!

ನಿಮಿಷದಿಂ ದಿನವಾಗೆ,
ದಿನದೊಳಬ್ಬವು ಸಾಗೆ,
ಶತಮಾನ ಶತವಾಗ-
ಲರಿಯದಿಹನು.

ವೇದಗಳ ಬೋಧೆಯಲಿ,
ಸಾರುವ ಪುರಾಣದಲಿ,
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸೂತ್ರದಲಿ,
ಸೇರದಿಹನು.

ತಾರ್ಕಿಕರ ತರ್ಕದಲಿ,
ಮಾನಿಗಳ ಮಾನದಲಿ,
ತಾತ್ವಿಕರ ತತ್ವದಲಿ,
ಸಿಲುಕದಿಹನು.

—ಅಳೆಯಲಾರದ ಆಳ-
ದಳತೆಯೊಂದಿರುವಲ್ಲಿ-
ನೆಲೆಸಿರುವನೆಂದೆಲ್ಲ,
ವಾದಿಸುವರು.

ಆಕಾಶದವಕಾಶ-
ದರಮನೆಯನರಿತಲ್ಲಿ,
ಬೇಕಾದ ಸಂಪದವ
ಸಾಧಿಸುವರು.

ಬಾಹ್ಯತೆಯಸಹ್ಯದಲಿ,
—ಆಂತರ್ಯದಾಳವನು-

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಗಾಹಿಸುವಗಾಥದಲಿ,
ಶೋಧಿಸುವರು.
ಗಗನದಗಲದೊಳರಿತು,
-ಹಸನಾದ ಕುಸುಮವನು-
ಸೊಗಸಾದ ಸೌಸವಕೆ,
ಮೋದಿಸುವರು.

ಕಾಣಲಾರದ ತಾಣ-
ದೊಳಗಿರುವ ಕಲ್ಪನೆಯ,
ಜ್ಞಾನ-ವಿಜ್ಞಾನವಿದು
ವೃಥವಲ್ಲ!
ಪೋಗದೊರಿಗೆ ಬರೆಯ-
ದೊಂದು ಪತ್ರವನಿತ್ತು
ಸಾಗಿಸುವ ಸಾಹಸದೊ-
ಳರ್ಥವಿಲ್ಲ.

ಸಂಸಾರದಾ ಸಾರ-
ಸರ್ವಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ,
ಸೇರದಿರುವನ ಕಂಡು
ಸಾರ್ಥವಿಲ್ಲ.

ಬೆಳಕನ್ನು ಪೊತ್ತೆತ್ತಿ,
ತಿಳಿವಿಕೆಯನಚ್ಚೊತ್ತಿ,
ಬೆಳಗುವರುಣನೊಳರ್ಪ
ಅರುಣತೆಯದಾರ್?
ಮೂಡಣದೆದ್ದ, ಪಡು-
ವಣ ಕಡಲಿನೊಳಗಿದ್ದ,
ಕತ್ತಲೆಯಕಿತ್ತಾರ್ಯ-
ನಾರ್ಯತೆಯದಾರ್?

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಗಾಢಾಂಧಕಾರದಲಿ,
ಭೀಕರದ ಮೌನದಲಿ,
ಗೂಢತೆಯ ಜೋಡಿಸಿಹ,
ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾರ್?

ಬಾಲಕರ ಬಾಲ್ಯದಲಿ,
ಚೆನ್ನಿಗರ ಚೆಲುವಿನಲಿ,
ಲೋಲತೆಯ ಪಾಲಿಸಿಹ,
ಲೀಲಾತ್ಮನಾರ್?

ಕವಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಬಂದು,
ಭವ್ಯ ಭಾವವ ತಂದು,
ನವ್ಯಕಾವ್ಯವ ರಚಿಸೆ
ಸಾಹಾಯ್ಯನಾರ್?

ಶುದ್ಧ ಹೃದಯನು ಪಡೆವ-
ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಿಯೊಳಿರುವ,
ಸತ್ಯ-ಶಾಂತಿಯ ಪ್ರೇಮ-
ದೊರತೆಯವನೇ!

ಅರುಣನರುಣತೆಯಲ್ಲಿ,
ಸೂರ್ಯನಾರ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ,
ಸತ್ಯ-ಸೌಂದರ್ಯದಲಿ,
ವ್ಯಾಪ್ತನವನೇ!

ಚೆಲುವ ಚೆನ್ನಿಗರಾಯ;
—ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯದ ಜೀವ-
ಒಲುಮೆಗಲೆಯುತ ಕಾವ,
ದೇವನವನೇ!

—ದುರ್ಗಾದಾಸ.

ಕಾವ್ಯಸಾಹಿತ್ಯ

ಸ್ವಂದನ

ತ್ರಿಳಯದಂತೆಯೆ

ಗೆಳೆಯ ಗೆಳೆಯನ

ಬಳಿಗೆ ಬರುವಂತೆ

ಒಳಗೆ ಇರುವಂತೆ

ಜೀವವಿಂದಿಗೆ

ದೇವನಲ್ಲಿಗೆ

ಧಾವಿಸುತ್ತಲಿಹುದು

ಭಾವಿಸುತ್ತಲಿಹುದು.

ತೆರಳಿ ಪ್ರಾಣವು

ಮರಳಿ ಬಂದಿತು

ಹೊಸತು ಬಾಳುವೆಯು

ಹಸಿತ ಏಳುವೆಯು

ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವ-

ದೊಲ್ಲಿಗುಳಿಯಿತೊ

ಸುಹೃದನಿಹುದಹುದು

ಅಹುದು ಇಹುದಹುದು.

ಇಹನು ಇಹನೋ

ಸುಹೃದನಿಹನೋ

ನಲಿವು ಬಾಳುತಿದೆ

ಉಲಿವು ಕೇಳುತಿದೆ

ಗಾಳಿಯಲೆಯಲಿ

ತೇಲಿ ಬರುತಿದೆ

ಕೇಳಿ ನೀಗುವುದೇ?

ತಾಳಲಾಗುವುದೇ?

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಎದೆಯು ವಿರಹದಿ
ಕುದಿಯುತಿದೆ ನೀ
ಬಾರದಿರೆ ಬೇಗ
ತೋರದಿರೆ ಈಗ
ಕುರುಹ ಕೊಟ್ಟವ
ವಿರಹವಿತ್ತವ
ಬರದೆ ಹೋಗುವರೇ?
ಇರದೆ ಸಾಗುವರೇ?

ಬಂದು ಬಿಡು ಬಾ
ಬಂದೆ ಬಿಡು ಬಾ
ದರ್ಶನವೆ ಬೇಕು
ಸ್ವರ್ಶನವೆ ಬೇಕು
ಬಂದುದಾದರೆ
ಇಂದಿಗಾಗುವ
ಹರುಷವೇ ಹರುಷಾ
ಅರಿಕೆಯಿದು; ಪುರುಷಾ!

— ಪ್ರಜ್ಞಾಪ.

ದೀನಗಿಂತ ದೇವ ಬಡವ

ಹರಿಗೆ ಎಂದು ಗುಡಿಯನೊಂದು

ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವೆಯಾ!

ಹರಿಯ ಒಲುಮೆ ಪಡೆದು ಪುಣ್ಯ

ಗಳಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಾ!

ಮರಳಿ ನೀನು ಹಳ್ಳಿಗೋಡು,

ದೀನ ಜನರ ಪಾದ ನೋಡು,

ಇರಲು ಗುಡಿಯು ಇಲ್ಲವಲ್ಲ,

ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಅನ್ನವಿಲ್ಲ,

ಹರಿಗೆ ಎಂದು ಗುಡಿಯನೊಂದು

ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವೆಯಾ!

ಹರಿಯ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು

ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟೆಯಾ!

ಜಗಕೆ ಗೋಡೆ ಹಾಕಿ ಗುಡಿಯ,

ಕಟ್ಟಬಲ್ಲಿಯಾ!

ದೀನಗೊಂದು ಗೂಡು ಸಾಕು,

ದೇವಗೊಂದು ವಿಶ್ವ ಬೇಕು,

ಮಣ್ಣು, ಹುಲ್ಲು, ಸಣ್ಣ ಓಡು,

ಬಡವಗದುವೆ ಚೆನ್ನಗೂಡು,

ಹರಿಗೆ ಎಂದು ಗುಡಿಯನೊಂದು

ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವೆಯಾ!

ದೀನಗಿಂತ ದೇವ ಬಡವ—

ನೆಂದು ಬಗೆದೆಯಾ!

—ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ.

ನೇಗಿಲ ಯೋಗಿ

ನೇಗಿಲ ಹಿಡಿದಾ ಹೊಲದೊಳು ಹಾಡುತ
ಲುಳುವಾ ಯೋಗಿಯ ನೋಡಲ್ಲಿ.
ಫಲವನು ಬಯಸದ ಸೇವೆಯೆ ಪೂಜೆಯು
ಕರ್ಮವೆ ಇಹಪರ ಸಾಧನವು
ಕಷ್ಟದೊಳನ್ನವ ದುಡಿವನೆ ತ್ಯಾಗಿ
ಸೃಷ್ಟಿನಿಯಮದೊಳವನೇ ಭೋಗಿ.

ಲೋಕದೊಳೇನೇ ನಡೆಯುತ್ತಲಿರಲಿ
ತನ್ನೀ ಕಾರ್ಯವ ಬಿಡೆನೆಂದೂ;
ರಾಜ್ಯಗಳುದಿಸಲಿ ರಾಜ್ಯಗಳೆಳೆಯಲಿ
ಹಾರಲಿ ಗದ್ದುಗೆ ಮಕುಟಗಳು
ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲಿ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲ
ಬಿತ್ತುಳುವುದನವ ಬಿಡುವುದೆ ಇಲ್ಲ.

ಬಾಳಿತು ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕತೆಯು
ಮಣ್ಣುಣೆ ನೇಗಿಲಿನಾಶ್ರಯದಿ
ನೇಗಿಲ ಹಿಡಿದಾ ಕೈಯಾಧಾರದಿ
ಘೋರಗಳು ದರ್ಪದೊಳಾಳಿದರು
ನೇಗಿಲ ಬಲದೊಳು ವೀರರು ಮೆರೆದರು,
ಶಿಲ್ಪಿಗಳೆಸೆದರು, ಕವಿಗಳು ಬರೆದರು.

ಯಾರೂ ಅರಿಯದ ನೇಗಿಲ ಯೋಗಿಯೆ
ಲೋಕಕೆ ಅನ್ನವನೀಯುವನು.

ಕಾವ್ಯಸಾಹಿತ್ಯ

ಹೆಸರನ್ನು ಬಯಸದೆ ಅತಿಸುಖಕೆಳಸದೆ

ದುಡಿವನು ಗೌರವಕಾಶಿಸದೆ.

ನೇಗಿಲಕುಳದೊಳಗಡಗಿದೆ ಕರ್ಮ,

ನೇಗಿಲ ಮೇಲೆಯೆ ನಿಂತಿದೆ ಧರ್ಮ.

— ಕೆ. ಎ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

ಕಾಳ್ಕಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಜಗನ್ನಾತೆ

ನೋಡ ಬನ್ನಿ

ಓಡಿ ಬನ್ನಿ

ಅಮ್ಮ ನಗುವಳು.

ಹಾರಿ ಬನ್ನಿ

ತೂರಿ ಬನ್ನಿ

ನಗುವ ಕಂಡು ಕುಣಿವ ಬನ್ನಿ

ನೋಡಿರದೋ

ಅಮ್ಮ ನಗುವಳು.

ರತ್ನ ಖಚಿತ

ಸೆರಗ ನಿರುತ

ಹೊದೆದು ನಮ್ಮನು

ಮಗುವ ಮಾಡಿ,

ತೂಗಿ ಹಾಡಿ,

ನಿದ್ದೆಗೈವ ಲೀಲೆ ನೋಡಿ,

ಅನಂದದಿ

ಅಮ್ಮ ನಗುವಳು.

ಕೊಯ ಸೀರೆ

ಜರಿಯು ಬೇರೆ

ಮಿನುಗುತಿರುವುದು;

ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ

ಕುರುಳ ಮಾಲೆ

ಜದರಿದಭ್ರದಂತೆ ತೋರೆ,

ನೋಡಿರದೋ

ಅಮ್ಮ ನಗುವಳು.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ದಂತ ಪಂಕ್ತಿ
ಎಸೆವ ಕಾಂತಿ
ಮಿಂಚು ವರ್ಣವು.
ಒಮ್ಮೆ ಮೂಡಿ
ರೇಖೆ ಕೂಡಿ
ಮಾಯವಾಯ್ತು ಮತ್ತೆ ನೋಡಿ
ನೋಡಿರದೋ
ಅಮ್ಮ ನಗುವಳು.

ನಗುವ ಸದ್ದು
ಕೇಳುತಿಹುದು
ಗುಡುಗದೆಂಬಿದೋ?
ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲ
ಗುಡುಗದಲ್ಲ
ಬರಿಯ ಭೂತ ಚೇಷ್ಟೆಯಲ್ಲ.
ಖೊಳ್ಳೆಂದು
ಅಮ್ಮ ನಗುವಳು.

ಒಮ್ಮೆ ಬಲದ
ಒಮ್ಮೆ ಎಡದ
ಕಣ್ಣು ತೆರೆವಳು.
ಒಮ್ಮೆ ಹಗಲು
ಒಮ್ಮೆ ಇರುಳು
ಎಂಬ ಜನಕೆ ಏನು ಮರುಳು
ನೋಡಿರದೋ
ಅಮ್ಮ ನಗುವಳು.

ಕಾವ್ಯಸಾವಿತ್ರಾಚ್ಯ

ಒಮ್ಮೆ ನಲಿದು
ನಮ್ಮನೊಲಿದು,
ಬೆಳಕನೀವಳು.
ಒಮ್ಮೆ ಮುಳಿದು
ಬೆಳಕನಳಿದು,
ಎಮ್ಮೆ ಒಡಲ ಬೇಗೆ ತಿಳಿದು
ನೋಡಿರದೋ
ಅಮ್ಮ ಬರುವಳು.

ಹಿರಿದು ಕಿರಿದು
ಭಾವವಳಿದು
ನಮ್ಮ ಪೊರೆವಳು
ನಮ್ಮ ಅಮ್ಮ
ವಿಶ್ವದಮ್ಮ
ಪ್ರಾಣಿವಾತ್ರರೆಲ್ಲರಮ್ಮ
ನೋಡಿರದೋ
ಅಮ್ಮ ನಗುವಳು.

— ದೇವೇಂದ್ರ ಶೀಟ್ಕೆ.

ಒಂದು ಕಾಗದ

ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರ ಒಂದು ಸೇರಿ
ಎರಡು ಮೂರು ಬಾರಿಯೋದಿ
ಎಲ್ಲ ತಿಳಿದೆನು.

ನೀವು ನನಗೆ ಗಂಡನಲ್ಲ
ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೆಂಡಿರಲ್ಲ
ನೀವು ತಿಳಿವುದು.

ಕುಂಟು ಕಾಲು ಬಚ್ಚು ಬಾಯಿ
ಮೆಳ್ಳುಗಣ್ಣು, ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆ
ಮಾಡಲಾರೆನು.

ಬ್ರಹ್ಮ ಹಿಂದೆ ಗಂಟು ಹಾಕಿ
ಗಂಡಹೆಂಡಿರಾದವೆಂದು
ನೀವು ಬರೆವಿರಿ.

ಬ್ರಹ್ಮ ಗಿಮ್ಮ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ
ಅಪ್ಪ ತಂದು ನನಗೆ ನಿಮಗೆ
ಗಂಟುಹಾಕಿದ.

ಹೆತ್ತ ತಂದೆ ಮಾರಿಕೊಂಡು
ಮೃತ್ಯುವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಲಿಂತು
ಮಾಡಲೇನಿದೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರಗೀಸ್ತ್ರ ತಿಳಿಯೆ ನಾನು
ಬರೆದ ಜನರು ಹೆಂಡಿರಾಗಿ
ಸೇವೆಮಾಡಲಿ.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ನೋಟ ಬೇಟೆ ಗಂಡಿಗೊಂದು
ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಹೆಣ್ಣಿಗೆಂದು
ನುಡಿವರೆಲ್ಲರು.

ಕೋಟು ಗೀಟು ಆಡಬೇಡಿ
ಜಡ್ಡಿ ಧರ್ಮವೇನು ಬಲ್ಲ
ನಾನು ತಿಳಿಸುವೆ.

ಕುರ್ಚಿಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು
ಎನೊ ಗೀಚಿ ಎದ್ದು ಬರುವ
ಮಾತಿದಲ್ಲವು.

ತನ್ನ ಮಗಳ ನಿಮಗೆ ಕೊಟ್ಟು
ತನ್ನ ಮಗನ ಎನಗೆ ಕೊಟ್ಟು
ಮದುವೆ ಮಾಡಲಿ.

ಎನ್ನ ದುಃಖ ಆರಿಗುಂಟು
ಬಾಳಬೇಕು, ಬಾಳಲಾರೆ
ಹಾಳು ಲೋಕವು.

ಬಯ್ಯ ಜನರು ಜರಿವ ಜನರು
ಅವರಿಗೇನು, ಬಾಯಿ ಕೊಬ್ಬು
ನೋವು ತೆಗೆವರೆ?

ಬಲ್ಲಿನವರ ಮನದ ಭಾವ
ಇಂದು ನಾನು ಸೂಳೆಯಾಗೆ
ಸುಖಿಪರೆಲ್ಲರು.

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಭೂಮಿ ಮೇಲೆ ಇರುವೆಗಳಲ್ಲ
ಇಂದೆ ನಾನು ಕೆರೆಗೆ ಬಿದ್ದು
ಜನ್ಮ ನೀಗುವೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರ ಧರ್ಮ ತಣ್ಣಗಾಗಿ
ಬಯ್ಯ ಜನರು ಉರಿದು ಹೋಗಿ
ಲೋಕವಡಗಲಿ.

ಎಂ. ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ.

ಅವಳಿಜನಳಿ

ತುಳುಕಿ ಬಳುಕಿ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ
ಬಂದು ನಿಂದಳು
ಮೌನದೊಂದು ಮಾತಿನಿಂದ
ನಡೆಯ ಕೊಂದಳು!
ಹೃದಯವೆದ್ದು ಸಿಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು
ಮನದ ಮುದ್ದು ನುಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು!
ಕಂಗಳಿದ್ದು ವೊಂದೆ ತುತ್ತು!
ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು
ಜತೆಗೆ ನಿಂದಳು.

ಮೊಗವ ಕಂಡೆನದರ ಬಿಂಬ-
ವೆನ್ನ ಸೇರಿತು
ಕಿರಣದಂತೆ ಭಾವಗಳನು
ಮನಕೆ ತೂರಿತು
ಗಳಿಗೆಯೊಂದು ಸುಧೆಯ ಹನಿ!
ದಿವಸವೆಂದು ಸೊಗದ ಗನಿ!
ನೆನಹಿದೊಂದು ಮನಕೆ ಧನಿ!
ಪುಳಕವೇರಿತು!
ಸಗ್ಗ ತೋರಿತು!

ಅವಳು ನಾನು ಜತೆಯಲ್ಲಿದ್ದು
ಬಯಲ ಕಂಡೆವು
ಬಯಲು ಸುರುಳು ಸುತ್ತಿ ಬಹುದ-
ನರಿತುಕೊಂಡೆವು
೧೩

ಕಾಷ್ಠಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಎದೆಗಳೆರಡು ಕದಗಳಾಗಿ
ಜಗದ ಬರಡುತನಕೆ ರೇಗಿ
ಮುಚ್ಚಿ ಕುರುಡುಗೊಳಿಸಹೋಗಿ
ಮೌನವುಂಡವು
ಸರಸಗೊಂಡವು!

ಎರಕಗೊಂಡ ಭಾವದೊಂದು
ಹೊನಲು ಹರಿಯಿತು
ಕಿವುಡು ಜಗಕೆ ಕೇಳ ಸಿಗದ
ನಾದ ಮೊರೆಯಿತು
ಕೂಡಿನಿಂದ ಸೊಬಗು ಸವಿ!
ಕಣ್ಣು ತಿಂದ ಸುಖದ ಹವಿ
ಭಾವ ತಂದ ಭುವಿಯ ಭುವಿ
ಬಳಿಗೆ ಕರೆಯಿತು
ಬಂದು ಬೆರೆಯಿತು!

ಹೃದಯವೆದ್ದ ಕುರುಹಿಗಾಗಿ
ಮುಗುಳು ನಕ್ಕಳು
ಅವಳ ಮೊಗದ ಕಲೆಗಳೆನ್ನ
ಮತಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು!
ಬಳುಕಿ ಬಾಡಿ ಮೊಗವ ನೋಡಿ
ಮಾತನಾಡಿ ನಗೆಯನೂಡಿ
ಎದೆಯಗೂಡಿನೊರಲ ಹಾಡಿ
ಮನವ ಹೊಕ್ಕಳು!
ಅದಳೊಕ್ಕಲು!

ಒಳಗಿನೊಂದು ಗೂಢ ಚಿಂತೆ-
ಯರಿವನಿತ್ತುಳು

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಎನ್ನ ಹೃದಯವನಳ ಬಗೆಗೆ
ನಲಿವ ಹಿತ್ತಲು!
ಅವಳ, ಕೊರತೆಗೂಡಿದೆದೆ
ಜಗವ ಮರೆತೆ, ಮತಿಯ ವಧೆ
ಮಾಡಿ ಬರುತ ಸೇರಿತದೆ
ಬಯಲ ಸುತ್ತಲು
ನೋಡಲೆತ್ತಲು!

ಪ್ರೇಮ ಬೆರೆತ ಭಾವದೊಡನೆ
ಸುಖಿಸಿ ನಿಂದೆವು
ಬಗೆಗಳೆರಡ ಜತೆಗೆ ಬಿಟ್ಟು
ಆಡಲೆಂದೆವು!
ಸುಳಿವ ನೋವು ತೆನಳ ತೆನಳ
ಸಾವ ಹಾವು, ದೇವಿಯವಳಿ-
ಗಿಬ್ಬರಾವು ಅವಳಿ ಜನಳಿ!
ಸೊಗವ ತಂದೆವು
ಸುಖಕೆ ಸಂದೆವು!

—‘ವಿಠು’

ಕಾವ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

(Lead Kindly Light ಎಂಬ ಗೀತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರೆದುದು.)

ಸೃದ್ಧಿ ದಾರಿ ತಪ್ಪದಂತೆ, ಕರುಣಾ
ಕಿರಣ ಬೆಳಗು ಮುಂತೆ-ಪ-

ಮರುಳಾದೆ ಸುತ್ತಿ ಬಳಲಿ
ಸಂಸಾರಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ.
ಮನೆ ದೂರ ಉಳಿದುದಲ್ಲಿ
ಘನಘೋರ ಕತ್ತಲಿಲ್ಲಿ.

ಹಗಲೆಲ್ಲ ಬೆಳಗುತ್ತಿರಲು
ಜಗವೆಲ್ಲ ನನ್ನದೆಂದೆ.
ಬಲು ಹಿಗ್ಗಿ ಗರ್ವದಿಂದೆ
ನಿನ್ನ ಸ್ಮರಣೆಯಿರದೆ ಮರೆದೆ.

ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ
ಕೃಪೆದೋರು ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ
ಮರುಗೆ ಘೋರ ಮಳೆಗೆ
ಗಿರಿಕಾಂತಾರಗಳಿಗೆ ಹೊಳೆಗೆ

ಪಾರಾಗಿ ಮುಂದೆ ನೋಡೆ
ಮುದಮಿರಿ ರವಿಯು ಮೂಡೆ
ನಗುವ ನಿನ್ನ ಮೋರೆ
ನನ್ನ ಆತ್ಮಕೆ ಧ್ರುವತಾರೆ.

ಬಲುದೂರ ನೋಡಲೆಂದೂ
ನಾನಾಶಿಖಿಲವಿಂದೂ
ಇದೊಂದು ಹಜ್ಜೆ ತೋರೆ
ದೇವಾ ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ದೂರೆ.

-ಎಂ. ಎನ್. ಕಾಮತ್.

ನಮ್ಮ ಬಿನ್ನಹ

ಪ್ರಿಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸವಿಗವನಗಳ ಸುಗ್ಗಿಯಾಗಬೇಕು; ಆಧುನಿಕ ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಜನತೆಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಡಬೇಕು; ಆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಕ್ತರ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಇತರರೂ ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಅವರ ಒಂದೊಂದು ಕವನಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು, ಒಂದೇ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸಬೇಕು—ಎಂಬೀ ಹಿರಿಬಯಕೆಯಾಯಿತು ನಮಗೆ. ಬಗೆದ ಭಾವನೆಯ ಹಿಂದುಮುಂದನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ ಕಾರ್ಯರಂಗಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದೆವು. ಅಲ್ಲ, ತೊಡಕಿನ ಸುತ್ತಾದ ಹಾದಿಯನ್ನು ತುಳಿಯುವಾಗ, 'ಇದು ನಮ್ಮ ಅಲ್ಪ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಮಿಕ್ಕಿದ್ದೆ'ಂಬ ಅರಿವು ಬಂತು ಆದರೂ, ಮುಂದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹಿಂದಿಡಬಾರದೆಂಬ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಎಡರನ್ನು ಹಾಯ್ದು ಹಾಯ್ದು ಮುಂದೆ ಸರಿದೆವು. ಹೀಗೆ ಸಾಗುವಾಗ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಗಳು ಇಣಕಿ ನೋಡದಿರಲಾರವೆಂಬ ಭೀತಿಯು ನಮ್ಮನ್ನು ತಟ್ಟದಿರಲಿಲ್ಲ. ಒದಗಬಹುದಾದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ—ಅದೂ ಗುಣೈಕಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳಾದ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಬಂಧುಭಗಿನಿಯರ ಮುಂದೆ—ಏಕೆ ಹೆದರಿ ಹಿಂಜರಿಯಬೇಕು ಎಂಬೀ ಧೈರ್ಯವು, ಈ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೂ ನುಗ್ಗಿ ಮುಂದರಿಯುವಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿತು.

ನಮ್ಮಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವರು ನೆರವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಪರಿಚಿತರಾದ ಕವಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಗೆಳೆಯರು, ತಮ್ಮ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಕವಿಗಳು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಒಟ್ಟು ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟು ಬೆನ್ನುತಟ್ಟಿದ ಹಿತಚಿಂತಕರು, ಹಣಕೊಟ್ಟು ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಂತ ಕೊಡುಗೈಯ ಬಂಧುಗಳು, ಇದನ್ನು ತಕ್ಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ತುಳುನಾಡ್ ಭಾಪಪಾನೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಎಸ್. ಯು. ಪಣಿಯಾಡಿಯವರು ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಾವು ಚಿರಮಣಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯಬೋಗಸೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಇದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನಡಿಯನ್ನು ಬರೆದು ನಮ್ಮನ್ನು ಹರಸಿ ಮುಂದೂಡಿದ ಹಿರಿಯ ರಿಗೂ ಹಿರಿಯರಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ ಎಂ.ಎ., ಬಿ.ಎಲ್. ಇವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ವಂದನೆಗಳು.

ನಮ್ಮ ಬಿನ್ನಹ

ನಮ್ಮಾ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಜನತೆಯು ಏನಾದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಾದರೆ, ಅದೇ ನಮ್ಮ ಆನಂದ; ನಾವು ಕವಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಯಾಸಕ್ಕೂ ಅದೇ ಪುರಸ್ಕಾರ. ಓದುಗರು ಮುಂದೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವರ ಉದಾರಾಶ್ರಯವನ್ನವಲಂಬಿಸಿದೆ.

ಇಂತು ಬಿನ್ನಯಿಸುವ,

ಉಡುಪಿ,
ತಾ. ೨೦-೫-೧೯೩೪ }

ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ,
ಕಿರಿಯರ ಪ್ರಪಂಚ.

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಮೇಲಾಟದ ಕಾಲವಿದು. ಕನ್ನಡವೂ ಅವುಗಳ ಸಹಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಂತು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲೆಂದು ಹಿರಿಯರ ಪ್ರಯತ್ನ. ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ತುಸು ಬೆಂಬಲದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು 'ಕಿರಿಯರ' ಭಾವನೆ. ಈ ಭಾವನೆಯೇ ದೈವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ 'ಕಿರಿಯರ ಪ್ರಪಂಚ'ವಾಗಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿರುವುದು.

ಸಮಾಜದ ಏಕೀಕರಣಗಳು ಅದರ ಆಚಾರದಲ್ಲಡಕವಾಗಿವೆ. ಆಚಾರದ ಒಳಿತು ಹೀನತೆಗಳು ವಿಚಾರದ ಕೈಯೊಳಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಸುವಿಚಾರದ ಪಡಿಯಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಮಾಜದ ಮುಂದಿಡುವುದೇ 'ಕಿರಿಯರ ಪ್ರಪಂಚ'ದ 'ತೊದಲ್ಪಡಿದ' ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಹಿರಿ ಗುರಿ. ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪಡಿಯಚ್ಚುಗಳು ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಕವನ, ನಾಟಕಾದಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಬೀಳುವವು ಈ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ ದೇಶಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ ಕೈಕೊಟ್ಟು ಸಹಕರಿಸಿ ನಮ್ಮಿಂದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

ಆಶ್ರಯಾದರಗಳು ದೊರಕಿದರೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ೩-೪ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರಡಿಸಬೇಕೆಂದು 'ಕಿರಿಯರ ಪ್ರಪಂಚ'ವು ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವುದು.

ಸಂಘವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಗೆ ರೂ. ೨೫ಕ್ಕೆ ಮಿಕ್ಕಿ ಕೊಟ್ಟವರು ರಕ್ಷಕರು.

”	ರೂ. ೧೦ಕ್ಕೆ	”	”	ಆಶ್ರಯದಾತರು
”	ರೂ. ೫ಕ್ಕೆ	”	”	ಪೋಷಕರು.

ಇವರೆಲ್ಲರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ದ್ರವ್ಯಸಹಾಯಕ್ಕನುಸಾರವಾದ ಸಂಖ್ಯಾ ಮಾನದಿಂದ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುವುದು. ಅಂತೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗುವುದು.

ಉಡುಪಿ,

ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ,
'ಕಿರಿಯರ ಪ್ರಪಂಚ'

ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಗೆ

ಇದುವರೆಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟ ಮತ್ತು ಕೊಡಲೊಪ್ಪಿದ ಮಹನೀಯರು.

ರ ಕೃಕ ರು

೧ ಶ್ರೀ. ಪಿ. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ನಾಯಕ್,

ಶ್ರೀಮದ್ಭುವನೇಂದ್ರ ಮಹಾಸ್ಥಾಲಯ, ಕಟಪಾಡಿ.

೨ ಶ್ರೀ. ಕೆ. ಸುಬ್ರಾಯ ಚರ್ಚಪ್ಪ ಶ್ಯಾನುಭಾಗ,

ಸೆಕ್ರೆಟರಿ, ಕೋಪರೇಟಿವ್ ಸೊಸೈಟಿ, ಕಟಪಾಡಿ.

ಆಶ್ರಯದಾತರು

೧ ಶ್ರೀ. ಅಂಬಾಡಿಬೀಡು ಗೋಪಾಲ ಶೆಟ್ಟಿ, ಕಟಪಾಡಿ.

೨ ಶ್ರೀ. ತೋನ್ನೆ ಜನಾರ್ದನಯ್ಯ, ಉಡುಪಿ.

೩ ಶ್ರೀ ಪಿ. ರಾಮದಾಸ ನಾಯಕ್, ಬಿ.ಎ., ಎಲ್.ಟಿ. ಕಟಪಾಡಿ.

೪ ಶ್ರೀ. ಯು. ವೆಂಕಟ್ರಾಯ ಕಾಮತ್, ಉಡುಪಿ.

೫ ಮಿ.-ಯು.ಫ್. ಯಕ್ಸ್. ದಾಲ್ಮೇದ, ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯ,

ಸೈಂಟ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಕ್ಲೇವಿಯರ್ಸ್ ಹಾ. ಎ. ಶಾಲೆ, ಉದ್ಯಾವರ.

೬ ಶ್ರೀ. 'ಕಾಮತ್', ಕಟಪಾಡಿ.

೭ ಶ್ರೀ. ಪಾಂಗಾಳ ಜನಾರ್ದನ ನಾಯಕ್, ಕಟಪಾಡಿ.

೮ ಶ್ರೀ. ಕೆದಿಂಜೆ ವೆಂಕಟಯ್ಯ ಹೆಗ್ಡೆ, ಜಮೀನ್ದಾರ್, ಯೇಣಗುಡ್ಡೆ.

ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ಹಣಕೊಟ್ಟ ಮತ್ತು ಕೊಡಲೊಪ್ಪಿದ ಮಹನೀಯರು

ಪೋಷಕರು

- ೧ ಶ್ರೀ. ಕೆ. ರಾಮ ಕಾಮತ್, ಮರ್ಚಂಟ್, ಕಟಪಾಡಿ.
  - ೨ ಶ್ರೀ. ನಂದಪ್ಪ ಹೆಗ್ಡೆ, ಯೇಣಗುಡ್ಡೆ.
  - ೩ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿ, ಪಡುಮನೆ, ಕೆಮ್ಮೂರು.
  - ೪ ಶ್ರೀ. ಕೆ. ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ, ಜಮೀನ್ದಾರ್, ಕೊರಂಗ್ರಪಾಡಿ.
  - ೫ ಶ್ರೀ. ಯು. ಪರಮೇಶ್ವರ ಮೇಸ್ತ,
ಗೋಲ್ಡ್‌ಮೆಡಲ್ಡ್ ಫಿಜಿಶಿಯನ್, ಉದ್ಯಾವರ.
  - ೬ ಶ್ರೀ. ಪುತ್ತಿಗೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಚಾರ್ಯ, ಉದಿಯಾವರ ಕುದುರು.
  - ೭ ಶ್ರೀ. ಬೆಳ್ಳೆಳೆ ಕೆರೆಮನೆ ವೆಂಕಪ್ಪಶೆಟ್ಟಿ,
ತುಳುನಾಡ್ ಛಾಪಮಾನೆ, ಉಡುಪಿ.
  - ೮ ಶ್ರೀ. ಕುತ್ವಾಡಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟಿ, ಉಡುಪಿ.
  - ೯ ಶ್ರೀ. ಬೆಳ್ಳೆಳೆ ಕೆರೆಮನೆ ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ,
ಪ್ರಭಾಕರ ಪ್ರೆಸ್, ಉಡುಪಿ.
  - ೧೦ ಶ್ರೀ. ಕೊರಂಗ್ರಪಾಡಿ ತೇಜಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟಿ, ಕೃಷ್ಣಾ ಪ್ರೆಸ್, ಉಡುಪಿ.
-

ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟನಾದ
'ತೊದಲ್ನುಡಿ' ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ
ನುಡಿಗಳು

೧

ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೀವನೋಪಾಯ
(ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಹಸನ)
ಬೆಲೆ ೦ ೨ ೬

೨

ಸಂಶಯ ಸಿಶಾಚಿ
(ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕ)
ಬೆಲೆ ೦ ೬ ೦

೩

ನಾಡಕಥೆಗಳು
(ಕಥಾಸಂಗ್ರಹ)
ಬೆಲೆ ೦ ೨ ೦

೪

ಕುಶಲನ
(ಶಿಕ್ಷಣವಿಚಾರವನ್ನೊಳಗೊಂಡ
ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆ)
ಬೆಲೆ ೦ ೪ ೦

ಕಿರಿಯರ ಪ್ರಪಂಚ,
ಉಡುಪಿ

